

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุสงฆ์ในเขตปกครองสงฆ์ระดับอำเภอในภาคเหนือ ตอนบนในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้อง เรื่องพฤติกรรมการทำผิด เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่สถานที่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยจึงใช้ชื่อสมมุติ ชื่อสถานที่ ชื่อบุคคลที่ปรากฏในงานวิจัยขึ้นนี้จึงไม่ใช่ชื่อจริง แต่ข้อมูล ทั้งหมดเป็นข้อมูลที่ศึกษาจากพื้นที่จริง ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการศึกษาภาคสนามเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวัดและชุมชน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวของกลุ่มพระสงฆ์

ตอนที่ 3 ลักษณะ ประเภท ความถี่ และความรุนแรงในการละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์

ตอนที่ 4 เจื่อนใจ ปัจจัย และกลไกที่มีผลต่อการละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวัดและชุมชน

ประวัติวัดป่าไม้

วัดป่าไม้สร้างมาเป็นระยะเวลาถึง 400 กว่าปีเศษ ในอดีตวัดป่าไม้มีชื่ออีกอย่างหนึ่ง ด้วยความเป็นอนิจจังวัดแห่งนี้ได้ตกสภาพของการเป็นวัดร้างชั่วระยะเวลาหนึ่ง เมื่อในระยะเวลาดังกล่าวได้มีหัวหน้าหมู่บ้านเป็นเจ้าขุนมูลนาย ได้ร่วมกับศรัทธาชาวบ้านทำการบูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้นมาใหม่ เปลี่ยนชื่อวัดขึ้นใหม่อีก 2 ครั้ง รวมการเปลี่ยนชื่อวัดถึง 3 ครั้งด้วยกัน ครั้งสุดท้ายจึงได้ชื่อว่าวัดป่าไม้ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของที่ตั้งวัด เพราะหลังวัดมีสระน้ำและป่าไม้ อยู่เป็นจำนวนมาก วัดป่าไม้ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเป็นเวลา 25 ปีล่วงมาแล้ว ที่ผ่านมามีเจ้าอาวาสดำรงตำแหน่งทั้งหมด 10 กว่ารูปด้วยกัน วัดป่าไม้สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย

ในอดีตจำนวนพระสงฆ์จะมีน้อยสามเณรจะมีมากกว่า เพราะค่านิยมของชาวชุมชน วัดป่าไผ่นิยมส่งลูกหลานมาบวชเป็นสามเณรมากกว่าบวชพระ เพราะเด็กหลังจากจบการศึกษาภาคบังคับในขณะนั้นคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นเด็กที่พร้อมจะได้รับการขัดเกลาจากวัดอันเป็นสถานที่ฝึกหัดกิริยามารยาท ศึกษาพระธรรมวินัย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และถือว่าการได้บวชในพุทธศาสนานั้นมีกุศลผลบุญอันแรงกล้า พระที่เป็นเจ้าอาวาสจะเป็นที่เชื่อถือของชาวชุมชนเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นพระที่มาจากในชุมชนหมู่บ้าน มีความเคร่งในวัตรปฏิบัติ เป็นแบบอย่าง มีอายุพรรษามาก คือบวชตั้งแต่เล็กจนกระทั่งชราภาพ พระภิกษุ-สามเณรในอดีต จะมาจากในชุมชน

ข้อมูลเกี่ยวกับวัดป่าไผ่

ช่วงระยะเวลาประมาณ 20 กว่าปีที่ผ่านมา พระภิกษุ-สามเณรเริ่มลดจำนวนลงเรื่อย ๆ ชาวชุมชนต้องไปนิมนต์พระสงฆ์มาจากวัดอื่น แต่จะไม่ห่างไกลกันมากนัก บางครั้งนิมนต์พระมาจากวัดในตำบลเดียวกัน หรือในอำเภอเดียวกันมาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส เมื่อ พ.ศ. 2539 – 2540 วัดป่าไผ่ได้มีพระภิกษุรักษารแทนเจ้าอาวาส เป็นพระที่มาจากในชุมชน และสามเณรอีก 1 รูป มาจากที่อื่นมาพักเพื่อไปเรียนหนังสือ พระรูปดังกล่าวเคยบวชเป็นสามเณรต่อมาเมื่ออายุครบเกณฑ์ทหารได้รับคัดเลือกไปเป็นทหารกองเกิน เมื่อปลดออกจากทหารแล้วจึงได้มาบวชอีกครั้ง จึงรับหน้าที่เป็นรักษารแทนเจ้าอาวาส ระยะแรกเมื่อมาบวชใหม่การประพฤติปฏิบัติตนอยู่พระวินัยไม่มีเรื่องเสียหาย นาน ๆ เข้า คบค้าสมาคมกับวัยรุ่นในหมู่บ้าน ชักชวนกันไปทำในสิ่งที่ไม่ให้เกิดความเสื่อมศรัทธาของชาวชุมชน ไม่ดูแลวัดวาอารามทำให้ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ต่อมาศรัทธาชาวบ้านซบเซาซบนิทานกัน ทนไม่ไหวสึกออกไป ปัจจุบัน วัดป่าไผ่กำลังปรับปรุงเสนาสนะก่อสร้างกุฏิสงฆ์เพิ่มเติม

ระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา วัดป่าไผ่มีพระภิกษุ – สามเณรเพิ่มจำนวนมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ – สามเณรจากถิ่นอื่น เช่น จังหวัดเชียงราย และอำเภออื่น ๆ มาพักอาศัยเพื่อเรียนหนังสือ พระสงฆ์ 2 รูปกำลังศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งหนึ่ง ส่วนอีก 1 รูป ไม่ได้เรียนเพราะอายุมากแล้ว จะอยู่กับวัด และสามเณร 2 รูปเรียนต่อมัธยม – นักธรรม ที่โรงเรียนในเมืองไปกลับทุกวันโดยมีรถประจำมารับ สามเณรอีก 2 รูป ไม่ได้เรียนหนังสือเพราะเป็นคนต่างด้าว

ปัจจุบันวัดบ้านป่าไม้มีเนื้อที่ 3 ไร่ 2 ตารางวา และที่ธรณีสงฆ์ 1 แปลง 3 ไร่เศษ ถนนของหมู่บ้านผ่านหน้าวัด องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ได้งบประมาณสร้างศาลาเก็บของ กรมโยธาธิการได้มาขุดเจาะน้ำบาดาลเมื่อปี พ.ศ. 2540 ทำให้มีน้ำประปาใช้ทั้งหมู่บ้าน มีไม้ผล คือ ลำไย อยู่เต็มบริเวณวัดเมื่อมีข่าวคราวเกี่ยวกับทางวัดเพื่อที่จะแจ้งให้ชาวบ้านได้รับทราบ เจ้าอาวาสจะเป็นผู้ที่ประกาศเสียงตามสาย บางครั้งก็ตอนช่วงเช้าหรือช่วงเย็น เพราะชาวบ้าน จะอยู่บ้านในช่วงนั้น กลางวันจะออกไปทำงานที่อื่น วัดป่าไม้กำลังก่อสร้างกุฏิสงฆ์ ศาลาการเปรียญโดยอาศัยปัจจัยจากศรัทธาพุทธศาสนิกชนทั้งในชุมชนและนอกชุมชน เช่น ผ้าป่าจาก กรุงเทพฯ ฯ สภาพของเสนาสนะ เช่น กำแพง วิหาร โบสถ์ อยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีพระภิกษุ 3 รูป สามเณร 4 รูป

ตาราง จำนวนพระภิกษุ-สามเณร และศิษย์วัดป่าไม้ ในปี พ.ศ.2539 – 2543

ปี พ.ศ.	จำนวน พระสงฆ์ (รูป)	จำนวน สามเณร (รูป)	จำนวนศิษย์วัด (คน)	รวม (รูป และคน)
2539	1	1	-	2
2540	1	1	-	2
2541	1	1	-	2
2542	1	6	-	7
2543	3	4	-	7

(ข้อมูลจากเจ้าคณะตำบลป่าไม้ วัดบ้านสัน)

ในด้านการเป็นอยู่ของพระสงฆ์ สามเณร ชาวชุมชนบ้านป่าไม้ได้แบ่งกันเป็น 4 หมวด โดยตอนเย็นทุกวัน สามเณรจะนำปิ่นโตไปแจกตามหมวดให้ครบทุกครัวเรือน รุ่งเช้าอีกวันหนึ่ง พระภิกษุ สามเณร จะออกไปบิณฑบาต เวลาประมาณ 07.00 น โดยจะเรียงตามหมวด จากหมวด

1 - 4 การรับบิณฑบาตจะหยุดในวันพระและวันนักษัตรฤกษ์ แต่ในวันพระสงฆ์จะออกบิณฑบาตวันละ 4 รูป ซึ่งจะปฏิบัติเช่นนี้ตลอดปี

พิธีกรรมและประเพณี

การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวชุมชนบ้านป่าไม้ เป็นรูปแบบพื้นเมืองเหนือ ที่กระทำสืบต่อกันมาเป็นเวลานานในอดีต เช่น การให้พรแบบพื้นเมือง เป็นภาษาเมืองเหนือ เช่น การสวดมนต์เป็นแบบพื้นเมือง การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ จะมี พระภิกษุหรือพ่ออาจารย์เป็นผู้ที่ดำเนินการแนะนำให้ชาวชุมชน หรือ คนเฒ่าคนแก่ที่มีความรู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี ถ้ามีงานเช่น เจริญพระพุทธมนต์ สืบชาติตา งานศพ ชาวชุมชนจะนิยมไปนิมนต์พระจากวัดที่อยู่ใกล้กันจนกว่าจะครบ เช่น งานมงคลทั่วไป เช่น เจริญพระพุทธมนต์ สืบชะตา จะนิมนต์พระเป็นเลขคู่ คือ ตั้งแต่ 5 รูป 7 รูป 9 รูป เป็นต้น ส่วนงานอวมงคล คืองานศพ ถ้าตั้งศพบำเพ็ญกุศลอยู่ที่บ้าน จะนิมนต์พระมาเทศน์ธรรมพื้นเมือง สวดอภิธรรม 4 รูป จนถึงวันที่จะเพลิงศพจะนิมนต์พระสงฆ์เป็นเลขคู่ เช่น 6 รูป 8 รูป 10 รูป เป็นต้น

ส่วนพิธีกรรมที่เป็นประเพณีของชาวชุมชนวัดป่าไม้ จะมีขึ้นตลอดปี เช่น ประเพณี วันสงกรานต์ (ปีใหม่เมือง) วันเข้าพรรษา ออกพรรษา วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันลอยกระทง เป็นต้น วัดป่าไม้ยังมีการบำเพ็ญกุศลในวันพระ ขึ้น/แรม 8 ค่ำ 14 หรือ 15 ค่ำ ตลอดทั้งปี สำหรับพิธีกรรมแต่ละปีจะมีแต่ละเดือนดังนี้

เดือนเจ็ดเหนือ (เดือนห้าใต้)	สงกรานต์(ปีใหม่เมือง)
เดือนแปดเหนือ (เดือนหกใต้)	วิสาขบูชา
เดือนเก้าเหนือ (เดือนเจ็ดใต้)	
เดือนสิบเหนือ (เดือนแปดใต้)	อาสาฬหบูชา เข้าพรรษา
เดือนสิบเอ็ดเหนือ (เดือนเก้าใต้)	วันแม่
เดือนสิบสองเหนือ (เดือนสิบใต้)	ทานกัวยสลาก
เดือนเก็ยเหนือ (เดือนสิบเอ็ดใต้)	วันออกพรรษา ทอดกรฐิน
เดือนยี่เหนือ (เดือนสิบสองใต้)	ประเพณีเดือนยี่เป็ง
เดือนสามเหนือ (เดือนหนึ่งใต้)	ทานต้นเงิน ทอดผ้าป่า

เดือนสี่เหนือ	(เดือนสองใต้)	ทานข้าวใหม่
เดือนห้าเหนือ	(เดือนสามใต้)	มาชมบูชา
เดือนหกเหนือ	(เดือนสี่ใต้)	

พิธีกรรมและประเพณีที่สำคัญ ได้แก่

พิธีสืบชะตาชาวชุมชนบ้านป่าไม้นิยมทำกันในโอกาสต่าง ๆ เพื่อต่อดวงชะตาให้ยืนยาวสืบไป หรือในคราวที่ได้รับขศรานุบรรดาศักดิ์ ตำแหน่งในวงการ ทำบุญอายุครบรอบปีต่าง ๆ ขึ้นบ้านใหม่ การสืบชะตามุ่งหวังให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองเพื่อให้อยู่เย็นเป็นสุข พ้นจากโรคภัยและเสนียดจัญไรต่างๆ และเพื่อความเป็นสิริมงคล บางคนสืบชะตาเพราะประสบเหตุเภทภัยต่าง ๆ เช่นรถชน อุบัติเหตุ ป่วย เป็นโรคบางอย่างเป็นเวลานานไม่รู้จักหาย จุดมุ่งหมายในการจัดให้มีพิธีกรรมสืบชะตานั้น เพื่อให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข พ้นจากโรคาพาธและเสนียดจัญไรต่างๆ

เครื่องบูชาประกอบด้วย

ขันตั้งหรือขันครุ ขันแก้วทั้ง 3 ขันศีล ขันใส่เครื่องบูชาเจ้าชะตา เครื่องบูชาจะเป็นอาหารต่าง ๆ เช่น หมาก เมี่ยง บุหรี่ ขนมน ข้าวต้ม ส้ม กล้วย อ้อย มะพร้าว ข้าวสุก กับข้าวต่าง ๆ สิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งหมดจะทำเป็นชั้นหรือคำเล็ก ๆ เพื่อให้ได้ตามจำนวนที่กำหนดและสามารถใส่ลงในถาด ๆ เดียวหรือสะตวง ๆ เดียวได้สะดวก

เครื่องประกอบพิธี

ประกอบไปด้วยไม้คำศรี ยาวเท่าคิงเจ้าชะตา 2 เล่ม

ไม้คำศรีสั้น ไม้ง่ามเท่าอายุ (ปกติมักจะเกินกว่าอายุ 1 เล่ม)

ไม้ขั้ว ยาวเท่าคิงเจ้าชะตา 2 เล่ม

เส้นลวดเงิน ลวดคำ ลวดหมาก ลวดพลู ลวดเบ็ย ลวดข้าวตอกดอกไม้
เทียนคำคิง สีสายคำคิง ตุงคำคิง หน่อกล้วย หน่ออ้อย หน่อหมาก หน่อมะพร้าว ซ้อขาว 108 ทำ
เป็นต้นคา 1 ต้น มะพร้าว 1 กระแฉง กล้วย 1 เครือ เสื่อใหม่ หม้อใหม่ ข้าวเปลือกข้าวสารอย่างละ
เบ็ย

งานศพ

เป็นงานที่ไม่ได้เตรียมไว้ล่วงหน้า ชาวชุมชนป่าไผ่มักคาดคะเนไม่ถูก เช่น ค่าอาหารเท่าไร โต้ะเก้าอี้ ก็ตัวจึงจะพอดี เมื่อใดมีชาวชุมชนคนไหนตายลง ชาวบ้านจะช่วยกันคนละไม้ละมือ บางคนจะนำของมาช่วยเช่นข้าวสาร เงินใส่ซองมาร่วมทำบุญ วันแต่งงานจะมีคนเฒ่าคนแก่ จะเก็บดอกไม้ รูปเทียน ข้าวตอก ใบตอง มาร่วมช่วยกันแต่งงาน แต่งดา สังฆทานเพื่อจะถวายพระสงฆ์ในวันเผาศพ เริ่มตั้งแต่การเก็บกวาดสถานที่ก่อนศพจะมาที่บ้าน ชาวชุมชนป่าไผ่จะนิยมเอาศพตั้งไว้ที่บ้าน นอกจากศพที่ตายด้วยอุบัติเหตุเท่านั้นจะไม่นำเข้าบ้านจะเอาไปบำเพ็ญกุศลที่วัด เรียกการตายประเภทนี้ว่า “ตายโหง” เพราะถ้านำเข้าบ้านจะทำให้เป็นสิ่งอัปมงคลแก่บ้านเรือนที่อยู่อาศัย การบำเพ็ญกุศลศพจะนิยมเก็บไว้ประมาณ 3-5 วัน สุกแล้วแต่ฐานะของผู้ตายอีกทีหนึ่ง ถ้าเป็นคนที่มิฐานะทางการเงินดี จะเก็บไว้นานคือ 7 วัน 7 คืน จะนิมนต์พระสงฆ์สามเณรมาเทศน์และสวดพระอภิธรรม การนิมนต์จะสลับกันกับวัดใกล้เคียง หรือถ้าคนที่มีฐานะดีจะนิมนต์พระที่มีชื่อเสียงในการเทศน์ เช่น กัณฑ์มหाराช ชุชก มัทรี หรือธรรมบรรยาย หรือธรรมพื้นเมือง เช่น มหาวิบาก มาลัยโศคโลก นิพพานสูตร เป็นต้น กลางคืนจะเริ่มตั้งทำบุญเมื่อเวลาประมาณ 20.00 น เป็นต้นไป จนกว่าจะเสร็จงาน วันสุดท้ายจะนำศพไปเผา (เพลิงศพ) จะนิมนต์พระทุกวัดในตำบล จะทำพิธีเลี้ยงเพล ตอนบ่ายจะพากันลากศพไปสู่ป่าช้า โดยมีพระภิกษุ-สามเณร วัดป่าไผ่เป็นผู้จูงนำหน้าศรัทธาประชาชนตามหลัง ถ้ามีลูกหลานญาติผู้ตายมีความประสงค์จะบวชน้ำไฟ ชาวชุมชนป่าไผ่เรียกว่า “บวชจุง” จะจุงร่วมไปด้วย เมื่อไปถึงป่าช้า จะมีการวางผ้าบังสุกุล แจกของที่ระลึกแก่แขกผู้มาร่วมงาน งานศพทุกงานจะมีการเล่นการพนันเช่น ไพ่ ไฮโล เพื่อจะทำให้งานศพไม่เหงา เป็นเพื่อนเจ้าภาพไปด้วย

ประเพณีปีใหม่เมือง (สงกรานต์)

วันสงกรานต์ถือเป็นวันสำคัญยิ่งวันหนึ่งของชาวชุมชนบ้านป่าไผ่ ทางราชการถือว่าเป็นวันกัตถัญญหรือวันรวมญาติ เป็นวันเริ่มต้นปีใหม่ของคนพื้นเมือง เด็ก ๆ จะเริ่มเล่นสาดน้ำสงกรานต์ตามถนนสายต่าง ๆ ก่อน 7 วัน เป็นวันที่ชาวชุมชนป่าไผ่จะได้พบพี่น้องที่จากกันไปทำงานยังถิ่นอื่น เช่น กรุงเทพฯ เป็นต้น จะพากันกลับบ้าน เพื่อมารดน้ำคำหัวปู่ตายาย พ่อ แม่

ผู้มีพระคุณ พร้อมกับการมาทำบุญให้แก่ญาติที่ล่วงลับดับสังขารไป ปีใหม่เมืองจะตรงกับวันที่ 13 – 15 เมษายน ของทุก ๆ ปี ทางเหนือเรียกเดือน 7

วันที่ 13 เมษายน เรียกว่า วันสังขารล่อง หมายถึง วันเดือนปีที่ล่วงลับไปและเริ่มต้นเข้าสู่ปีใหม่ ตอนเช้ามีคชาวมุขชนบ้านป่าไม้จะพากันจุดพลุ ประทัด บิงปิ่น ให้เกิดเสียงดัง เพื่อจะไล่เสนียดจัญไรให้ล่องไปกับสังขาร ตอนกลางวันจะทำความสะอาดที่อยู่อาศัย อาคาร บ้านเรือน เพื่อปัดกวาดสิ่งที่ไม่ดีให้ไหลล่องไป พร้อมกับซักผ้า สระหัว

วันที่ 14 เมษายน เป็นวันเนา หรือ วันเนา เป็นวันที่ชาวมุขชนแต่งดาเครื่องไทยทาน เช่น การห่อขนม ทำอาหารหวานคาว เพื่อจะไปทำบุญในวันพรุ่งนี้ คือวันพญาวัน และในวันนี้ชาวมุขชนเชื่อว่า ห้ามพูดคำพูดที่ไม่ดี เช่น คำกันด้วยคำหยาบ จะทำให้ปากเหม็น ตอนช่วงเย็นจะพากันขนทรายเข้าวัด การขนทรายชาวมุขชนวัดป่าไม้จะเอาเงินรวมกันแล้วจ้างรถลากทรายมาไว้ที่วัด เพราะชุมชนอยู่ห่างไกลแม่น้ำ

วันที่ 15 เมษายน เป็นวัน พญาวัน ตอนเช้าจะพากันไปทำบุญทานขันข้าวที่วัด พอสายไปรดน้ำดำหัวพระสงฆ์ คนเฒ่า คนแก่ พ่อ แม่ ผู้ที่ตนเองนับถือ วันนี้ถือเป็นวันเริ่มต้นปีใหม่ สรงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์

ประเพณีทานก้วยสลาก

ประเพณีการทานสลากภัต หรือก้วยสลากของชุมชนวัดป่าไม้ มักนิยมทำกันในเดือน 12 เป็ง ของทุกปี เรียกว่าการทานสลากเทวดา หรือ สลากพระอินทร์ จะไม่นิมนต์พระภิกษุ – สามเณรวัดอื่น เพราะวัดป่าไม้มีศรัทธาชาวบ้านไม่มาก จึงทำกันภายในชุมชนเท่านั้นเอง จุดประสงค์เพื่อถวายทานไปให้แก่ญาติที่ตายไป โดยมีความเชื่อว่า วันเดือน 12 เป็ง ยมภินาลจะปล่อยผีให้มารับของทานจากญาติพี่น้อง ตามที่มาในธรรมเนียมพื้นเมืองเรื่อง “เปตพลี” และ “ธรรมอานิสงส์ทานก้วยสลาก” การทานก้วยสลากจะมีวันสำคัญอยู่ 2 วัน คือ วันแต่งดาก้วยสลาก และวันถวายทานก้วยสลาก

อดีตการทานก้วยสลากจะมีการเตรียมแต่งดาของทาน โดยศรัทธาชาวบ้านป่าไม้จะพากันไปหาไม้ไผ่ ไม้ซาง เอามาผ่าแล้วจักเป็นดอก สานก้วยคืนจ้าง ก้วยขี้ปุมเพื่อเป็นภาชนะในการใส่อาหารการกิน ข้าวต้มข้าวหนม ส้ม กล้วย อ้อย ผลไม้ต่าง ๆ ที่ออกตามฤดูกาล

จะนำมาใส่ในถ้วยสลาก ปัจจุบัน ศรีทธาบ้านป่าไม้ไม่มีเวลาในการที่จะสานตระกร้า ต้องไปซื้อสังฆทานสำเร็จรูปมาทำบุญแทน จะมีน้อยคนที่ยังพอสานถ้วยสลากได้

ชาวชุมชนบ้านป่าไม้มีความเชื่อเรื่องการถวายทานถ้วยสลากจากธรรมานิสงส์ทานถ้วยสลากดังนี้ “เมื่อสมัยครั้งพุทธกาล มีเด็กเลี้ยงควายได้นำเอาควายไปเลี้ยง พอตอนกลางวันก็พากันไปหยุดยังศาลาเพื่อรับประทานอาหารกลางวัน ในขณะที่นั้นยังมีพระภิกษุเดินมาพักที่ศาลานี้เหมือนกัน เด็กเลี้ยงควายจึงมีความคิดว่าหนทางจะเข้าบ้านก็ไกล พระภิกษุท่านจะได้รับอาหารบิณฑบาตรหรือไม่ จึงตกลงกันว่าจะให้ห่อข้าวของตัวเองเป็นทานแก่ภิกษุทั้งหลาย จึงเขียนชื่อใส่ไม้เป็นแผ่นจึงให้ภิกษุทั้งหลายได้เสียดเอาโดยวิธีจับสลาก เด็กเลี้ยงควายเมื่อได้ดับสังขารลงได้เอาตัวเองไปเกิดในสวรรค์ มีนางป่า 1 หมื่น 6 พันนางเป็นบริวาร ด้วยานิสงส์ของการได้ถวายทานข้าวสลากให้แก่พระภิกษุสงฆ์ดังนี้แล

ประวัติของชุมชน

ประวัติความเป็นมาของชุมชนวัดป่าไม้ไม่ได้มีการบันทึกไว้ เดิมทีชุมชนแห่งนี้มีผู้คนอาศัยอยู่ไม่มากคือประมาณ 40 กว่าครัวเรือน ชาวชุมชนปลูกบ้านเรือนยาวตามถนนที่ผ่านกลางหมู่บ้าน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน ปัจจุบันมีจำนวนครัวเรือนเพิ่มขึ้นถึง 117 ครัวเรือน

ลักษณะทั่วไปของชุมชนวัดป่าไม้

ชุมชนวัดป่าไม้เป็นชุมชนขนาดเล็กของตำบลป่าไม้ อำเภอหนึ่งของภาคเหนือตอนบน อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 3 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 764 ไร่ สภาพการถือครองที่ดินของชาวชุมชนส่วนใหญ่มีหนังสือโฉนดแสดงความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ (กชช. 2ค, 2542)

อาณาเขตของชุมชน

ทิศเหนือ	ติดต่อบ้านห้วยและบ้านร่อง(ตำบลอื่น)
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านสัน ตำบลป่าไม้
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับบ้านป่าอ้อย(ตำบลอื่น)
ทิศตะวันตก	ติดกับบ้านหลวง (ตำบลอื่น)

ประชากร

ชุมชนวัดป่าไม้ จัดเป็นชุมชนที่อยู่ใกล้กับที่ว่าการอำเภอ ใกล้กับตัวเมือง การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ปี พ.ศ.2504 ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงภายในชุมชนเป็นอย่างมาก เมื่อประมาณ 20 กว่าปีที่ผ่านมามีการตัดถนนสายสำคัญผ่านหมู่บ้าน เมื่อข้ามถนนไปอำเภอมักจะเกิดอุบัติเหตุอยู่เสมอ เมื่อประมาณ พ.ศ.2531-2533 สมัยที่พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ชาวบ้านได้แบ่งที่ดินขายไปจำนวนมากทำให้ความเป็นอยู่ของชาวชุมชนดีขึ้น มีรถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้าน เช่น โทรทัศน์ ตู้เย็น ฯลฯ ชาวชุมชนวัดป่าไม้ไม่มีความเป็นอยู่อย่างสงบ ไม่ค่อยจะปรากฏเรื่องที่รุนแรงนาน ๆ จะมีเรื่อง เล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ก็ประนีประนอมกันได้ทุกครั้งไป เพราะชาวชุมชนเกือบทั้งหมดเป็นคนพื้นเพที่นี่โดยกำเนิด เป็นญาติพี่น้องกัน คนที่อื่นจะมาซื้อบ้านอยู่ที่นี่ไม่มีแม่ครัวเรือนเดียว แต่จะมีคนที่อื่นมาแต่งงานมีครอบครัวที่นี่ ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย เคยมีบริษัทมาจัดสรรที่ดินขายแต่ก็ไม่มีการปลูกบ้านอยู่ ผู้ที่มาซื้อที่ดินจะหวังเพื่อเก็งกำไร ทำให้พื้นที่ที่ถูกซื้อเป็นสถานที่รกร้างว่างเปล่า เกิดหญ้าขึ้นทำให้เป็นปัญหาในฤดูแล้ง เพราะเมื่อหญ้าแห้งจะเกิดไฟไหม้

ตาราง จำนวนประชากรชุมชนวัดป่าไผ่

ช่วงอายุ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	2	3	5
1 ปีเต็ม – 2 ปี	3	3	6
3 ปีเต็ม – 5 ปี	4	7	11
6 ปีเต็ม – 11 ปี	17	21	38
12 ปีเต็ม – 14 ปี	8	11	19
15 ปีเต็ม – 17 ปี	22	15	37
18 ปีเต็ม – 49 ปี	120	127	247
50 ปีเต็ม – 59 ปี	14	19	33
60 ปีเต็มขึ้นไป	30	25	55

(ข้อมูลจาก กชช. 2ค กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2542)

จากสถิติของเอกสาร กชช. 2ค ประจำปี 2542 พบว่าชาวชุมชนวัดป่าไผ่มีทั้งหมด 117 ครอบครัว ประชากรส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 18-49 ปี มีจำนวน 247 คน จะสังเกตเห็นว่าวัยที่กำลังศึกษาเล่าเรียน และเป็นวัยของการประกอบอาชีพ บุคคลอายุในช่วงนี้กำลังศึกษามัธยมปลาย อนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 50 คน แสดงให้เห็นว่าประชากรส่วนใหญ่ของชุมชนบ้านป่าไผ่อยู่ในช่วงของการประกอบอาชีพถึง 197 คน จำนวนของประชากรที่ลดลง คือ ระหว่างอายุน้อยกว่า 1-5 ปี มีจำนวน 22 คน

อาชีพ

เดิมชาวชุมชนวัดป่าไผ่มีอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก อาศัยน้ำจากฝายแม่ปึงที่ติดกับค่ายทหาร การทำนาจะประสบอุทกภัยน้ำท่วมปีหนึ่งไม่ต่ำกว่า 4-5 ครั้ง หลังจากฤดูทำนา ชาวบ้านจะ

1. ถนนกลางหมู่บ้าน เป็นถนนเส้นทางเดิมที่เป็นทางเกวียนหรือเดินเท้ามาก่อน ได้มีการพัฒนาเป็นถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่และลาดยางตลอดสาย ปัจจุบันเป็นการดูแลรับผิดชอบของ อบต. ตำบลป่าไผ่ ถนนเส้นนี้สามารถใช้เดินทางไปสู่ตัวอำเภอได้โดยสะดวก ถ้าใช้พาหนะส่วนตัวไปเที่ยวเดียว (ไม่นับเที่ยวกลับ) ใช้เวลาเพียง 5 นาทีเท่านั้น จากตัวอำเภอหรือในตลาดมาถึงหมู่บ้านมีรถพ่วงมอเตอร์ไซค์ รับจ้าง แต่ถ้านั่งมากคนเดียวราคาจะแพงมาก 30 บาท/คน ถ้านั่งเต็มรถราคาจะลดลงมาเป็นคนละ 10 บาท แต่ต้องรอนานมากกว่าคนจะเต็มคันรถ บางครั้งเป็นชั่วโมงก็มี

2. ถนนเส้นหลักใหญ่ เมื่อประมาณ 20 กว่าปีที่ผ่านมารวมทางหลวงได้ตัดถนนสำคัญผ่านหมู่บ้านแห่งนี้ เป็นถนนสี่เลน ลาดยาง สามารถใช้เดินทางไปสู่จังหวัดใกล้เคียงได้ และเข้าสู่ในเมืองได้ด้วย

ส่วนการคมนาคมติดต่อกับอำเภอและในเมืองพบว่าชาวชุมชนจะนิยมใช้พาหนะส่วนตัว เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ส่วนรถโดยสารประจำทางไม่ผ่านหมู่บ้านป่าไผ่ ต้นทางอยู่ที่บ้านสัน ซึ่งห่างจากบ้านป่าไผ่ไปประมาณ 3 กิโลเมตร จะเริ่มเวลา 07.00 น.ทุกวัน ส่วนในเมืองจะมีคิวรถที่ตลาดต้นลำไย เริ่มต้นคิวแรก เวลา 10.00 น. ค่าโดยสารคนละ 10 บาท สำหรับเวลากำหนดการออกคิวไม่แน่นอนเช่นเดียวกัน ต้องรอกันโดยสารให้เต็มรถก่อนถึงจะออกคิว

น้ำดื่มน้ำใช้

เดิมชุมชนบ้านป่าไผ่ อาศัยการใช้น้ำจากบ่อน้ำตื้นหรือขุดส่วนตัวที่มีเกือบทุกครัวเรือน ปัจจุบัน บ้านป่าไผ่มีบ่อน้ำจำนวน 54 บ่อ (กชช. 2ค) ส่วนบางครัวเรือนอาศัยการเก็บน้ำฝนไว้ใช้ดื่มในฤดูแล้ง ปัจจุบัน ชาวชุมชนบ้านป่าไผ่มีน้ำประปาของหมู่บ้าน โดยเมื่อปี พ.ศ.2540 ทางหมู่บ้านได้รับงบประมาณจากกรมโยธาธิการขุดเจาะน้ำบาดาลพร้อมกับงบในการก่อสร้างแท็งก์น้ำหม้อกรองน้ำ จึงทำให้ชาวชุมชนมีน้ำประปาใช้ทุกหลังคาเรือน โดยเก็บค่าใช้น้ำประปาหมู่บ้าน 4 บาท ส่วนวัดยกเว้นไม่เก็บค่าใช้น้ำ

ไฟฟ้า

เดิมชาวชุมชนใช้ตะเกียงเติมน้ำมันก๊าดใช้ในการช่วยให้แสงสว่างในเวลากลางคืน ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ.2516 -2517 ได้มีการนำไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเป็นครั้งแรก โดยใช้เสาไม้ ปัจจุบันเป็นเสาคอนกรีต ทำให้เกิดแสงสว่างไสวทั่วครัวเรือน ชาวชุมชนจึงมีเครื่องอำนวยความสะดวก อาทิเช่น โทรทัศน์ ตู้เย็น เครื่องซักผ้า คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ทำให้หมู่บ้านมีความทันสมัยมากขึ้น

ที่ดินและทรัพยากร

พื้นที่ของชาวชุมชนบ้านป่าไม้ มีสภาพเป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะของดินเป็นดินดำร่วน ทำให้เหมาะแก่การทำเกษตร ชาวชุมชนตระกูลเก่า ๆ ดั้งเดิมจะครอบครองที่ดินเป็นจำนวนมาก ต่อมาเมื่อลูกหลานที่มีครอบครัวก็จะแบ่งให้ไปตั้งบ้านเรือนใหม่ แต่จะอยู่บริเวณที่ติดกัน บางซอยจะเป็นพี่น้องกันหมด สำหรับที่ดินบางแห่งจะถูกแบ่งขายไป มีบริษัทมาจัดสรรที่ดินขายให้กับบุคคลทั่วไป แต่ก็ไม่มีใครมาสร้างบ้านเรือนอาศัยอยู่ ทำให้กลายเป็นที่รกร้างมีหญ้าขึ้นเต็มไปหมด เมื่อถึงฤดูแล้งจะทำให้เกิดไฟไหม้ทำให้ชาวชุมชนต้องได้รับความเดือดร้อน

หลักฐานในการครอบครองที่ดิน ชาวชุมชนส่วนหนึ่งร้อยละ 90 มีโฉนดแสดงกรรมสิทธิ์ อีกประมาณ ร้อยละ 10 มีการเช่าที่คนอื่นอยู่ และบางส่วนต้องเช่าสวนลำไยให้คนอื่น และอาศัยอยู่ไปด้วย จากข้อมูลการรายงานของ กชช. 2ค ปี 2542 ที่รายงานว่าชาวชุมชนมีโฉนดในการครอบครอง 100 เปอร์เซ็นต์

การปกครอง

เมื่อประมาณ พ.ศ.2538 ทางกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศให้ตำบลป่าไม้เป็นเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าไม้ (อบต.) จึงมีการเลือกตั้งขึ้นเป็นครั้งแรก โดยให้ชาวบ้านเลือกตั้งตัวแทนหมู่บ้านละ 2 คน ปัจจุบัน มีสมาชิก อบต. ทำหน้าที่บริหารพัฒนาหมู่บ้านป่าไม้เป็นสมัยที่ 2 เมื่อประมาณเดือนมกราคม 2543 มีคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มาทำวิจัยศึกษาเรียนรู้ร่วมกับ อบต.ชุมชนแห่งนี้ พบว่าการทำงานของอบต. ป่าไม้เป็นการบริหารงานอย่างโปร่งใส ไม่มีหมกเม็ดเรื่องงบประมาณ เมื่องบประมาณแผ่นดินตกมาแล้ว แต่ละหมู่บ้านจะตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านขึ้นมาหมู่บ้านละ 6 คน เรียกชื่อว่า “กรรมการตรวจสอบการจัดจ้างจัด

ชื่อ” ในปีงบประมาณ พ.ศ.2543 งบประมาณตกมาเมื่อเดือนกรกฎาคม 3 ล้านบาทบาท ปีนี้งบประมาณตกมาน้อยกว่าปีก่อน ๆ เพราะเศรษฐกิจไม่ดี การเก็บภาษีอากรของแผ่นดินลดลงไป การประชุมของ อบต. ตำบลป่าไม้ 4 ครั้งต่อเดือน การประชุมมี 2 อย่าง คือ การประชุมสมัยสามัญ 1 ครั้งต่อเดือน และการประชุมสมัยวิสามัญ 3 ครั้งต่อเดือน อบต.ชุมชนป่าไม้ได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวอย่างของความโปร่งใสของระดับประเทศ

ความสัมพันธ์ในชุมชน

เดิมชุมชนบ้านป่าไม้มีผู้คนอาศัยอยู่ไม่มาก มีบ้านเรือนที่ใกล้ชิดกัน เป็นเครือญาติเดียวกัน ปัจจุบันมีบ้านเรือนและผู้คนเพิ่มมากขึ้น เมื่อบุตรหลานมีครอบครัว จึงมีการขยายสร้างบ้านเรือนในบริเวณเดียวกัน แต่ยังไม่มีการกันรั้ว จะสามารถเดินทางไปมาหาสู่กันได้บ้านต่อบ้าน แต่ไม่ปรากฏว่ามีคนจากต่างถิ่นมาตั้งบ้านเรือนอาศัย จะมีเพียงผู้ที่มาแต่งงานกับชาวชุมชนเท่านั้น ความสัมพันธ์ของชาวชุมชนจึงเป็นความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ไม่ปรากฏมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันรุนแรง จะมีก็เป็นเพียงเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น แต่ก็มีการประนีประนอมกันได้ในหมู่เครือญาติผู้ใหญ่บ้านและ อบต. เป็นผู้นำของหมู่บ้าน เป็นญาติพี่น้องกัน จึงไม่มีเรื่องที่ขัดแย้งกันในการบริหารปกครองหมู่บ้าน หมู่บ้านจึงมีความสงบร่มเย็นอย่างสันติสุข

เมื่อชุมชนมีงานต่าง ๆ เช่นงานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ หรืองานแต่งงาน ชาวชุมชนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามความถนัดของงาน เช่น กลุ่มแม่บ้าน จะทำอาหาร กลุ่มพ่อบ้านจะกางเต็นท์ จัดสถานที่ งานไหนที่จัดเป็นงานหนักที่ต้องใช้แรง กลุ่มพ่อบ้านจะช่วยกันทำงานนั้น ๆ ชาวชุมชนถือว่าการช่วยเหลือเพื่อนบ้านนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญ

กลุ่มและองค์กร

กลุ่มและองค์กร เกิดขึ้นจากการผลักดันของส่วนราชการ ส่วนมากจะเป็นพัฒนาชุมชน สาธารณสุขอำเภอ ของกระทรวงมหาดไทย ไม่ได้เกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชน จึงทำให้การจัดตั้งกลุ่มขาดจิตสำนึกเห็นความสำคัญ ในที่สุดกลุ่มก็ล้มหายไปมากที่สุด ปัจจุบันกลุ่มที่ยังเหลืออยู่คือกลุ่ม

อสม.

เริ่มจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2519 โดยเจ้าหน้าที่อนามัย กระทรวงสาธารณสุข ปัจจุบันมีสมาชิก 11 คน วัตถุประสงค์ที่ตั้งเพื่อให้อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนภายในหมู่บ้าน โดยทางกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายที่จะให้ประชาชนพึ่งประชาชน โดยไม่ต้องรอรับบริการจากสาธารณสุขเมื่อไม่สบายเพียงเล็กน้อย เป็นการช่วยกระจายข่าวสารแก่ประชาชน การบริการรักษาพยาบาลเบื้องต้น เช่น วัดความดัน, วัดไข้, ชั่งน้ำหนัก ทำแผลเล็กๆ น้อยๆ จำหน่ายยาสามัญประจำบ้าน ให้ความรู้เรื่องยาและโรคติดต่อไม่ติดต่อ ให้คำปรึกษากับผู้ติดเชื้อไวรัสเอดส์ สถานที่ทำการเรียกว่าศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศ สมช.) สืบรวจข้อมูล เกิด-ตาย เกิดโรคระบาด ชักชวนประชาชนร่วมกันป้องกันโรคมะเร็งให้ติดต่อภายในหมู่บ้านเช่น โรคไข้เลือดออก อุจจาระร่วง เป็นต้น

กลุ่มเยาวชน

จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2519 โดยเจ้าหน้าที่อนามัยประจำตำบลป่าไม้ กระทรวงสาธารณสุข ได้เข้ามาชักชวนจัดตั้งขึ้นเมื่อ เดือน มกราคม 2543 เพื่อให้เกิดความสามัคคี ให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติด ส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายโดยการเล่นกีฬา เช่น ตระกร้อ ฟุตบอล วอลเลย์บอล กิจกรรมที่เด่นชัดคือ ชมรมปั่นจักรยาน จะปั่นเป็นกลุ่มในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ไล่เสื่อสี่เตี้ยกัน ปั่นไปตามถนนกลางหมู่บ้าน ผ่านหมู่บ้านอื่น ๆ ภายในตำบล ปัจจุบันมีเยาวชนเข้าร่วมกลุ่มประมาณ 30 คน

กลุ่มสตรีแม่บ้าน

เป็นการรวมกลุ่มของกลุ่มสตรีที่สมรสแล้ว ในเมื่อกลุ่มพ่อบ้านเป็นเหมือนช้างเท้าหน้า เป็นผู้ที่ยุ่งฐานะทางครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดี พ่อบ้านจะพากันไปทำงานทำทั้งในบ้านและนอกบ้าน กลุ่มสตรีแม่บ้านเป็นผู้ที่ต้องอยู่กับเข้าเฝ้ากับเรือน ทำงานบ้านเรือน เมื่อว่างจากงานบ้านแล้วจึงมีความคิดกันว่า ควรใช้เวลาว่างจากเวลาดังกล่าวมารวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มสตรีแม่บ้าน โดยมีภรรยาของผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน มีสมาชิกประมาณ 20 กว่าคน เป็นกลุ่มที่พัฒนากรอำเภอมาจัดตั้งให้ เจ้าหน้าที่พัฒนากรนำเอาโครงการมาอบรมให้แก่กลุ่มสตรีแม่บ้าน เช่น การ

ตัดเย็บเสื้อผ้า การเสริมสวย การประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง เพื่อเป็นหารายได้เสริมให้แก่ครอบครัว “พัฒนาชุมชน เคยมาอบรมหลายอย่างแต่ไม่ค่อยมีใครสนใจเท่าไร เพราะฐานะความเป็นอยู่ของ ชาวชุมชนส่วนมากมีฐานะพออันจะกินแล้ว” ปัจจุบันกลุ่มสตรีแม่บ้านจะเข้าร่วมงานของทาง ราชการ เช่น การต้อนรับข้าราชการ เป็นต้น

คณะกรรมการวัด

คณะกรรมการวัดป่าไผ่ มีวิเวชาวัชรหรือชาวชุมชนเรียกว่า “แก่วัด” ทำหน้าที่เป็นทั้ง เสรฐฐุญิก รับ-จ่ายเงินของวัดป่าไผ่ทั้งหมด แก่วัดเป็นประธานโดยตำแหน่งในการบริหารงานของ วัดร่วมกับเจ้าอาวาสและคณะกรรมการวัดซึ่งมีสมาชิกทั้งหมด 20 กว่าคน การแต่งตั้งกรรมการ ชาวบ้านจะคัดเลือกและเสนอรายชื่อกันท่ามกลางการประชุม โดยพิจารณาในเรื่องความถนัดของ งานนั้น ๆ ที่จัดเป็นแผนก ๆ ไปเช่นแผนกอาหาร จัดให้กลุ่มสตรีแม่บ้านรับหน้าที่นั้นไป เรื่องการ จัดสถานที่ จัดให้พ่อบ้านที่มีพละกำลังเป็นกลุ่ม ๆ ไป เมื่อทางวัดมีงาน เจ้าอาวาสจะเรียกประชุม คณะกรรมการวัด หรือบางครั้งประชุมทั้งหมดหมู่บ้านทุกหลังคาเรือน สุดแต่แต่ว่างานนั้นจะ สำคัญหรือใหญ่แค่ไหน คณะกรรมการวัดจะทำหน้าที่เก็บเงินในการทำบุญทั่วไป ประสานงาน เรื่องต่าง ๆ ของการจัดงานวัดให้ลุล่วงไปด้วยดี เช่นงานฟังเทศน์กลางพรรษา งานทานก๋วยสลาก เป็นต้น

การศึกษา

อดีต โรงเรียนวัดบ้านป่าไผ่ยังมีอยู่ โดยใช้ศาลาวัดเป็นอาคารเรียน ต่อมาจำนวนนักเรียน มีไม่มาก โรงเรียนถูกยุบไปพร้อมกับโรงเรียนบ้านสัน ซึ่งห่างจากชุมชนบ้านป่าไผ่ประมาณ 3 กิโลเมตร ปัจจุบัน ชาวชุมชนที่มีฐานะไม่ค่อยดีจะส่งบุตรหลานไปเรียนที่โรงเรียนบ้านสัน เป็น โรงเรียนประถมศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล-ประถมปีที่ 6 ในชุมชนหมู่บ้านมีโรงเรียน อนุบาลเอกชน 1 แห่ง ส่วนชาวชุมชนบ้านป่าไผ่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะนิยมส่งบุตรหลานไป เรียนในตัวเมือง โรงเรียนที่มีชื่อเสียงทั้งของรัฐและเอกชน ส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น-ปลาย ชาวชุมชนส่งบุตรหลานเรียนที่โรงเรียนในตัวอำเภอซึ่งเป็น โรงเรียนรัฐบาล แต่ ส่วนมากชาวชุมชนมีอันจะกิน ฐานะทางเศรษฐกิจดี จะส่งบุตรหลานไปเรียนในตัวเมือง

การสาธารณสุข

สถานีอนามัยตำบลป่าไม้ ไม่ได้ตั้งอยู่ในหมู่บ้านป่าไม้ หากตั้งอยู่ระหว่างบ้านสัน หมู่ที่ 2 อยู่ทางทิศใต้ของบ้านป่าไม้ ตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2507 โดยกระทรวงสาธารณสุข เดิมอาคารเป็นไม้ ทิ้งหลัง ชั้นเดียว มีบ้านพักให้เจ้าหน้าที่ได้อาศัยอยู่ในที่เดียวกัน บ้านพักสร้างขึ้นเอง โดยได้รับงบประมาณกว้างบทุนผูกพัน ของเจ้าหน้าที่ผดุงครรภ์อนามัย ปัจจุบัน สถานีอนามัยได้อาคารหลังใหม่ สร้างเสร็จเมื่อ ปี พ.ศ. 2537 ในสมัยเจ้าราชวงศ์ ณ เชียงใหม่ เป็น สส. เป็นอาคาร 2 ชั้น คอนกรีตเสริมเหล็กทิ้งหลัง วัตถุประสงค์เพื่อรักษาพยาบาลประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับการป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ใช้หวัด ปวดท้อง พร้อมกับบริการทำแผลปฐมพยาบาลอุบัติเหตุต่าง ๆ และการฝากครรภ์ การคลอดบุตร การคุมกำเนิด การวางแผนครอบครัว การทำหมัน การปรึกษาเรื่องสุขภาพทั่วไป การคิดเงินค่ารักษาพยาบาลเฉพาะผู้ที่ไม่มีบัตรยกเว้นค่ารักษาพยาบาลเท่านั้น บัตรที่ได้รับการรักษาพยาบาลคือ บัตรสุขภาพ บัตรสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย บัตรเด็ก 0 – 12 ปี รวมถึงเด็กนักเรียนมัธยมต้น – มัธยมปลาย บัตรสงเคราะห์ผู้สูงอายุ บัตรสงเคราะห์ผู้พิการ บัตรสงเคราะห์ทหารผ่านศึก บัตรสงเคราะห์พระภิกษุ-สามเณร บัตรสงเคราะห์ผู้นำหมู่บ้านเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และบัตร อสม. ปัจจุบันมีชาวชุมชนมาขอรับบริการบริการเฉลี่ยเดือนละ 300 กว่าคน มีเจ้าหน้าที่ 3 คน คือเจ้าหน้าที่บริหารสาธารณสุข เจ้าหน้าที่วิชาการสาธารณสุข และเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน

ประเพณีการบวชของคนในชุมชน

อดีตชุมชนบ้านป่าไม้ มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง การร่วมมือกันด้วยความเต็มใจในการดูแลวัดวาอารามและมีความเชื่อเรื่องการส่งบุตร หลานไปเป็นเด็กวัดที่เรียกว่า “จะโยม” เข้าวัดเพื่อบวชสืบศาสนาทายาทในทางพุทธศาสนา ถ้าหากว่าบุคคลใดที่เป็นชายได้ บวชเป็นสามเณร หรือ พระภิกษุ นับว่าได้ตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ การบวชเป็นสามเณร หรือ “ปอยน้อย” คือการทดแทนพระคุณของมารดา การบวชเป็นพระภิกษุเรียกว่า”เป๊ก”เป็นการทดแทนคุณของบิดา ความเชื่อเหล่านี้ฝังจิตฝังใจมาเป็นระยะเวลานานมาแล้ว ยังไม่แค่นั้นการที่ชาวชุมชนนิยมบวชกัน หวังว่าเมื่อตายไปแล้วจะได้เกาะชายผ้าเหลืองของลูกหลานขึ้นสวรรค์ หากว่าการบวชคือการได้ศึกษาพระธรรมวินัย และคำสั่งสอนอันเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตเมื่อสึกออก

จากเทศมราวาสแล้ว ชาวบ้านต่างนิยมนับถือยกย่องว่าเป็นคนดี เป็นคนที่สุกแล้ว ผู้ที่ไม่ผ่านการบวชเรียกว่าคนดิบ เมื่อผ่านการบวชเป็นสามเณรสึกออกมามักใช้คำพิเศษเรียกว่า น้อย เช่น น้อยมี น้อยมา เป็นต้น

ประเพณีการบวชของชาวชุมชนบ้านป่าไม้ มีการบวชพระหรือบวชเณร เรียกว่า “ปอยน้อย” หรือ “ปอยลูกแก้ว” ไม่ได้เรียกว่า “บวชนาค” เช่นทางภาคกลาง ถ้าเป็นการอุปสมบทจะเรียกว่า “เป๊ก” ถ้าหากผู้มีฐานะดีและบริเวณบ้านกว้างขวางจะนิยมแต่งคาที่บ้าน มีการสร้างปะรำ (ทางเหนือเรียกว่า ผาม) จั่นในกลางช่วงบ้าน และอาจมีขอพื้นเมืองไว้ให้ผู้มา “ฮอมคร้ว” ไว้ได้ชม บางแห่งจะมีมหรสพอื่น ๆ เช่น ภาพยนตร์กลางแปลง ลิเก คนตรี ฯลฯ

ก่อนที่จะมีการบวช “ปอยน้อย” นี้ เจ้าภาพก็ต้องปรึกษาศาญาติพี่น้องว่า ใครอยากจะรับเป็นเจ้าภาพอะไร ในจำนวนเครื่องอัฐบริหารทั้งหมด เช่น มุ้ง บาตร ย่าม พัด ผ้าสบง จีวร เตียงนอน ผ้าห่ม ฯลฯ หากใครจะรับอะไรก็เตรียมสิ่งนั้นไว้ก่อน เพราะสิ่งของเครื่องอัฐบริหารจะต้องเตรียมไว้ หากเจ้าภาพเป็นผู้ที่มีฐานะดี ก็ไม่จำเป็นต้องบอกใคร จัดหาเองทั้งหมด เมื่อเตรียมเครื่องอัฐบริหารพร้อมแล้ว ก็จัดพิมพ์ใบบอกบุญแก่บุคคลแจกจ่ายไปตามบ้านญาติมิตรสหาย ตามธรรมเนียมสมัยใหม่ แต่ในสมัยก่อนนั้น มีการไปบอกบุญด้วยปาก เรียกว่า “แอ้วพระอุ่ม” คือเอาผ้าสบง จีวร หรือหมวกที่พระใส่เรียก “ว่อม” ใส่ไปในถาดหรือใส่พาน แล้วให้คนถือไปบอกตามบ้านญาติสนิทมิตรสหายทั่วไป และบอกกำหนดวันให้ทราบด้วย ซึ่งผู้ได้รับทราบก็จะได้เตรียมสิ่งของเงินทองมาร่วมทำบุญด้วย

วันดา

การจัดงานปอยบวชนี้ มักจะมีกัน 2 วัน วันแรกเรียกว่า “วันดา” (คือวันสุกดิบ) วันนี้ทางเจ้าภาพซึ่งเมื่อจัดสถานที่แล้ว ก็จะเอาเครื่องอัฐบริหารของพระใหม่ไปตั้งไว้ เช่น มีเตียงนอน หมอน มุ้ง ฯลฯ และจะมีผู้เฒ่าผู้แก่คนหนึ่งคอยนั่งต้อนรับและคอยให้ศีลให้พรผู้ที่มา “ฮอมคร้ว” ซึ่งในวันนี้ จะมีญาติสนิทมิตรสหายที่ได้รับใบบอกบุญ จะเอาสิ่งของหรือเงินใส่ของมาร่วมในการทำบุญ ซึ่งเจ้าภาพจะจัดให้มีคนคอยรับเงินลงบัญชีไว้เป็นราย ๆ ไป เงินที่เขามา “ฮอม” นี้เรียกว่า “เงินลาภ” ซึ่งเจ้าภาพจะเป็นผู้เก็บไว้ใช้จ่ายในการทำบุญ ที่เจ้าภาพจะลงทุนไปก่อน และถอนทุนคืนจากคนที่มา “ฮอม” นี้เอง มหรสพ เช่น ซอเมือง ลิเก มักจะเล่นกันวันนี้ ในวันรุ่งขึ้น

เป็นวันบวชตามพิธีสงฆ์ ปัจจุบัน เพื่อเป็นการประหยัดเวลาการใช้จ่าย มักจะแต่งดาตอนเช้า พอตอนบ่ายก็ทำพิธีบวชให้เสร็จภายในวันเดียว จะได้ไม่ต้องเสียเวลาและเสียเงินในการเลี้ยงดูชาวบ้านที่มา “ฮ่อม” และร่วมในการทำบุญด้วยหลายครั้ง

ในวันแต่งงานนี้ จะต้องเตรียมเครื่องไทยทานไว้ถวายพระที่นิมนต์มาร่วมในพิธีบวชนั้นด้วย ส่วนผู้ที่จะบวชนั้น ในวันนี้จะต้องโกนผม นุ่งขาวห่มขาว ไว้แล้ว และในวันรุ่งขึ้นก็จะมี การแห่ناقหรือเรียกกันว่า “แห่ลูกแก้ว”

แห่ลูกแก้ว

การแห่ลูกแก้ว ก็คือแห่ناق ผิดกับทางภาคกลางก็แต่ว่า นาคทางภาคกลางนั้น นุ่งขาวห่มขาว แต่ลูกแก้วทางเหนือนั้น แต่งตัวเป็นกษัตริย์ โดยไปเช่าเครื่องแต่งกายมาจากพวกลิเก การแต่งก็แต่งแบบลิเก สวมชฎา การแต่งตัวเช่นนี้ คงถือคติว่า พระพุทธองค์ทรงมีวรรณะเป็นกษัตริย์ เมื่อจะออกบวชก็ทรงมีกัณฑ์ออกบวช ฉะนั้น การแห่ลูกแก้วของทางภาคเหนือ จึงแต่งตัวเป็นกษัตริย์ และขี่ม้า และมีการแห่แห่น “ลูกแก้ว” จากบ้านไปยังวัด เมื่อไปถึงวัดแล้วก็มี การ “ฮ่อมขวัญลูกแก้ว” คือมีการเรียกขวัญนาคนั่นเอง โดยจะมี “อาจารย์” ที่มีลีลาการเรียกขวัญอย่างไรเพราะพริ้งกินใจ เป็นทำนองเมืองเหนือน่าฟัง ในระหว่างเรียกขวัญนี้ก็มีคนผูกมือให้ลูกแก้วด้วย เมื่อทำพิธีเรียกขวัญเสร็จแล้ว พระสงฆ์ก็จะทำพิธีบวชเป็นสามเณรหรืออุปสมบทเป็นพระภิกษุให้สัมปรารธนา เมื่อบวชหรืออุปสมบทแล้ว พระใหม่ก็จะเทศน์อานิสงส์การบวช ซึ่งเป็นคัมภีร์พื้นเมืองจารึกอักษรพื้นเมือง ให้บิดามารดาซึ่งพระจะเรียก “พ่อออก-แม่ออก” และญาติโยมฟัง หลังจากนั้นก็จะมีการถวายของแก่พระใหม่ ๆ ก็จะให้ศีลให้พรตามธรรมเนียม พระบวชใหม่นี้ จะต้อง “อยู่กรรม” คือ นอนตามลำพัง 3 วัน จึงจะเข้าร่วมกับพระบวชก่อนได้ในระหว่างที่ “อยู่กรรม” นี้ก็จะสาวดมนต์ภาวนาไป เป็นการเตรียมจิตใจให้เข้าอยู่ในสมณะเพศ

ความเชื่อของคนในชุมชน

อดีต การบวชถือเป็นเรื่องสำคัญเป็นอย่างยิ่งของเด็กผู้ชาย นับตั้งแต่การบวชเป็นสามเณรที่ทางชุมชนบ้านป่าไม้เรียกว่า “บวชพระ” หรือ “ปอยน้อย” เด็กในชุมชนจะนิยมบวชเป็นสามเณรกันมาก เพราะพ่อ-แม่หรือผู้ปกครองเด็กมีความเชื่อตามหลักคำสอนในทางพุทธศาสนา

ที่ปรากฏมีในพระธรรมเทศนพื้นเมืองเหนือเรื่อง “อานิสงส์บวช” ที่สามเณรทุกรูปเมื่อบวชแล้วต้องเทศน์ให้ญาติโยมฟังในรุ่งเช้าอีกวันหนึ่งหลังบวชเสร็จ ความย่อของเนื้อธรรมกล่าวว่ “มีครอบครัวหนึ่ง มีฐานะยากจน ลูกชายมีชื่อว่า มหินตะกุมมาร มีความเชื่อในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้าอยากบวชเป็นสามเณร จึงขออนุญาตจากพ่อแม่ แต่แม่เด็กไม่มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงไม่อนุญาต มหินตะกุมมารจึงเศร้าโศกเสียใจไม่กินข้าวกินน้ำได้ถึง 7 วัน เมื่อแม่เห็นลูกเป็นเอา มากอย่างนั้นจึงอนุญาตให้ลูกชายบวชได้ มีในวันหนึ่งแม่ของสามเณรมหินตะ ได้เข้าป่าเพื่อหาฟืน เก็บของป่ามาขายเพื่อยังชีพ เมื่อเหนื่อยอ่อนเพลียมาก นางจึงนั่งพักใต้ต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง ในที่สุดเพลอหลับไป ในความฝันนางได้ไปพบกับยมภบาล ๆ จึงถามนางว่าได้ทำบุญสร้างคุณงามความดี มาบ้างหรือไม่ นางจึงตอบว่าไม่ได้สร้างความคิดอะไรเลย บุญไม่เคยทำ ยมภบาลจึงเปิดคู่มือชีวิตที่บันทึกรายชื่อของผู้ที่เคยทำบุญและคุณงามความดีในสมัยเป็นมนุษย์ ก็ไม่ปรากฏมีชื่อนางจริง ๆ ยมภบาลจึงจับนางผูกมัดแล้วเอานางไปทิ้งลงนรก เมื่อนางเห็นเปลวไฟพวยพุ่ง นางก็คิดในใจว่า เปลวไฟนี้สวยงามเหมือนผ้าเหลืองของลูกเรา ปรากฏมีดอกบัวทองคำใหญ่เท่าวงล้อลอยผุดขึ้นมา รองรับนางไว้ไม่ให้ได้รับความร้อนจากเปลวไฟ ยมภบาลทั้งหลายจึงพากันแปลกใจ ว่าในหนังสือ จดจรรายชื่อผู้ทำความดีนางก็ไม่ปรากฏมีชื่อนาง ทำไมถึงตกนรกแล้วไม่เป็นอะไรเลย นางจึงบอกว่า “ลูกของนางได้บวชเป็นสามเณร เมื่อพระยายมภบาลได้ทราบอย่างนั้น จึงได้ส่งนางกลับมาสู่โลกมนุษย์เหมือนเดิม เมื่อนางกลับมาบ้านแล้วจึงเล่าให้ลูกชายที่บวชเป็นสามเณรได้รับฟัง สามเณรน้อยจึงคิดในใจ มีใจความว่า “เจ้ามหินตะสามเณรน้อย ก็คิดกะต้อยในใจ ว่ากฤษณะศิลา สมนะเป็ท มีคุณวิเศษแต่โสด ได้ผายโผดแม่บุญหนา กูนี้รู้แล้ว กวรจักโผดพ่อแก้วแถมหน หื้อได้ปิ่นกัรรฆมารณเอาใหม่” ชาวชุมชนบ้านป่าไม้ มีความเชื่อว่า การบวชเป็นสามเณรถือว่ เป็นการโปรดมารดา แต่การอุปสมบทเป็นพระนั้นเป็นการโปรดบิดา ความเชื่อดังกล่าวได้รับ อิทธิพลจากคำสอนทางพุทธศาสนา รวมไปถึงอานิสงส์ในธรรมกล่าวว่ “ตี่นี้จักจำด้วยอานิสงส์ แห่งการบวชก่อนแลฯ จัตตาโรเม อานันทปุคคลาฯ คุรามหาอานันตะเถร ปุคคละผู้ใดมีใจใส แก่กล้า ได้หื้อข้าใจญิงจาย ออกบวชเป็นสามเณร จักได้อานิสงส์ ๔ กัป ถ้าบวชเป็นภิกขุ มี อานิสงส์ได้ ๘ กัป กันได้หื้อลูกจายแห่งตนออกบวชเป็นสามเณรได้อานิสงส์ ๘ กัป กันบวชเป็น ภิกขุมีอานิสงส์ได้ ๑๖ กัป กันญิงผู้ใดหื้อสามีกำออกบวชเป็นสามเณรมีอานิสงส์ได้ ๓๒ กัป ถ้า เป็นภิกขุมีอานิสงส์ได้ ๖๔ กัป กันบุคคละผู้ใดมีใจศรัทธาออกบวชด้วยตนเอง มีอานิสงส์มากนับ

อาจจักสังขยาได้ จ้าเปรียบเทียบไว้เป็นตั้งเอามหาสมุทรมาเป็นน้ำหมึกเขียนเอาเขาสีเนโรมาเป็นปาก
ก้า เอาอากาศมาเป็นใบลาน เอาเตวบุตรต้นมีอายุได้ ๑,๐๐๐ ปีตีพยนั้นมาเขียนยังอานิสงส์แห่งผู้
ออกบวช ก็บ้อาจจักเลี้ยงได้ยื้อนเตวบุตรต้นนั้นจักเลี้ยงอายุไปก่อนแลฯ ตีนี่จักจ้ด้วยกับปีก่อนแล
อันว่ากับปีหนึ่งนั้นจักอุปมาเป็นตั้งคอยอันสูงได้ ๑๐๐ โยจนะ ลวงกว้างก็ได้เสมอกันตั้งตีสตั้งสี่
กันว่าร้อยปีตีพยไไหน เตวตาเอาผ้าเนื้ออ่อนนุ่มมาถวมถวมและเตื่อหนึ่ง เมื่อใดหินก้อนนั้น
ค้อมไปเป็ยงแผ่นดิน อันนั้นและจึงได้จ้อว่าเป็นกับปีหนึ่งแลฯ”

ตอนที่ 2 ประวัติส่วนตัวของกลุ่มพระสงฆ์

ตาราง แสดงประวัติส่วนตัวของกลุ่มพระสงฆ์-สามเณร

ลำดับ ที่	ชื่อพระภิกษุ	ฐานะทาง ครอบครัว ก่อนเข้ามา บวช	การศึกษา		อายุ (ปี)	พรรษา	จุดมุ่งหมายของ การเข้ามาบวช เป็นพระสงฆ์
			ก่อน บวช	หลังบวช			
1.	พระภิกษุแก้ว	พอยู่พอกิน	ป.6	ปริญญาตรี นักธรรม เอก	36	2	ทดแทนพระคุณ บิดา-มารดา
2.	พระภิกษุคำ	ยากจน	ป.6	ปริญญาตรี นักธรรม เอก	22	2	เพื่อเรียน หนังสือ
3.	พระภิกษุทอง	ยากจน	ป.4	ป.4 นักธรรมตรี	49	1	เป็นมัคทายก (อาจารย์วัด)
4.	ส.ณ. ยงยุทธ	ยากจน	ป.6	ม.2	14	2	เพื่อเรียน หนังสือ
5.	ส.ณ. อุเทน	ยากจน	ป.6	ม.2	16	2	เพื่อเรียน หนังสือ

ภูมิหลังของพระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้

พระภิกษุแก้ว

ฐานะทางครอบครัวก่อนบวชมีฐานะพอยู่พอกิน มีพี่น้องทั้งหมด 8 คน

พระภิกษุแก้วเป็นคนสุดท้าย พ่อแม่มีอาชีพทำนา ทำสวนปลูกผัก ทำสวนยาสูบ เหมือนชาวบ้านทั่ว ๆ ไป ปัจจุบันพี่น้องเสียชีวิตไป 2 คน คงมีชีวิตอยู่ 6 คน บวชครั้งแรกในชีวิตเมื่อเรียนจบการศึกษาภาคบังคับในสมัยนั้นคือจบประถมปีที่ 4 ก่อนบวชเคยเป็นเด็กวัดมาก่อนประมาณ 1-2 ปี เมื่อยังเรียนอยู่ชั้น ป.3-4 เมื่อจบจึงได้บวชเป็นสามเณร เมื่อบวชเณรแล้วเรียนนักธรรม ต่อมาเรียน ม.ต้นจนกระทั่งถึง ม.ปลาย จึงสึกไปหางานทำหาเงินส่งเสียตัวเองและเรียนหนังสือไปด้วย ต่อมาเมื่อเรียนจบแล้ว จึงมาบวชเป็นพระภิกษุอีกครั้งหนึ่ง สึกไปอีกครั้งและเข้ามาบวชอีก ปัจจุบันเรียนอยู่ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงฆ์ แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่

พระภิกษุแก้ว อดีตเคยบวชเป็นสามเณรที่วัดบ้านสันซึ่งเป็นบ้านเกิด เรียนสามัญจนถึง ม.4 จึงได้สึกออกไป เพราะเพื่อนฝูงชักชวนให้สึกเพื่อเที่ยวเตร่ ตามประสาของวัยรุ่นที่มีความอยากรู้อยากเห็น ในชีวิตช่วงนั้นได้ทำงานหาเงิน ไม่ว่าจะงานหนักงานเบา ก็เอาทำนองนั้น เคยทำงานก่อสร้าง รู้สึกอายนเพื่อนฝูงมาก ที่ต้องทำงานก่อสร้าง ทำงานเก็บเงินเรียนหนังสือไปด้วย ตั้งใจอยากจะเรียนต่อวิทยาลัยครู แต่พ่อ - แม่ไม่มีเงินพอที่จะส่งเสียเป็นค่าเล่าเรียน ต่อมาได้กลับมาบวชอีกครั้งหนึ่งเมื่ออายุ 30 ปี ต่อมาได้มีวัดใกล้เคียงนิมนต์ไปเป็นเจ้าอาวาสประมาณ 4 ปี ได้สึกออกไปเป็นภคิฐ์อีกครั้งเพราะเกิดความขัดแย้งกันกับพระที่อยู่ในชุมชนที่มาบวชตอนแรก เมื่ออายุ 34 ปีได้กลับมาบวชอีกครั้งจนถึงปัจจุบัน ถ้านับพรรษาได้ 2 พรรษา อายุ 36 ปี จุดมุ่งหมายของการมาบวชเพื่อทดแทนพระคุณมารดา เพราะมารดาท่านป่วยเป็นโรคมะเร็งต้องเข้าออกโรงพยาบาลตลอด เมื่อมาบวชแล้วสุขภาพของมารดาดีขึ้นที่ได้เห็นลูกชายบวชให้

พระภิกษุคำ

ฐานะทางครอบครัวยากจน พ่อเสียชีวิตเมื่ออายุ 5 ขวบ คงมีแต่แม่ที่ดูแลครอบครัว พระภิกษุคำมีพี่น้องทั้งหมด 6 คน พี่สาวเป็นใบ้ 1 คน เสียชีวิต 1 คน แม่มีสุขภาพที่ไม่สมบูรณ์ต้องเข้าโรงพยาบาลบ่อย ๆ เพราะเป็นโรคนิว พ่อเรียนจบ ป.6 มาบวชเป็นสามเณรแล้วเรียนต่อศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงราย จบระดับ 4 ย้ายมาศึกษาต่อโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ในระดับมัธยมปลายจนจบ ม.6 ปัจจุบันเรียนต่อมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ จบนักธรรมเอกตั้งแต่เรียนมัธยม

พระภิกษุคำ ปัจจุบัน อายุ 22 ปี บรรพชาเป็นสามเณร 8 พรรษา อุปสมบทเป็นพระได้ 2 พรรษา ครอบครัวยังมีฐานะยากจน จากจังหวัดอื่นมาอยู่วัดป่าไม้เป็นที่พักเพื่อไปเรียนหนังสือในเมือง ไป - กลับทุกวัน บิดาเสียชีวิตเมื่อตัวเองยังเป็นเด็กเล็กยังไม่ค่อยเคียดสา ทั้งครอบครัวให้เผชิญกับความอดอยาก มีพี่น้องด้วยกัน 4 คน หญิง 2 คน ชาย 2 คน พระภิกษุคำเป็นคนสุดท้าย บวชมาตั้งแต่จบชั้น ป.6 เรียนหนังสือสามัญ - นักรรรม ไปด้วย ทั้งให้แม่อยู่กับพี่สาวที่ปัญญาอ่อน แต่ช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง กับหลาน ส่วนพี่ชายไปค้าขายที่อำเภอแม่สาย จ.เชียงราย ส่วนพี่สาวไปทำงานอยู่ที่จังหวัดสงขลา ปัจจุบันมารดาป่วยเป็นโรคหัวใจในไต ต้องส่งเงินช่วยเหลือทางบ้านบ้างเป็นบางครั้ง จุดมุ่งหมายของการบวชเพื่อเรียนหนังสือ

พระภิกษุทอง

ฐานะทางครอบครัวก่อนบวชยากจน พ่อ-แม่เสียชีวิตนานแล้ว ต่อมาอยู่กับน้องชาย ๆ ก็ตายอีก จึงอยู่ตัวคนเดียว บ้านชั้นเดียวมุงด้วยหญ้าคา ทำงานก่อสร้างทั่วไป พระภิกษุทอง เมื่อก่อนเคยบวชเณรมาครั้งหนึ่ง เคยสอบได้นักรรรมชั้นตรี ก่อนบวชจบประถมปีที่ 4 ได้ประมาณ 4 พรรษา จึงสึกออกไป ทำงานก่อสร้างทั่ว ๆ ไป ต่อมาเมื่อต้นปี 2543 ได้กลับมามบวชอีกครั้งหนึ่ง ปัจจุบันยังไม่ได้เรียนอะไรคิดว่าอยากจะเรียนบาลีต่อ แต่ความจำไม่ค่อยดี ท่องอะไรไม่ค่อยจำ หลง ๆ ลืม ๆ

พระภิกษุทอง ปัจจุบันอายุ 49 ปี พรรษา 1 พรรษา บิดามารดาและน้องชายได้เสียชีวิตไปหมดแล้ว ไม่มีใครที่จะเป็นห่วง ก่อนบวชได้เตรียมตัวเพียง 7 วัน เคยบวชเป็นสามเณรเมื่ออายุ 14 ปี ต่อมาได้สึกออกไปทำงานก่อสร้างทั่ว ๆ ไป ทั้งในกรุงเทพฯ และเชียงใหม่ จังหวัดที่ใกล้เคียง นาน ๆ จะกลับบ้านครั้งหนึ่ง ประมาณ 2-3 เดือน กลับมาเยี่ยมบ้าน บวชครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2 จุดมุ่งหมายเพื่อจะเป็นอาจารย์วัด (มัคทายก) ตั้งใจไว้จะบวชไม่นาน เพราะอาจารย์วัดคนปัจจุบันป่วย ขณะที่มาบวชอาการป่วยของอาจารย์วัดดังกล่าวดีขึ้น จึงยังไม่สึกจะอยู่ไปไม่มีกำหนด

สามเณรยงยุทธ

พ่อประกอบอาชีพรับจ้างเหลาไม้ไผ่ทำพัด ฐานะยากจน บ้านเป็นกระต๊อบเล็ก ๆ มีพี่น้อง 2 คน สามเณรยงยุทธเป็นคนสุดท้าย เวลาป่วยจะหายช้า สุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง

ป่วยบ่อย ๆ สามเณรชยุทธรไม่เคยผ่านกระบวนการเป็นเด็กวัดมาก่อน พี่ชายเคยบวชเป็นสามเณร ในขณะนั้นจึงใช้เวลาว่างจากโรงเรียนปิดช่วง เสาร์-อาทิตย์ ไปอยู่กับพี่ชายที่วัด บวชเมื่อเดือน เมษายน 2542 ที่อำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ หลังจากเรียนจบชั้นป. 6 ทางคณะสงฆ์ตำบล พ่อคำ ประชาชน ได้จัดการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วาระครบ 6 รอบ 72 พระพรรษา ปัจจุบันเรียนต่อชั้น ม. 2 โรงเรียนแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ ยังสอบไม่ได้นักธรรมชั้นตรี

สามเณรชยุทธร ปัจจุบันอายุ 14 ปี บวชได้ 2 พรรษา บิดา-มารดาแยกทางกันเมื่อสามเณรชยุทธรอายุ 3 ขวบ โดยมีปู่กับย่าเป็นคนเลี้ยงดู จุดมุ่งหมายของการบวชเพื่อเรียนหนังสือ เมื่อก่อนบวชเคยไปอยู่วัดที่ใกล้บ้านกับพี่ชายที่บวชเป็นสามเณรอยู่วัดดังกล่าว โรงเรียนปิดเสาร์-อาทิตย์มักจะไปนอนวัดกับพี่ชาย และช่วยพระ-เณรแจกปันโตตามบ้านเรือนศรัทธาชาวบ้าน ทำให้อยากบวชเป็นสามเณรมาก ยิ่งตอนปิดเทอมใหญ่จะใช้ชีวิตส่วนมากอยู่กับวัด แต่ขณะที่อยู่วัดก็ไม่ได้เรียนสวดมนต์ ท่องคำบวช จะมีแต่ช่วยเณรทำงานเล็กๆ น้อย ๆ เท่านั้น

สามเณรอุเทน

ฐานะทางครอบครัวยากจน พ่อ-แม่อาศัยที่ดินผู้อื่นอยู่ โดยเฝ้าสวนลำไยให้ผู้มีอันจะกินครอบครัวหนึ่ง พ่อ-แม่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป เช่น ก่อสร้าง เป็นต้น มีพี่น้อง 5 คน สามเณรอุเทนเป็นคนสุดท้อง บวชเมื่อต้นปี 2542 หลังจากเรียนจบ ป.6 มักจะมานอนกับคนแก่คนหนึ่งที่บ้านเฝ้าวัดอยู่เป็นประจำ ไม่เคยผ่านการเป็นเด็กวัดอย่างจริงจัง หลังจากเรียนจบชั้น ป. 6 อยู่บ้านเฉย ๆ ถึง 2 ปี ไม่ได้เรียนต่อ เพราะพ่อ-แม่ไม่มีเงินที่จะส่งเสียให้เรียนหนังสือได้ ช่วยงานบ้านได้บ้างเล็กน้อย ต่อมามีคนแก่ที่เฝ้าวัดชักชวนมาบวช พร้อมความเห็นดีเห็นงามของแม่ว่า “บวชก็จะได้เรียนหนังสือต่อ” เพราะการเรียนเป็นคฤหัสถ์ชาวบ้านนั้นเป็นการสิ้นเปลือง ทางบ้านก็ไม่มีเงินส่งเสียให้เล่าเรียนหนังสือ ปัจจุบันสามเณรอุเทนเรียนหนังสืออยู่โรงเรียนมีชื่อแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ยังสอบนักธรรมตรีไม่ได้

สามเณรอุเทน ปัจจุบันอายุ 16 ปี พรรษา 2 พรรษา จุดมุ่งหมายของการบวชเพื่อเรียนหนังสือ ก่อนบวชเคยมานอนวัดกับคนแก่ที่เฝ้าวัดเป็นประจำ ไม่เคยเป็นเด็กวัดมาก่อน ขณะอยู่ที่บ้านวันหนึ่งมีคนแก่ที่เคยไปนอนวัดเป็นเพื่อนมาชวนไปบวช แม่ก็เห็นด้วย

สนับสนุนให้บวชเพื่อที่จะเรียนหนังสือไปด้วย เมื่อเด็กแม่ไม่ค่อยรักเท่าไร ทำให้ไม่ชอบที่จะอยู่ที่บ้าน

จากการสังเกต พระสงฆ์สามเณรส่วนมากเข้ามาบวชเพื่อจะศึกษาต่อให้สูงขึ้นไปก่อนที่จะมาบวช บางรูปจบแค่ประถมปีที่ 4 เมื่อมาบวชเป็นสามเณร-พระภิกษุ จึงมีการเรียนทั้ง นักธรรม และสามัญควบคู่กันไป ในอดีตที่ผ่านมามีการศึกษาขึ้นอยู่กับวัด พระภิกษุส่วนมากต้องอาศัยวัดเพื่อที่จะยกฐานะของตัวเอง ให้สูงขึ้นด้วยการศึกษา การมาบวชเรียนถือเป็นเรื่องปกติของพระภิกษุสามเณร ทุก ๆ วัด ส่วนมากจะบวชเรียนกันเป็นส่วนใหญ่ บางรูปจะบวชภาคฤดูร้อน โดยเห็นเพื่อนบวชก็บวชตาม

จะเห็นได้ว่าลักษณะภูมิหลังของพระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้ มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือใกล้เคียงกันมาก ขั้นตอนเริ่มต้นการเข้าสู่ความเป็นพระสงฆ์-สามเณร พบแบบแผนและปัจจัยร่วมที่คล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยบางอย่างที่แตกต่างออกไปบ้างตามลักษณะบุคคล ขั้นตอนนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้พระสงฆ์-สามเณร ก้าวจากสังคมชาวบ้านเข้าสู่สังคมใหม่ที่มีระเบียบแบบแผนการปฏิบัติที่ต่างจากสังคมชาวบ้าน

อายุ-พรรษา พระสงฆ์วัดป่าไม้อายุอยู่ในช่วงที่แตกต่างกัน แต่พรรษาใกล้เคียงกัน กล่าวคือ อยู่ในช่วงอายุ 22 ปี บวชเณร 8 พรรษา บวชพระ 2 พรรษา 1 รูป อายุ 36 ปี พรรษา 2 พรรษา 1 รูป (นับพรรษาบวชครั้งล่าสุด) ส่วนอีกรูปหนึ่ง อายุ 49 ปี พรรษา 1 พรรษา (นับพรรษาบวชครั้งล่าสุด) ส่วนสามเณรทั้ง 2 รูป อายุ-พรรษาใกล้เคียงกัน กล่าวคือ อายุ 16 ปี พรรษา 2 พรรษา อีกรูปหนึ่ง อายุ 14 ปี พรรษา 2 พรรษา

การศึกษา กลุ่มพระสงฆ์ กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาตรี 2 รูป จบนักธรรมชั้นเอก อีก 1 รูป จบชั้นป. 4 จบนักธรรมชั้นตรี (สอบได้สมัยเมื่อบวชเณร) ส่วนกลุ่มสามเณรทั้ง 2 รูป กำลังเรียนต่อชั้น ม. 2 เรียนนักธรรมชั้นตรี

พระที่มาจากใน/นอกชุมชน กลุ่มพระสงฆ์มาจากในชุมชน 2 รูป นอกชุมชน 1 รูป ส่วนกลุ่มสามเณร มาจากในชุมชน 1 รูป นอกชุมชน 1 รูป

อาชีพของบิดามารดา กลุ่มพระสงฆ์ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพทำการเกษตรกรรมโดยเฉพาะการทำนา ส่วนกลุ่มสามเณรบิดา-มารดามีอาชีพรับจ้าง จะแตกต่างกันตรงงานที่รับจ้างเท่านั้น

ความสัมพันธ์ในครอบครัว กลุ่มพระสงฆ์ส่วนมากมาจากครอบครัวที่ล้มเหลว เช่น บางรูปพ่อเสียชีวิตตั้งแต่ตัวเองยังเล็ก มีแต่มารดาที่ต้องรับหน้าที่ดูแลครอบครัว แต่สุขภาพของแม่ก็ไม่สมบูรณ์ ต้องหาเช่ากินค่า ทำให้ครอบครัวเกิดความอดอยาก บางรูปพ่อ-แม่-พี่น้องเสียชีวิตทั้งหมด เหลือตัวคนเดียว มีเพียงรูปเดียวที่มีทั้งพ่อ-แม่ ส่วนกลุ่มสามเณรครอบครัวต่างกัน รูปหนึ่งมีทั้งพ่อ-แม่ แต่ไม่มั่นใจว่าจะเป็นพ่อบังเกิดเกล้าของตัวเองหรือไม่ เพราะสามเณรรูปดังกล่าวไม่ได้ใช้นามสกุลของพ่อคนปัจจุบัน แต่ไปใช้นามสกุลของใครไม่ทราบ แต่สามเณรรูปนี้ก็รักเหมือนกับเป็นพ่อแม่ ๆ ของตัวเอง แม่ผ่านการแต่งงานมาเกินกว่า 3 ครั้ง ส่วนอีกรูปหนึ่งพ่อ-แม่แยกทางกันตั้งแต่เล็ก อาศัยอยู่กับพ่อ และปู่-ย่า พ่อมีบุคลิกเป็น ๆ

จะเห็นได้ว่า ลักษณะทางภูมิหลังของพระสงฆ์-สามเณรทั้งสองกลุ่มมีความใกล้เคียงกันมาก ก่อนที่จะเข้าสู่วัฒนธรรมของความเป็นพระสงฆ์-สามเณร อย่างไรก็ตามยังมีพระสงฆ์สามเณรที่ใกล้เคียงอยู่ในบริบทเดียวกันที่มีภูมิหลังคล้ายคลึงกันกับพระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้ แต่ไม่ได้ละเมิดพระวินัยอย่างเดียวกันจำนวนมาก ดังนั้นผู้ที่เข้ามาบวชเป็นพระสงฆ์-สามเณรในพุทธศาสนา ดังกล่าวจึงจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและลักษณะทางโครงสร้างของสังคมที่พระสงฆ์-สามเณรกำลังเผชิญอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วย

กลุ่มพระสงฆ์ที่ศึกษาพบว่า เคยบวชมาแล้วถึง 2 ครั้งมีจำนวน 2 รูป ความรู้สึกเมื่อมาบวชใหม่ครั้งที่ 2 นี้จะให้ความเห็นที่ตรงกันคือ จะไม่ยอมสึกออกไปเป็นฆราวาสเป็นอันขาด ถ้าไม่มีเหตุที่จำเป็นจริง ๆ เพราะความเป็นฆราวาสนั้นต้องต่อสู้ดิ้นรน ไม่มีเกียรติ ไม่มีใครยกย่องเคารพนับถือ ศักดิ์ศรีไม่มีจะทำเดียวกันหมด จากประสบการณ์ที่เคยผ่านภาวะความทุกข์ยากลำบากในการทำงานต่อสู้ดิ้นรนหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว ความรู้ต่ำ ทำงานหนัก หาเงินลำบาก จึงนึกถึงความเป็นอยู่เดิม ๆ เมื่อสมัยเคยบวชเป็นพระสงฆ์-สามเณรมาก่อน จึงมีความเห็นว่าความเป็นพระ-เณรสบายกว่าเป็นฆราวาส การหลีกเลี่ยงความทุกข์ยากลำบากจากการทำงานจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ฆราวาสหันหน้าเข้ามาพึ่งวัดกันเป็นจำนวนไม่น้อย จากคำพูดของพระภิกษุทองพุดว่า “เขามาบวชนี้ยังดี เรื่องอาหารกำรกินสบายไปจำคนัก พุ่นถ้าใจจ่าย ถ้าเขาซื้อกินคนเดียวจัดเปลือง

นา เป็นตุ้เจ้าพระเณรไปกุมบาตมันตึงได้ ศรัทธาตึงเอามาหื้อกิน เป็นคนบ้านก่อนป่าไปเซาะไป
 หาสื่อ มันตึงป่าได้กิน ลูกเจ้ามาจำเป็นตึงตึงว่าวันนี้จะเอาหยังมากิน เป็นตุ้เจ้าสบาย กินข้าว
 งามข้าวตอนแล้วนอนก็ได้ ใผตึงบ่าวหยังหื้อ” การมาบวชครั้งที่สองนั้นเหมือนกับการเกิดใหม่
 อีกครั้งหนึ่ง พระภิกษุแก้วเล่าว่า “บวชคราวนี้เหมือนจุบชีวิตใหม่ ตึงป่าถามหาตึงแถมซ้ำ เป็นคน
 บ้านตึงไป ความฮู้ฮายมันบ่อสูง ลิกไปใหม่ ๆ ไปเยี่ยะก่ารก่อสร้าง แบกปุ่นผสมปุ่น ปุ่นมัดคัดมือ
 กัดเท้า ก่าแสกก็ถูก งานหนักเหยแถมบ่าป้ออันตรายแถมตวย อยายหื้อเป็อนฝูงก็อยาย เอาผ้าคลุม
 หน้าเหยหมคกแล้วเขาหัน ชีรณเข้าไปจอดในปุ่น บ่าหมุ่นนั้นเขาเข้ามาฮ้องเฮาปีหนาน ๆ เฮาอยายเป็น
 ขนาด” พระภิกษุคำได้เล่าให้ฟังเมื่อตอนที่สมัยยังไม่ได้บวชมาเปรียบเทียบกับเมื่อบวชแล้วว่า
 “เมื่อเป็นละอ่อน ขนมติ ๆ แปะ ๆ ตึงป่าได้กินกับเป็น กินก่าขนมมันสำปะหลังใส่บ่าป่าวชุด แม่
 ผมไปภาคเป็นจ่างซื่อมาหื้อ เมื่อใดก็ซื่อขนมอันเนี่ยะ เพราะว่าราคามันถูก ขนมติ ๆ แปะ ๆ ได้กิน
 เมื่อมาอยู่วัด”

ส่วนกลุ่มสามเณรนั้น จะเห็นว่า การมาบวชเป็นสามเณรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม ทำให้
 ไปได้เรียนหนังสือ และอยากได้ของอะไรก็ได้ตามใจ เมื่อเป็นฆราวาสอยากจะได้อะไรก็ได้
 ดั่งใจ เพราะพ่อ-แม่ไม่มีเงิน สามเณรขยูกุทศุให้ฟังว่า “เมื่อยังบ่อได้บวชเตือลำบาก อยากได้
 อะหยังก็บ่าได้ เมื่อมาบวชแล้วอยากได้อันใดก็ได้ดั่งใจ เงินก็มีนักษั้น” เมื่อเห็นว่าความเป็นอยู่
 ตอนบวชเป็นสามเณรมีความสะดวกสบายขึ้น จึงเป็นแรงจูงใจหนึ่งที่ยังไม่อยากสึกจากการเป็น
 สามเณร ทั้งที่สิ่งแวดล้อมเพื่อนฝูงที่มาเที่ยวหามักจะเป็นฆราวาสเป็นส่วนมาก สามเณรขยูกุทศุให้
 ความเห็นว่า “ต่อนี้ยังบ่าอยากสึกเตือ จะอยู่ไปเรื่อย ๆ ก่อน แต่ก็บ่าแน่ วันหน้าอาจจะสึกก็ได้
 เพราะเป็นคนบ้านมันอิสระ ใครไปแ่อ่วไหนก็ได้”

ตอนที่ 3 ลักษณะ ประเภท ความดี และความรุนแรงของการละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์

ลักษณะการกระทำผิดพระวินัยของพระภิกษุแก้ว มีดังนี้

การฉันอาหารในเวลาวิกาล พระภิกษุแก้วเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าไม้ จึงมีความรับผิดชอบ
 ทุกสิ่งทุกอย่างในวัด และมีความกังวลเป็นอย่างยิ่งเกี่ยวกับอาหารเย็นของพระ-เณรในวัด ถ้าวัน
 ไหนไม่มีอาหารเหลือจากการฉันเพล จะวานให้ศรัทธาที่อยู่ใกล้วัดไปซื้ออาหารถุก หรือไปซื้อผัก

เนื้อ ที่จำเป็นในการนำมาปรุงอาหารในตอนเย็น บางวันจะโทรศัพท์ไปที่บ้านญาติโยมที่สนิทมาก ๆ ให้ทำอาหารมาส่งให้

การสูบบุหรี่ ของพระภิกษุแก้วจะสูบเป็นประจำ เพราะติดมาตั้งแต่เป็นภุชงค์ก่อนที่ จะมาบวชเป็นพระสงฆ์ เมื่อฉันข้าวเสร็จทุกมื้อจะต้องสูบบุหรี่หลังอาหารเสมอ

การรับเงินของพระภิกษุแก้ว จะรับจากการรับไทยทานงานทั่ว ๆ ไป เช่นงานทำบุญขึ้น บ้านใหม่ งานฌาปนกิจศพทั้งในหมู่บ้านป่าไม้เอง และบ้านใกล้เคียง งานทางกวยสลาก ผ้าป่า จากกลุ่มศรัทธาวัดป่าไม้ที่ถวายเพื่อการใช้จ่ายทั่ว ๆ ไป ของวัด พระภิกษุแก้วบอกว่าที่จำเป็นต้อง รับเงินเพราะมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้จ่ายในการดูแลวัด ในฐานะที่ตัวเองเป็นเจ้าของ อาวาส จ่ายค่าโทรศัพท์ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำดื่ม ค่าเลี้ยงดูพระสงฆ์-สามเณรลูกวัด ค่าใช้จ่ายเลี้ยงบิดา-มารดา ค่าผ่อนรถยนต์ ฯลฯ

การซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์วัดป่าไม้อยู่ไกลถนนสายหลักที่จำเป็นในการเดินทางไปสู ในเมือง ต้องเดินหรืออาศัยรถยนต์ของญาติโยมมาส่งที่ตัวอำเภอ บางครั้งต้องซ้อนท้ายรถ มอเตอร์ไซค์ทั้งที่ไปเรียนหนังสือและกลับจากเรียนหนังสือในเมือง

การดูโทรทัศน์พระภิกษุแก้วเป็นเจ้าของอาวาสจึงมีโทรทัศน์ถึง 2 เครื่องด้วยกัน เครื่องหนึ่ง ไว้ดูเป็นการส่วนตัวในห้องนอน อีกเครื่องหนึ่งให้พระ-เณรลูกวัดไว้ดู ฟังวิทยุของพระภิกษุแก้วมี สะเตอริโอถึง 2 เครื่อง เครื่องหนึ่งไว้สำหรับฟังในห้องนอนส่วนตัว อีกเครื่องหนึ่งให้สามเณรฟัง

ซื้อหอย พระภิกษุแก้วจะซื้อหอยแทบทุกงวด จะมีญาติโยมที่รู้จักกันดีทั้งบ้านอื่น กล่าว คือต่างบ้าน และโยมที่อยู่ใกล้วัดในชุมชนของตัวเองจะมารอต้อนรับในวันที่หอยออก ส่วนมากเป็น หอยได้ดิน ที่ชาวชุมชนป่าไม้เรียกว่า “กินรวบ” งวดหนึ่งซื้อไม่ต่ำกว่า 300-400 บาท ส่วนมาจะ ซื้อเลขป้ายทะเบียนรถยนต์ของตัวเอง ที่พระแก้วเรียกว่า “เลขเลี้ยง”

ตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ขุดดิน ลักษณะของการละเมียดทั้ง 3 อย่างนั้นจะทำนาน ๆ ครั้ง เมื่อ เห็นว่าวัดมีหญ้าขึ้น กิ่งไม้ยาวแล้ว บางครั้งก็สั่งให้พระ-เณรลูกวัดทำกันเอง และส่วนมากพระ ภิกษุแก้วจะนำพระ-เณรลูกวัดทำ เรียกว่าพัฒนาวัด จะมีศรัทธาญาติโยมมาช่วยบ้างเป็นบางครั้ง

ไม่บิณฑบาต เมื่อมาอยู่วัดป่าไม้ใหม่ ๆ พระภิกษุแก้วจะออกบิณฑบาต แต่เมื่อไปได้วัน แรกเท่านั้น ญาติโยมชาวบ้านขอร้องไม่ให้ท่านไป เพราะเห็นว่าเป็นเจ้าอาวาสแล้วไม่สมควรจะมา บิณฑบาต ทั้งที่ใจจริงของท่านก็อยากจะไป แต่สังเกตเมื่อวันไหนสามเณรป่วยหรือไม่ว่าง

พระภิกษุแก้วก็จะไปแทนอยู่เสมอ แต่จะนาน ๆ ครั้ง

ข้าบรณนต์ การข้าบรณนต์จะปรากฏว่าเมื่อคนข้าบรณต์มีนารถเข้าเก็บในโรงเก็บรถ พระภิกษุแก้วก็จะขับไปเก็บเอง บางครั้งเมื่อมีเวลาว่างพระภิกษุแก้วจะช่วยเณรหรือคนข้าบรณต์ล้างรถ เมื่อล้างรถแล้วก็ขับเก็บเองเป็นต้น การข้าบรณต์ของพระภิกษุแก้ว ไม่ปรากฏว่าขับไปนอกวัดนอกจากความจำเป็นดังกล่าวเท่านั้น

นอนบนเตียงที่มีฟูก การนอนฟูกของพระภิกษุแก้วเป็นฟูกหนาขนาด 6 นิ้ว กว้าง 6 ฟุต ยาว 6 ฟุต บนเตียงไม้อัดที่ดูแล้วก็ทรูเหมือนกัน จากการคำบอกเล่าของพระภิกษุแก้วบอกว่า ไม่ได้ซื้อเอง ญาติโยมเขามีความศรัทธาถวายให้ ถ้าเราไม่รับก็จะขัดศรัทธา

เที่ยวตลาด การตั้งใจไปเที่ยวตลาดของพระภิกษุแก้วนั้น นาน ๆ จะมีครั้งหนึ่ง เมื่อจำเป็นจะไปซื้อของ ส่วนมากจะไปภาคหลวง ถ้าไปเรียนหนังสือบางวันจะมาขึ้นรถคิวกลับวัดที่ภาคหลวง มีความจำเป็นต้องไปที่นั่น เพราะรถทุกสายจะจอดที่ภาคหลวง และคิวรถข้างเผือก

เที่ยวห้างสรรพสินค้า การเที่ยวห้างสรรพสินค้าจะไปซื้อของใช้ที่จำเป็น เช่น สบู่ ยา สีฟัน ของใช้ที่จำเป็นอื่น ๆ เช่นทีวีบ้าง บางครั้งจะพาพระ-เณรลูกวัดไปเที่ยว เห็นว่าเขาเหงาจึงพาไปเที่ยว จะไปห้างโอชของบ้อยที่สุด รองลงมาจะไปแม็คโคร โลตัส ส่วน คาร์พูนนั้นไม่เคยไปทราบข่าวมาว่าเขาห้ามพระ-เณรเข้าจึงไม่กล้าไป

ฆ่าขุง ลักษณะของการฆ่าขุง วัดป่าไม่มีขุงขุมมาก ตอนเย็น ๆ เมื่อนั่งอยู่ในที่ไม่มีมุ้งลวง ก็จะมีขุงมารบกวนมาก เมื่อมันกัดก็จะตบทุกวัน

ใส่กางเกงใน การช้อนกางเกงในของพระภิกษุแก้ว จะมีแทบทุกสี ไม่ว่าจะเป็นสีลาย ๆ เขียว เหลือง และต้องมียี่ห้อยด้วย เมื่อใส่เสร็จตอนเย็นสรงน้ำจะซักไปด้วย ตากไว้ในห้องน้ำส่วนตัวของตนเอง

ร้องเพลง นาน ๆ จะได้ยินครั้งหนึ่ง เมื่อนักจัดรายการวิทยุเปิดเพลงที่ถูกต้อง มักจะร้องตาม แต่ไม่เคยจบเพลง ร้องคลอตามนิดหน่อย บางทีจะได้ยินเสียงอ้อ ๆ ตามเพลง

และเก็บอาหารค้างคืน เมื่อฉันข่าวเสร็จตอนเพล อาหารมักจะเหลือฉัน จะเก็บไว้ในตู้เย็น หรือบางครั้งวันพระอาหารกับข้าวมีมาก พระภิกษุแก้วจะเก็บแช่ไว้ในตู้เย็นของตัวเอง และตู้เย็นของวัด ไว้กินวันต่อไป เช่น ห่อหนึ่ง เป็นต้น

การกระทำผิดพระวินัยของพระภิกษุคำ มีดังนี้

การฉันอาหารในเวลาวิกาล พระภิกษุคำเมื่อไปเรียนหนังสือในเมืองกลับมาถึงวัด จะกลับในตอนค่ำมีดทุกวันหลังจากกลับจากไปเรียนหนังสือจึงรู้สึกหิวข้าว การเรียนหนังสือต้องใช้สมองและการเดินทางที่ไกลพอสมควร จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้รู้สึกหิวทำให้พระภิกษุคำหิวข้าวทุกวัน เมื่อมาถึงวัดจะรีบเข้าหาในโรงครัวทันที วันธรรมดาเมื่อไม่ได้ไปเรียนหนังสือ ก็จะฉันข้าวหรือขนม ทุกเวลาหิวตอนไหนก็จะฉันในตอนนั้น

การรับเงิน การรับเงินของพระภิกษุคำจะได้รับจากการไปสวดมนต์ตามงานบุญต่าง ๆ เช่น งานศพ งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ สืบชะตา สวดพระอภิธรรม เป็นต้น เมื่อบางครั้งไม่มีเงินพอจะเขียนจดหมายขอจากพี่สาวที่อยู่กรุงเทพฯ หรือพี่ชาย ที่ทำการค้าอยู่ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย แต่จะเป็นนาน ๆ ครั้ง แม้แต่การเทศน์ธรรมกลางพรรษาทุกวันพระ ญาติโยมที่มาฟังเทศน์ก็จะถวายปัจจัยให้ เป็นต้น

การซื้อแท็กซี่จักรยานยนต์ ซื้อนี้จะเหมือนกันเกือบทุกรูป วัดป่าไม้อยู่ไกลถนนสายหลัก จึงปรากฏให้เห็นบ่อยครั้งที่พระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้จะซื้อแท็กซี่มอเตอร์ไซค์ แต่ก็ไม่เกิดขึ้นทุกวัน เมื่อมีความจำเป็นอย่างรีบด่วนเท่านั้น

การดูโทรทัศน์ พระภิกษุคำมีโทรทัศน์ส่วนตัว 1 เครื่อง ขนาดหน้าจอ 14 นิ้ว เป็นทีวีสี ส่วนมากจะเห็นดูรายการโดยทั่ว ๆ ไป ทั้งข่าว ทั้งรายการละคร เกมโชว์ ดลก ฟังวิทยุ พระภิกษุคำมีสเตอริโอเป็นส่วนตัว 1 เครื่อง และวิทยุกระเป๋าหิ้ว 1 เครื่อง และเครื่องฟังซีดีแบบพกพาอีก 1 เครื่อง ส่วนมากจะฟังเพลง ทั้งเพลงลูกทุ่ง และเพลงสตริง

ซื้อหวย การซื้อหวยของพระภิกษุคำ นาน ๆ จะซื้อครั้งหนึ่ง เพราะอุปนิสัยของท่านไม่ชอบเล่นหวยเท่าไร ออกใจเมื่อไรก็จะซื้อเมื่อนั้น ส่วนใหญ่เป็นหวยใต้ดิน สาเหตุที่ไม่ชอบซื้อหวยเป็นเพราะพระภิกษุคำ ไม่ค่อยมีปัจจัย

ตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ขุดดิน ลักษณะการละเมิดพระวินัยข้อนี้ พระภิกษุคำจะช่วยพระสงฆ์-สามเณรภายในวัด พัฒนาวัด เก็บกวาดหญ้า ต้นไม้ที่กรูกร้าง บางครั้งก็จะขุดดินปลูกต้นไม้ ตามคำสั่งของเจ้าอาวาส

เที่ยวตลาด การเที่ยวตลาดของพระภิกษุคำจะไปเที่ยวเมื่อกลับจากเรียนหนังสือ เพราะต้องมาขึ้นรถคิวกล้วยวัดที่กาดหลวง แต่ถ้ามีความจำเป็นที่จะซื้อของจะแวะซื้อของก่อนแล้วจึงนั่งรถคิวกล้วยวัด การไปกาดหลวงด้วยความจำเป็นดังกล่าวจึงเกิดขึ้นแทบทุกวัน

เที่ยวห้างสรรพสินค้า บางครั้งจะซื้อน้ายารถมอเตอร์ไซด์เพื่อนฝูงที่มาเที่ยวหา ที่สึกไปเป็นคฤหัสถ์ชาวบ้านแล้ว หรือบางครั้งจะไปกันทั้งวัด มีเจ้าอาวาสนำไป ส่วนมากจะไปเที่ยวห้างไอชอง ของมีขายมากกว่าที่อื่นฆ่ายุง

ใส่กางเกงใน จะใส่เป็นประจำขาดไม่ได้ เป็นความเคยชินตั้งแต่เป็นเด็ก จะเลือกที่มียี่ห้อ

ร้องเพลง พระภิกษุคำชอบฟังเพลง ถ้าว่างเมื่อไหร่จะฟังเพลงคลายความเหงา ม้วนเทปคาสเซทของพระภิกษุคำมี 1 ตู้เต็ม ๆ ตู้ขนาดกว้าง 1 วา สูง 1 วา จากการบอกเล่าว่าที่ซื้อม้วนเทปมาก เพราะเมื่อก่อนพี่ชายมีเครื่องทำไฟให้คนอื่นเช่นไปใช้ในงานต่าง ๆ ปัจจุบันหยุดไปแล้ว ม้วนเทปทั้งหมด พระภิกษุคำซื้อเพื่อสนับสนุนงานของพี่ชาย เมื่อฟังเพลงทุกครั้งจะร้องตามได้ ยินเสียงดังเล็ดลอดออกมาจากกุฏิอยู่เสมอ

เก็บอาหารค้างคืน เมื่ออาหารหลงเหลือจากการฉันไม่ว่ามือไหน ถ้าเกิดความเสียดายจะเก็บไว้ในวันต่อไป สิ่งที่เก็บไว้นั้นจะมีตั้งแต่ เนื้อหมู แดบหมู แหนม ผัก ฯลฯ

และขับรถจักรยานยนต์ เมื่อมีเด็กในชุมชนมาเที่ยวในวัด หรือญาติโยมนำรถมาทำบุญหาผู้ตายและยังไม่นำกลับบ้าน จะฝากไว้ในวัดเป็นเวลา 3-7 วัน ถึงจะมานำเอากลับคืนไปเมื่อครบกำหนด พระภิกษุคำจะขี่เล่นรอบ ๆ บริเวณวัด นาน ๆ จะเกิดขึ้นครั้งหนึ่ง ไม่บ่อยนัก

การกระทำผิดพระวินัยของพระภิกษุทอง มีดังนี้

การฉันอาหารในเวลาวิกาล พระภิกษุทองเป็นพระที่มีอายุมาก 49 ปี และมาบวชใหม่ มีฝีมือทางด้านช่าง เช่น ก่อสร้าง ช่างปูน ช่างไม้ ถ้ามีงานวัดจะทำงานทั้งวัน จึงฉันข้าวไม่เป็นเวลา เมื่อเหนื่อยจากการทำงานก็จะฉันข้าว โดยเฉพาะข้าวเย็นจะฉันทุกวัน บางวันต้องทำอาหารเองในตอนเย็นเพื่อให้ถูกปาก

การรับเงิน พระภิกษุทองจะได้เงินมาจากการไปสวดมนต์ รับไทยทานงานต่าง ๆ ที่เจ้าอาวาสแบ่งให้พระทองไป เช่น งานศพ งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ งานทานก๋วยสลาก การเทศน์ธรรมกลางพรรษา เป็นต้น

ช้อนทำยรถจักรยานยนต์ เมื่อจะไปธุระที่อื่น ๆ การละเมิดพระวินัยข้อนี้ พระสงฆ์สามเณรทุกรูปวัดป่าไม้จะคล้ายกันหมด แต่ไม่เกิดขึ้นบ่อยนัก นาน ๆ จะปรากฏครั้งหนึ่ง ไม่เกิดขึ้นทุกวัน แต่เมื่อมีธุระที่จำเป็นจะช้อนทำยรถมอเตอร์ไซค์

คูโทรทัศน์ พระภิกษุทองมีโทรทัศน์เป็นของตัวเอง 1 เครื่อง ขนาด 14 นิ้ว ส่วนมากจะดูมวย ไม่ว่าจะมวยไทย มวยนานาชาติ มวยสากล พระภิกษุทองจะชอบดูเป็นพิเศษ รายการอื่นที่ชอปรองลงมาจกมวยคือ ข่าว ละคร เป็นต้น

ฟังวิทยุ จะมีวิทยุเทปกระเป่าหิ้ว 1 เครื่อง เพื่อฟังข่าว หรือใช้บันทึกเสียงของตัวเองในการเทศน์ธรรมพื้นเมือง

ซื้อหอย จะซื้อเป็นบางงวด ส่วนมากซื้อหอยได้ดิน ซื้อจากชาวชุมชนที่มารับถึงในวัด ตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ขุดดิน พระภิกษุทองเป็นพระที่ขยันในการพัฒนาวัด จะอยู่เฉยไม่ค่อยเป็น บางวันถ้าว่างจะดายหญ้าคนเดียว ไม่นิยมทำร่วมกับบุคคลอื่น บางทีเห็นว่ากิ่งไม้ยาวเกินไปก็จะตัดเอง ทำเองหมด แม้บางครั้งปลูกต้นไม้ เช่นดอกไม้ จะไปซื้อที่ตลาดค้าเพียง แล้วนำมาปลูกเองเป็นต้น

ฆ่าหมู เมื่อวัดมีหมูขุม เห็นว่าเป็นสัตว์ที่ไม่มีประโยชน์ พระภิกษุทอง จึงยอมรับว่า เมื่อมันกัดเราได้ เราก็ฆ่ามันได้ และเห็นว่าเป็นสัตว์ที่ไม่มีประโยชน์ ช่วงในตอนเย็นขุมจะมาก เมื่อมากัดจึงตบทุกวัน ไม่ว่าจะเวลาทำวัตรสวดมนต์ นั่งสมาธิก็ยังมีมารบกวน เปิดพัดลมไล่ก็ไม่ไป จึงฆ่าเสียเลย

เก็บอาหารค้างคืน เมื่อฉันอาหารแต่ละมื้ออาหารที่เหลือ หรืออาหารที่ศรัทธาญาติโยมซื้อมาถวาย เช่น ผักสด เนื้อหมู ปลา จะเก็บไว้ในตู้เย็นของวัด เมื่อตอนเย็นหรือเวลาเพลอาหารไม่พอฉัน หรือไม่ถูกปากก็จะนำมาทำกับข้าวเอง

และใส่กางเกงใน พระภิกษุทองใส่กางเกงในที่มีขายโดยทั่ว ๆ ไปตามตลาดนัด ไม่คำนึงถึงยี่ห้อ ขอให้ราคาถูก ก็พอแล้ว ไม่ได้ใส่ไปอวดใคร การใส่กางเกงในจะใส่เป็นประจำ เมื่อซักเสร็จแล้วจะตากไว้ข้างกุฏิ

การกระทำผิดพระวินัยของสามเณรชยบุตร มีดังนี้

การฉันอาหารในเวลาวิกาล สามเณรชยบุตรบางวันไม่ฉันอาหารตอนเย็นที่วัด เพราะฉันมาจากโรงเรียนเรียบร้อยแล้ว ที่โรงเรียนอิสระมาก มีทั้งไอศกรีม ผลไม้ ลูกชิ้น และก๋วยเตี๋ยว ขายในโรงเรียน ฉันได้ทุกเวลา ขอให้ฉันซื้อก็แล้วกัน เมื่อโรงเรียนปิดก็จะฉันเย็นที่วัดร่วมกับเพื่อน ๆ เณรในวัด แต่ก็ฉันทุกเวลาที่หิวเหมือนกัน

รับเงิน สามเณรชยบุตรรับเงินมาจากการเทศน์-สวดในวันพระและสวดอภิธรรมศพโดยทั่ว ๆ ไป จึงมีเงินเก็บมากกว่าเณรรูปอื่น ๆ เพราะเทศน์ธรรมพื้นเมืองได้ดีกว่ารูปอื่น ๆ มักจะถูกนิมนต์จากศรัทธาญาติโยมบ่อย ๆ

ซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ จะซ้อนเมื่อไปธุระที่ต่าง ๆ ในหมู่บ้านหรือที่อื่น ๆ หรือซ้อนไปตัวอำเภอเพื่อไปธุระบางสิ่งบางอย่าง

คูโทรทัศน์ สามเณรชยบุตรมีทีวีสีเป็นของตัวเอง รุ่นใหม่ล่าสุด เพิ่งซื้อเมื่อไม่กี่เดือนที่ผ่านมา ที่ห้างสรรพสินค้าไอชอง ขนาด 21 นิ้ว ระบบเสียงเป็นสเตอริโอ ส่วนมากจะดูละครทุกคืน ฟุตบอล ทั้งฟุตบอลไทย ฟุตบอลต่างประเทศ จะเป็นที่โปรดปรานของสามเณรชยบุตรมาก และที่ขาดไม่ได้นั่นคือ รายการชิงร้อยชิงล้าน ทุกวันพุธช่อง 5 จะได้ยินเสียงหัวเราะออกจากกุฏิทุกวันพุธที่รายการดังกล่าวนั้นออกอากาศ

ฟังวิทยุ สามเณรชยบุตรมีมินิสเตอริโอเป็นของตัวเอง 1 เครื่อง ส่วนมากชอบฟังเพลงสตริง ตามประสาวัยรุ่น

ซื้อหวย นาน ๆ จะซื้อครั้งหนึ่ง ซื้อหวยใต้ดิน ถ้าซื้อก็ประมาณ 10-50 บาท จะไม่ค่อยมากกว่านั้น ไม่ซื้อทุกงวด

ตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ขุดดิน เมื่อวันไหนเจ้าอาวาสสั่งให้ทำงานวัด เช่นการตัดหญ้า สามเณรชยบุตร จะใช้รถตัดหญ้าชนิดเดินตาม ตัดทั่วบริเวณวัด ช่วยกันกับสามเณรรูปอื่น ๆ บางวันจะปลูกต้นไม้ หรือขุดหญ้าออกด้วยจอบ นาน ๆ จะทำครั้งหนึ่ง

ไม่บิณฑบาต สามเณรชยบุตรเรียนหนังสือในเมือง วัดอยู่ในเขตกิ่งเมืองกิ่งชนบท จำเป็นต้องตื่นแต่เช้าไปเรียนหนังสือ กล่าวคือ รถเดือนจะมารับทุกวัน ตอนเช้า 6 โมงครึ่ง โดยประมาณ ในเมื่อวัดป่าไม้จะต้องไปบิณฑบาตสาย คือเวลา 07.30 น. ทุกวันจึงทำให้สามเณรชยบุตรไปบิณฑบาตไม่ทัน แต่จะไปในช่วงโรงเรียนหยุดวันพระ-อาทิตย์ และช่วงปิดเทอมเป็นต้น

นอนบนเตียงที่มีฟูก สามแฉงยงยุทธนอนบนฟูกหนา 6 นิ้ว กว้าง 5 ฟุต ยาว 6 ฟุต ด้านหนึ่งทำด้วยใยมะพร้าว อีกด้านหนึ่งทำด้วยฟองน้ำ ฟูกนี้ได้มาจากเจ้าอาวาส

เที่ยวตลาด ส่วนมากจะไปเที่ยวภาคหลวง ยิ่งใกล้วันออกพรรษา จะไปหาซื้อประทัด บั้งไฟ ดอกไม้เพลิง เมื่อกลับจากเรียนหนังสือจะแวะเที่ยว ซื้อของอย่างอื่นบ้าง ที่มีความจำเป็น

เที่ยวห้างสรรพสินค้า ส่วนมากจะไปเที่ยวที่ห้างโอเชอง เพราะไปสะดวก พระรูปอื่น เจ้าอาวาสท่านก็ชอบไป จึงไปกับท่าน จะไปซื้อทีวี ซื้อม้วนเทป ไปเที่ยวแล้วเห็นว่ามันเท่ดี เมื่อไปเที่ยวกลับมาเมื่อไปโรงเรียนก็จะไปคุยอวดกันว่าเคยไปเที่ยวมาแล้ว ถ้าใครไม่ได้ไปถือว่าเป็นคนไม่ทันสมัย

ฆ่าขู่ง เมื่อขู่งมากัดไม่ว่าเวลาไหนก็จะฆ่ามัน เมื่อมันกัดทำให้ต้องเกิดความรำคาญ ต้องฆ่ามันให้ตาย การฆ่าขู่งของสามแฉงยงยุทธ จะฆ่าทุกวันเพราะที่วัดมีขู่งมาก

ขับจีวรจักรยานและจักรยานยนต์ เมื่อเด็ก ๆ ในชุมชนมาเที่ยววัด จะนำเอารถจักรยาน หรือจักรยานยนต์มาด้วย ก็จะขอขี่ของเขาเล่น ขี่เล่นรอบพระวิหาร หรือรอบ ๆ วัด บางครั้งก็ขี่ได้ กันกับเด็ก แข่งกันเล่น ๆ

ใส่กางเกงใน สามแฉงยงยุทธจะไม่เลือกสรรเครื่องของกางเกงใน จะยี่ห่อไหนก็ได้ จะใส่ทุกวันไม่เว้น ถ้าไม่ใส่จะรู้สึกอึดอัดเหมือนขาดอะไรไปสักอย่างหนึ่ง

ร้องเพลง เป็นธรรมชาติเมื่อฟังเพลงแล้ว ถ้าเพลงนั้นเป็นเพลงที่ถูกใจก็จะร้องตาม ที่ชอบร้องมากคือจำพวกเพลงสตริง

ชนกว้าง เล่นกว้าง จากการสังเกต หน้าห้องสามแฉงยงยุทธซึ่งอยู่ติดกับสามแฉงอุเทน จะมีอ้อยเป็นปล้อง ๆ ที่ปลอกเปลือกออกจาก 3 ใน 4 จะนำกว้างไปเกาะกินอ้อย ไม่ต่ำกว่า 10 ตัว ตอนเย็นเมื่อใกล้จะพลบค่ำ สามแฉงยงยุทธ จะนำกว้างไปแขวนไว้ใต้ต้นไม้ ต้นลำไยบ้าง เมื่อรุ่งขึ้นมาอีกวันหนึ่ง จะรีบไปดู กว้างตัวใหม่จะมาติดอยู่ด้วย บางวันก็ได้ บางวันก็ไม่ได้ เมื่อไปโรงเรียนจะนำกว้างติดตัวไปด้วย เอาไปอวดกันที่โรงเรียน บางครั้งก็แลกกันกับกลุ่มเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน ถ้าใครฟังพอใจก็จะขายให้แก่กัน ถ้ากว้างงาม ๆ เขายาว ๆ จะราคาสูง บางทีก็ชนกันในห้องเรียนเมื่อครูไม่อยู่ ถ้าครูที่โรงเรียนเห็นจะบีดและถูกทำโทษด้วย จึงแอบซ่อนเล่นกัน

เตะฟุตบอล เมื่อเลิกจากเรียนแล้วจะมีเด็ก ๆ ในชุมชนจะพากันมาที่วัด เพื่อมาเล่นฟุตบอล สามแฉงยงยุทธและสามแฉงอุเทนก็จะเล่นร่วมกับกลุ่มเด็ก ๆ ด้วย มีแบ่งกันเป็นทีมเท่า ๆ

กัน โดยใช้ลานวัดใกล้กับวิหารและเจดีย์เป็นสนามในการเล่น จะเล่นทุกวัน เมื่อมีดแล้วไม่เห็นลูกบอลก็จะพากันหยุด

การว่ายน้ำเล่น สามเณรขงยุทธเป็นเด็ก อายุแค่ 14 ปี เมื่อมีเพื่อนเด็ก ๆ ในชุมชน หรือสามเณรอุเทนมาชวนไปเล่นน้ำ จึงไปว่ายน้ำเล่นที่หลังวัดด้วยกัน นาน ๆ จะไปครั้งหนึ่ง

เก็บอาหารค้างคืน อาหารที่มีความจำเป็นสำหรับเด็ก สามเณรขงยุทธจะเก็บมาไว้กินในเมื่อขาดแคลน ขนมห่าง ๆ เมื่อมีงานทางกัวยสลาก ตักบาตเทโว เมื่อได้มาก ๆ ก็จะพากันเก็บไว้ อาหารอย่างอื่น ๆ ถ้าเจ้าอาวาสใช้ให้ไปเก็บไว้ฉันในวันต่อไปจะเก็บไว้ในตู้เย็น

และเล่นเกม สามเณรขงยุทธจะไปเล่นเกมตามร้านเกมในเมือง เมื่อไปเรียนหนังสือหลังโรงเรียนเลิก หรือบางวันจะพาเพื่อนหลบโรงเรียนไปเล่นเกม ทางร้านคิดชั่วโมงละ 10 บาท บางวันคนก็เต็มร้าน ทั้งสามเณรและคฤหัสถ์ชาวบ้าน ต้องไปรอ การเล่นเกมที่วัดจะเป็นเกมกดอันละประมาณร้อยกว่าบาท

การกระทำผิดพระวินัยของสามเณรอุเทน มีดังนี้

การฉันอาหารในเวลาวิกาล สามเณรอุเทนต้องไปเรียนหนังสือทุกวันที่ในเมืองเหมือนกับสามเณรขงยุทธ ซึ่งไปเรียนด้วยกันทุกวัน ตอนบ่ายเมื่อหิว โรงเรียนเลิกพักบ้าง จะพากันมาฉันอาหารหลังโรงเรียนที่มีแม่ค้าขายมาตั้งแต่ช่วงกลางวัน กัวยเตี๋ยว มีพ่อค้ารถพ่วง ขายจำพวกลูกชิ้น ผลไม้ ขนมห ไอศกรีม ฯลฯ เมื่อหิวตอนไหนจะลงมาซื้อฉันกันตอนนั้น ครูอนุญาตให้ฉันได้แต่ขอให้ฉันในที่ลับ ๆ อย่าเปิดเผยแก่สายตาผู้คน บางวันตอนเย็นสามเณรอุเทนจะกลับบ้าน เพราะบ้านอยู่ใกล้วัด แม่จะทำอาหารไว้ให้ฉัน บางครั้งจะฉันเ็นที่วัด บางวันก็ไปฉันที่บ้าน บางวันจะฉันที่โรงเรียน

รับเงิน สามเณรอุเทนอาศัยปัจจัยจากบ้าน กล่าวคือจากพ่อ-แม่เป็นส่วนใหญ่ เพราะสาเหตุว่าสามเณรอุเทนจะเทศน์ธรรมไม่ค่อยเก่ง ได้รับจากส่วนอื่น ๆ เช่น การไปสวดพระอภิธรรมตามงานศพ เท่านั้น

ซื้อน้ายรถจักรยานยนต์ เมื่อมีฐานะที่จำเป็นจะซื้อรถจักรยานยนต์ไปทำธุระ ถ้าหากว่าระยะทางไม่ค่อยไกล

ดูโทรทัศน์ สามเณรอุเทนจะไปดูโทรทัศน์ร่วมกับพระ-เณรรูปอื่น เพราะไม่มีโทรทัศน์เป็นของตนเอง จะชอบรายการเหมือนกับสามเณรขุทธ ส่วนมากจะดูด้วยกัน

ฟังวิทยุ สามเณรอุเทนมีวิทยุเทปกระเป๋าหัว 1 เครื่องเป็นของตัวเอง เจ้าอาวาสซื้อให้ เมื่อครั้งที่สามเณรอุเทนรบเร้าอยากจะได้สัก ส่วนมากจะชอบฟังเพลงสตริง

ซื้อหอย สามเณรอุเทนเมื่อไม่ค่อยมีเงินนาน ๆ จึงเห็นซื้อหอยได้คืนครั้งหนึ่ง

ตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ขุดดิน การทำงานวัดสามเณรอุเทนจะทำงานร่วมกับคนอื่น ตั้งแต่การตัดหญ้า ตัดต้นไม้ และการขุดดิน เมื่อได้รับคำสั่งจากเจ้าอาวาสก็จะร่วมกันทำ

ไม่บิณฑบาต เมื่อคืนเข้ามาทุกวันถ้าไม่ใช่วันพระหรือวันอาทิตย์ รดจะมารับตั้งแต่เช้าเพื่อไปโรงเรียน จึงทำให้สามเณรอุเทนไม่ทัน ไปบิณฑบาต เพราะมีความจำเป็นต้องไปเรียนหนังสือทุกวัน

เที่ยวตลาด สามเณรอุเทนเมื่อมีความจำเป็นจะซื้อของใช้บางสิ่งบางอย่าง เช่น ประทัดบอกไฟ เมื่อกลับจากโรงเรียนจะแวะตลาดหลวง นาน ๆ จะไปเที่ยวครั้งหนึ่ง

เที่ยวห้างสรรพสินค้า การไปเที่ยวห้างสรรพสินค้าบางครั้งจะไปกันเป็นกลุ่มยกวัด ไปเที่ยวซื้อของบ้าง ไปเที่ยวเล่นบ้าง ห้างที่ไปจะเป็นห้างโอของเหมือนกันกับสามเณรขุทธ

ฆ่าหมู เมื่อตอนเย็นทุกวัน ไก่เล็ก ๆ ค่าหมูจะมาก เมื่อมีหมูมากก็จับตบฆ่ามันให้ตาย การฆ่าหมูของสามเณรอุเทน จึงฆ่าทุกวัน

จับรถจักรยานและจักรยานยนต์ เมื่อมีกลุ่มเด็ก ๆ ในชุมชนมาเที่ยววัดจะนำรถจักรยานและจักรยานยนต์มาด้วย สามเณรอุเทนจึงขี่เล่นร่วมกับเด็กและสามเณรขุทธ รอบ ๆ พระวิหารหรือบางทีก็รอบ ๆ วัด นาน ๆ จะกระทำครั้งหนึ่ง ไม่ได้ทำทุกวัน

ใส่กางเกงใน การใส่กางเกงในของสามเณรอุเทน ไม่นิยมยี่ห้อ แต่จะใส่ทุกวัน โดยเมื่อกางเกงในเก่าแล้ว พ่อ-แม่จะเป็นคนหาซื้อมาให้

ชนกว้าง เล่นกว้าง เมื่อตอนเย็นทุก ๆ วัน ในช่วงฤดูกลางเข้าพรรษา สามเณรอุเทนจะร่วมมือกันกับสามเณรขุทธ จะช่วยกันตั้งกว้าง คือในตอนพลบค่ำจะพากันเอากว้างที่เกาะบนอ้อยที่ตัดเป็นปล้องและปอกเรียบร้อยแล้ว ไปแขวนไว้ตามต้นไม้ พอรุ่งเช้าวันใหม่ก็พากันไปเก็บจะมีกว้างตัวใหม่มาติด บางวันก็มีบางวันก็ไม่มี หน้าห้องของสามเณรทั้งสองรูปจะมีกว้างห้อย

เรียงรายกัน เป็นสิบ ๆ ตัว เมื่อไปโรงเรียนบางวันจะนำกว้างไปด้วย เอาไปอวดเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน บางทีก็แลกกันหรือซื้อขายกันที่โรงเรียน

เตะฟุตบอล เมื่อช่วงตอนเย็นทุกวันจะมีกลุ่มวัยรุ่นและเด็ก ๆ มาเล่นฟุตบอลที่วัด ร่วมกับกลุ่มสามเณร แบ่งกันเป็นทีม เล่นจนค่ำมืดแล้วก็แยกย้ายกันกลับบ้านทุกวัน

เล่นเกม เมื่อไปโรงเรียนสามเณรอุเทนและสามเณรยงยุทธ และกลุ่มเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนเดียวกันจะพากันหลบโรงเรียนไปเล่นเกมตามร้านในเมือง ที่ตั้งอยู่ใกล้กับโรงเรียน หรือบางวันจะไปเล่นเกมเมื่อเลิกโรงเรียนแล้ว ถ้าหากว่าวันไหนมีเงินก็จะพากันไปเล่น แต่ถ้าไม่มีเงินบางทีเพื่อนก็เลี้ยง

เก็บอาหารค้างคืน การเก็บอาหารของสามเณรจะเก็บจำพวกของแห้งที่เก็บไว้ได้นานเช่น มาม่วง ปลากระป๋อง ขนมห้างที่บิณฑบาตได้ในวันสำคัญ ๆ เช่นวันพระ หรือวันตักบาตเทโว หรือบางครั้งเจ้าอาวาสให้เก็บอาหารไว้กินก็จะเก็บในตู้เย็นของวัดเป็นต้น

และว่ายน้ำเล่น การว่ายน้ำเล่นสามเณรอุเทนจะไปกับสามเณรยงยุทธและกลุ่มเด็ก ๆ ที่มาเที่ยววัดเป็นประจำ จะพากันไปว่ายน้ำเล่นหลังวัดที่มีบ่อดิน ที่เจ้าของที่ดินเขาตักหน้าดินไปขายนาน ๆ จะไปว่ายน้ำครั้งหนึ่ง เมื่อมีอากาศร้อน หรือความคึกคักคนองอยากจะทำเล่น

จะเห็นได้ว่าเงื่อนไขปัจจัยในการละเมิดพระวินัยของทั้งสองกลุ่ม คือทั้งกลุ่มพระสงฆ์และสามเณร จะเหมือนกันและแตกต่างกันในบางเรื่อง บางเรื่องก็จะเหมือนกัน เรื่องที่เหมือนกันนั้นทุกรูปจะฉันอาหารในเวลาวิกาล ทั้งที่ในพระวินัยที่เป็นแบบแผนของพระภิกษุ-สามเณร ห้ามไว้อย่างชัดเจน แต่มีเงื่อนไขในการทำผิดข้อนี้มาจากเงื่อนไขเรื่องของการที่พระสงฆ์-สามเณรต้องไปเรียนหนังสือ เมื่อใช้สมองใช้ความคิด นั่งเรียนหนังสือในห้อง ก็เกิดความเหนื่อยจึงเป็นเงื่อนไขที่จะต้องให้พระสงฆ์-นั้นจำเป็นต้องฉันข้าวเย็น หรือทางเหนือเรียกว่า “ข้าวแสง” พระวินัยบ่งบอกว่าการฉันอาหารในเวลาวิกาลเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน ถ้าพระสงฆ์-สามเณรกระทำลงไปถือว่ามีผิดจะต้องปลงอาบัติ และควรจะสำรวมอีก แต่พระสงฆ์-สามเณรก็กระทำกันอย่างโจ่งแจ้งถือเป็นเรื่องปกติธรรมดา

กลไกที่สำคัญในเรื่องนี้นั้นอยู่ที่สังคมชาวบ้าน ๆ ก็ยังทำมาส่งให้พระ-เณรฉัน ทำให้การละเมิดเป็นสิ่งที่รู้เห็นเป็นใจและสมยอมด้วยกันทั้ง 2 กลุ่ม คือกลุ่มสงฆ์เองและกลุ่มสังคม

ชาวบ้านที่เห็นฟ้องตอกันว่าเป็นสิ่งที่พอจะอนุโลมกันได้ จึงทำให้แบบแผนการประพาศเรื่องการฉ้อฉลของพระสงฆ์ถูกขัดเกลามาจากทั้งสังคมของสงฆ์เอง และสังคมภายนอก ตรงกับคำกล่าวของพระภิกษุที่ว่า “ตั้งแต่เมื่อผมเป็นละอ่อนคนบ้าน เมื่ออยู่ ป.5-6 มาแคว่วัด ก็ตั้งหันตุ้-พระเป็นกินกิน เมื่อผมบวชแล้ว บำได้กินข้าวแดงตอนใหม่แต่อ่อน ตอนอยู่กรรม 3 วัน แต่ก็ยังกินนม กินโอวัลตินได้ ตู้เจ้าเป็นกับบอกว่ามันบ่อเป็นหยัง บำใจของเกี้ยวล่อ หลังจากออกกรรมแล้ว จดเลยมาเถิงตัวบ่าเดี่ยว”

จะเห็นว่า กลุ่มสามเณรนั้นจะละเมียดคล้ายกัน ใกล้เคียงกันมาก เพราะสามเณรจะมีอายุพรรษาที่ใกล้เคียงกันด้วย และมีกิจกรรมเรื่องการเรียนร่วมกันอยู่เป็นประจำ และยังอยู่วัดเดียวกันด้วย แต่ที่น่าสังเกตคือกลุ่มของสามเณรนั้น จะละเมียดในเรื่องที่เป็นปกติวิสัยของความเป็นเด็ก ๆ เหมือนกับเด็ก ๆ ทั่วไป ที่มีความต้องการกิน เล่น และเที่ยว เพื่อความสนุกสนานตามวัย เมื่อสามเณรยังอยู่ในวัยดังกล่าว แต่ถูกสกัดกั้นด้วยระเบียบของทางวัดซึ่งเจ้าอาวาสเป็นผู้ออกกฎคอยควบคุมดูแล และที่สำคัญนั้น สามเณรยังอยู่ภายใต้บรรทัดฐานของชาวบ้าน อยู่ในสายตาของบริบทชุมชนที่เป็นแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบท ยังให้ความสนใจ และจำได้ว่าเป็นสามเณรจากวัดไหน ในการละเมียดเรื่องใหญ่ ๆ โต ๆ เรื่องหนักหนาสาหัสนั้นจึงไม่ปรากฏให้เห็น เพราะการควบคุมสังคมของชาวบ้านในบริบทชุมชนวัดป่าไม้ยังเข้มแข็งอยู่ ในฐานะที่สามเณรมาจากในชุมชนเอง ในบางกลุ่ม ชาวชุมชนก็อนุโลม ยินยอมเห็นการทำผิดเป็นเรื่องธรรมดา ที่เข้าอกเข้าใจ ไหน ๆ ก็เป็นลูกหลานของพวกเรา จึงไม่ค่อยว่ากล่าวตักเตือนอะไรนัก

ทัศนคติในเกี่ยวกับลักษณะ ประเภท ความถี่และความรุนแรงของการละเมียดพระวินัยของพระสงฆ์

การฉันอาหารในเวลาวิกาล

ลักษณะของการฉันอาหารในเวลาวิกาล จากการสังเกต พระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้จะฉันอาหารกันไม่เป็นเวลา กล่าวคือหิวเวลาไหนก็จะหามาฉันกันในเวลานั้น บางวันจะมีโยมที่รู้จักมักคุ้นกันดีกับพระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้ จะทำอาหารมาส่งให้ บางวันตอนเย็นหลังจากเลิกเรียน กลับมาวัด พระสงฆ์-สามเณรจะช่วยกันทำอาหารคือปรุงอาหารทำกับข้าวกันเอง การฉันอาหารใน

เวลาวิกาล พระภิกษุ-สามเณรแทบทุกวัดในแถบนี้ก็ฉันกัน ทำให้เห็นกันทุก ๆ วัน ชาวบ้านมาหาพระที่วัด บางครั้งนั่งคุยกับพระ ๆ พระก็นั่งฉันอาหารเย็นนั่งคุยกับชาวบ้านไปด้วย

ทศนะของพระแก้วกล่าวว่า “ที่จริงการกินข้าวแดงสู้สีกว่ามันเป็นเรื่องที่ยุ่งยากเหมือนกัน แต่ถ้าหยุดกินได้ก็จะดี เยี้ยะหื้อเป็นการอยู่ง่ายขึ้น ผิดพระวินัยแต่เป็นเรื่องที่บำรุงแรง” ส่วนพระลูกวัดคือพระค้ำกล่าวว่า “ถ้าตุ้เจ้าหรือเณรที่เป็นหนุ่ม ๆ จะอดบ่าได้ แต่ถ้าแก่ไปแล้วจะอดได้ กินข้าวแดงตั้งกินกันกว่าวัด แต่จะกินกันในที่ลับตาศรัทธาชาวบ้านบ่าหื้อเป็นหัน อย่าง ในกุฏิพอง ในห้องนอนพอง ศรัทธาชาวบ้านบางเตื่อยงเอาของกินมาส่งให้แถมก่อน เป็นเรื่องปกติธรรมดา มีหันเตื่องวัดมีงานเข้ากรรม ศรัทธาได้เยี้ยะส้าเด็ก ศรัทธาเขายังไปฮ้องมากินส้าแถมก่อน ฮ้องกุ่มฮ้องมากินส้านา บางเตือกก็ลาบ บ่าร้ายแรงปอนุโลมกันได้ เพราะเป็นลักกินซ่อนกินเอาลื้อบ่าได้เปิดเผย บ่าร้ายแรง แบบว่ามันก็บ่าได้เปิดเผย กินลับ ๆ เวลากินหยั่งก็ซ่อนกิน”

ความเห็นของพ่อปู่ดบอกว่า “บ่าหื้อตุ้เจ้ากินข้าวแดงไผจะไปอดได้ ถ้าเป็นพระน้อยซ้าฮ้าย บ่ากินก็ใคร่อยากจำเป็นต้องกิน กินไปเตอะบ่าเป็นหยัง บ่าเหลือเขาเป็นคนเฮายังกิน ถ้าฮู้ว่าผิดมันก็ผิด ปอดี้จะฮอนุโลมกันได้ บ่าไซ่เรื่องใหญ่โต “พ่อน้อยฮ้ายกล่าวว่า “สักเตื่อตุ้-พระเป็นก็เยี้ยะการหนัก อิดหิวมาก็กินเตอะ อย่างพระน้อยเยี้ยะบ่าเดี้ยวเขาไปเขียนหนังสือล่อ ไปโงงเขียนปึกมาก็ใคร่อยากละ กินเตอะบ่าเป็นหยัง ฮ้อนี่บ่าผิด ตีผิดนามันผิดอยู่สามข้อนั้น ถ้ามันบ่าใจสามข้อนั้นบ่าเป็นหยัง(3 ข้อนั้นคือเรื่อง ผู้หญิง ด่มสุรา และ โกงเงินวัด) กินไปเตอะ” ทางด้านพ่อดวงศรัทธาวัดป่าไม้กล่าวว่า “วันใดถ้าบ่ามีหยังกิน โทรศัพทไปบอกเตอะ จะเซาะมาหื้อ จะกินอะหยั่งก็ขอหื้อบอกล่วงหน้า ของกินบิณฑบาต สักเตื่อมันก็วิดล่อ กุ่มกินก่าต่อนเมื่อเจ้า กับเมื่อตอน เมื่อแลงบ่าหมี มันก็วิด ๆ ขาด ๆ พอง เมื่อแลงบ่าโหลไปบอกเตอะ อยากรักกินหยั่งจะเยี้ยะมาหื้อ”

ประเภทนี้เป็นอาบัติที่เบา ถ้าเรามาดูในพระวินัยการฉันอาหารในเวลาวิกาลท่านห้ามฉันอาหารตั้งแต่เที่ยงแล้วไปจนรุ่งอรุณ ถ้าฉันทำผิดอาบัติปาจิตตีย์ ปราภฏอยู่ในพระวินัยปิฎกปาจิตตีย์ 92 โภชนวรรคที่ 4 ข้อที่ 7 ความว่า “ภิกษุฉันของเคี้ยวของฉันที่เป็นอาหารในเวลาวิกาล คือตั้งแต่เที่ยงแล้วไปจนถึงวันใหม่ ต้องปาจิตตีย์”

ความถี่ข้อนี้ถ้าเราสังเกตจะเห็นว่าพระสงฆ์ให้ความเห็นว่าผิดพระวินัยแต่ไม่ร้ายแรง พอจะอนุโลมกันได้ และความเห็นของกลุ่มชาวบ้านเองก็ว่าไม่เป็นไร รับประทานได้ ทั้งชาวบ้านและพระสงฆ์ยอมรับสิ่งเหล่านี้ทั่วกันว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา

ความรุนแรง ความเห็นของกลุ่มชาวชุมชนและกลุ่มพระสงฆ์จะตรงกันในเรื่องนี้ เห็นว่าเป็นความผิดที่ไม่รุนแรง ยอมรับกันได้ พอที่จะอนุโลม จึงเห็นเรื่องนี้เป็นเรื่องธรรมดาแทบไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นความผิด เป็นบรรทัดฐานของสังคมที่นี้ซึ่งเขายอมรับกันได้

สูบบุหรี่

ลักษณะของการสูบบุหรี่ จะสูบหลังการฉันอาหารทุกมื้อ เวลาเครียด มีเรื่องที่คิดมาก บุหรี่ที่สูบเป็นยี่ห้อสายฝนส่วนมากจะซื้อเอง และยี่ห้ออื่น ๆ ก็มีบ้างที่ศรัทธาชาวบ้านนำมาใส่ในขันข้าว ซึ่งไม่ได้ซื้อเอง การสูบบุหรี่ของพระสงฆ์วัดป่าไม้ ปรากฏมีเพียงรูปเดียวคือพระแก้วเท่านั้น การที่พระแก้วได้ผ่านการเป็นภคหัตถ์ชาวบ้านมาแล้ว ทำให้คิดมาตั้งแต่ก่อนบวช ศรัทธาชาวบ้านมีความเชื่อว่า ถ้าทานขันข้าวหาบุญพาวรี พ่อ-แม่ เป็นต้น เมื่อสมัยเมื่อพ่อ-แม่ยังไม่ตาย ท่านเคยสูบบุหรี่ จึงใส่รวมในขันข้าวที่จะถวายพระสงฆ์ การที่พระแก้วเป็นเจ้าอาวาสอยู่แล้ว เมื่อญาติโยมมาทานขันข้าว ก็เกิดความเสียดาย เห็นล่อหลอตาอยู่แทบทุกวัน ทั้ง ๆ ที่เคยหยุดสูบบุหรี่หลายครั้งแล้ว แต่ก็หวนกลับมาสูบอีก เมื่อไปรับทานที่อื่น ไปพบเพื่อนพระด้วยกัน เห็นเพื่อนสูบบุหรี่เพื่อนพระแก้วจะยืมบุหรี่ให้สูบบุหรี่กันไปด้วย

ทัศนคติของพระแก้วกล่าวว่า “จะสูบนักตอนเครียด ๆ ก็คิดนัก ถ้าเมื่อใดมีเรื่องหือก็คิดนัก ถ้าได้สูบบุหรี่จะเยี่ยะหือสบายใจขึ้น สามารถที่จะผ่อนคลาย การสูบบุหรี่จะจัดเข้าในจำพวกยาเสพติดก็จริง แต่เป็นยาเสพติดที่บารุนแรง เป็นเรื่องดีบารุนแรง ผิดพระวินัยบ้านัก แต่ถ้าเป็นยาบ้าก็บารุนแรงมากฮับป่าได้เหมือนกัน สักเตื่อศรัทธาทำบุญ ขึ้นเฮือนใหม่ งานศพ ดานขันข้าวก็ยังมี การทานบุหรี่หืออวย มันดำส่งหน้า หั้นแล้วอดป่าได้”

ทัศนคติของพ่อดวงบอกว่า “การสูบบุหรี่เป็นการดับความเครียด ตูเจ้าจะสูบพองก็ป่าเป็นหยัง ถือเป็นเรื่องธรรมดา ฮับได้ แต่ก็ป่าส่งเสริม เวลามีงานทำบุญ ส่วนนักจะไม่เอาบุหรี่ปามาทาน หือตู่เจ้ากันแล้ว ยังกั้นมาเมินแล้ว สิ่งดีเอามาทานแทนบุหรี่ปคือ ฮอลล์ เหมียง ลูกอมต่าง ๆ”

แม่เอี้ยศรัทธาบ้านป่าไม้กล่าวว่า “ถ้าตานขันข้าวบ่าหื้อใส่ปูลี บ่าได้ก้า เขาตานหาป้อ-แม่เฮา เป็น เกยได้กินน้อ เขาจะตานหยั่งหาเป็นก็ต้องเอาของดีเป็นมกนาก่า อ้อป้อ-อ้อแม่เฮาซ้ากินปูลีตั้งวัน เขา ตั้งใส่ไปหั้นนะ ถ้าบ่าได้ใส่มันก็บ่อม่วนใจี ถ้าว่าคนตีตายไปมันบ่าสูบยังแควน เขาก็บ่อใส่ดู”

ประเภทของอาบัติจะเป็นแบบอาบัติที่เบาที่สุด ถ้าเราดูพระวินัย การสูบบุหรี่ไม่มีการ กล่าวไว้อย่างชัดเจน แต่จัดเป็นโลกวัชชะ(สังคมติเตียน)

ความถี่ในเรื่องการสูบบุหรี่ เกิดขึ้นเป็นปกติเป็นอาจิม จากการสังเกตเมื่อฉันเข้า-เพล เสร็จเรียบร้อยต้องนำมาสูบ และเมื่อเครียดเป็นต้น

ความรุนแรงในเรื่องการสูบบุหรี่ ด้านกลุ่มพระสงฆ์ และกลุ่มสังคมชาวบ้านเห็นว่าเป็น สิ่งที่ไม่รุนแรงโดยนำไปเปรียบเทียบกับยาบ้า ว่ายาบ้านั้นรุนแรง แต่เรื่องบุหรี่เป็นเรื่องที่อ่อนมาก

การรับเงิน

ลักษณะของการรับเงินของพระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้ จากการสังเกตเมื่อมีงานทำบุญ เช่น งานศพ งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ศรัทธาชาวบ้านจะนิมนต์พระสงฆ์ บางงานจะนิมนต์สามเณร ด้วย ไม่ว่าจะงานในหมู่บ้านป่าไม้หรือในหมู่บ้านใกล้เคียง เมื่อนิมนต์พระสงฆ์-สามเณรไปรับ ไทยทาน จะแต่งดาสังฆทาน ส่วนเงินจะใส่ไว้ในซองจดหมาย ปักไว้บนสุดของสังฆทาน ซึ่ง ชาวชุมชนเรียกว่า “ยอด” เมื่อพระสงฆ์สวดมนต์เสร็จ จะมีการถวายสังฆทานและปัจจัยด้วย พระสงฆ์ให้พรเสร็จ ชาวชุมชนจะเก็บใส่ย่ามให้ การทานขันข้าว เช่น วันเกิด ทานหาญาติที่ตาย ไปแล้ว ศรัทธาชาวบ้านจะนำอาหารมาเตรียมใส่ในถาดที่วัด และจะใส่เงินในซองจดหมายและ เขียนชื่อผู้ตายหรือผู้ที่เราต้องการจะอุทิศไปหา ส่วนสามเณรวัดป่าไม้ไม่ค่อยได้รับนิมนต์งาน ดังกล่าวมากนัก จึงกลับไปบ้านของตนเอง ไปขอเงินจากโยมพ่อ-โยมแม่ เพื่อที่จะเป็นค่าอาหาร กลางวันที่โรงเรียนและเป็นค่ารถ ซึ่งค่ารถจะเก็บเป็นเดือน และค่าใช้จ่ายในอุปกรณ์การศึกษา ต่าง ๆ เช่น สมุด หนังสือเรียน ปากกา ฯลฯ การขายลำไยที่มีอยู่ในวัด เจ้าอาวาสแบ่งเงินให้ พระสงฆ์-สามเณรกันทั่วหน้า นำเงินเหล่านั้นไปจ่ายค่าเล่าเรียน ซึ่งพระสงฆ์-สามเณรส่วนใหญ่จะ เรียนหนังสือกัน ทุกวันจะต้องจ่ายค่ารถ จะให้ไวยวจักรหรือเด็กคอยติดตามจ่ายให้ตลอดก็ไม่ สะดวก การรับเงินของพระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้ เพราะว่ามีควมจำเป็นในการใช้จ่ายในชีวิต ประจำวันของพระสงฆ์

พระแก้วซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าไม้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการที่ต้องรับเงินว่า “จะต้องใช้จ่ายค่าน้ำกิน น้ำบ่อมันกินบ่อได้ ต้องซื้อน้ำกินจากร้านดีเป็นผลิตขาย เขาก็สั่งมาเดือนหนึ่งเสียดประมาณ 200 กว่าบาท ต้องใช้จ่ายไฟฟ้าของวัดตั้งหมควัด เดือนหนึ่งสักเดือนประมาณ 600 กว่าบาท บ่าแน่ ถ้าวัดมีงานก็เสียดน้อยกว่า คือ ปันกว่าบาท ค่าอาหารฟอง ค่ารถ ค่าดูแลจีปาละ การจ่ายค่าเทอมฟอง หื้อบ่อหื้อแม่เป็นบางเดือน ถ้ามีก็หื้อถ้าบ่อหมักก็บ่อหื้อ”

ส่วนเรื่องความเห็นของพระภิกษุคำกล่าวหาว่า “การฮับเงินทั่วไปเป็นเรื่องธรรมดา การใช้จ่ายเงินเป็นไปตามยุคตามสมัยของมัน สมัยก่อนบ่าใครได้ใช้จ่ายอะหยัง คนก็บ่อนัก เหมือนสมัยนี้ สิ่งอำนวยความสะดวกมันไม่ใคร่มี ไปเขียนหนังสือยังเดียวไปเลย บ่อต้องจ่ายเงิน สมัยนี้คำเดียวก็ให้หื้อคำเดียวก็ให้นี้ มันมีความจำเป็นล่อ ถ้าว่าไปก็บ่ารุนแรง เป็นเรื่องธรรมดาทั่วไป เป็นเรื่องปกติ”

ส่วนความคิดเห็นของแม่แก้วกล่าวว่า “ถ้าเป็นเงินส่วนตัวเป็นก็บ่อหื้อเป็นหยัง ศรัทธาเอามาตามหื้อล่อเป็นบ่าได้ไปลิกไปจอกไหลอ ไปฮับกินฮับตามเป็นมานิมนต์ไป เขามานิมนต์เป็นคนเดียวเขาล่อ เป็นบ่าได้ไปจอกไหลอ บ่าเป็นหยัง เขาเต็มใจที่จะตามหื้อตุ้เจ้า สุดแล้วแต่เป็นจะเอาไปให้ บ่าผิดพระวินัย ตุ้เจ้าเป็นก็จำเป็นตี้จะใช้จ่ายเหมือนกันแต่ถ้าเป็นเงินของวัดเอาไปใช้จ่ายเป็นของส่วนตัว ก็ว่าไปแล้วแบบหนึ่ง ก็ผิดพระวินัยแน่นอนละข้อนี้”

ประเภททางด้านพระวินัย ระบุอย่างชัดเจนว่าพระสงฆ์รับเงินและทองเป็นอาบัตินิสสัยคิยาจิตตีย์ ในโกตยวรรค วรรคคว่าด้วยผ้าไหม เป็นวรรคที่ 2 สิกขาบทที่ 8 สุทธิพ ปุณณานุภาพ (2539, หน้า 159) เขียนว่า “ห้ามภิกษุรับเอง ใช้ให้รับทอง เงิน หรือยินดีทอง เงิน ที่เขาเก็บไว้เพื่อตน ต้องนิสสัยคิยาจิตตีย์ ภายหลังทรงอนุญาตให้ยินดีปัจจัย 4 ได้ คือทนายมอบเงินไว้แก่ไวยวัจจกร เพื่อให้จัดหาปัจจัย 4 คือ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่นอนที่นั่ง ยารักษาโรค ภิกษุต้องการอะไร ก็บอกให้เขาจัดการให้ จึงมีประเพณีถวายใบปวารณาปัจจัย 4”

ความถี่ เรื่องการจับเงินเกิดขึ้นบ่อย เกิดขึ้นเป็นเรื่องปกติทุกวัน พระสงฆ์-สามเณรจะจับต้องเงินโดยใช้จ่ายเอง

ความรุนแรงในเรื่องนี้ ทั้งสังคมชาวบ้าน และสังคมกลุ่มสงฆ์เห็นว่าไม่รุนแรง ความเห็นจะตรงกันทั้ง 2 กลุ่ม และยอมรับได้

ซ่อนท้ายรถจักรยานยนต์

จากการสังเกตพระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้ เมื่อมีความจำเป็นจะไปธุระ เพราะวัดบ้านป่าไม้อยู่ไกลถนนสายหลักที่มีรถประจำทางผ่าน เมื่อมีความจำเป็นต้องเดินทางไปไหนก็ตาม จะต้องซ่อนท้ายมอเตอร์ไซค์ศรีศรธาญาติโยม เพื่อไปขึ้นรถโดยสารประจำทาง

ทัศนะของพระภิกษุคำกล่าวว่ “ซ่อนรถเครื่องป่าผิดพระวินัย แต่มันป่าเป็งป่าคาย อย่างเฮอยู่บ้านนอกเอี้ยะ จะเตียวไปไหนก็ไกล ส่วนใหญ่ก็จะมิดเครื่องดีเฮขอศรธาไปส่งได้สะดวก ผมจะซ่อนตามบ้านเฮ ซ่อนเข้าไปในเวียงก็บ่ากล้า มันอย่างใดหุบอกป่าถูกเฮี้ย ฮายหื้อเป็นเหมือนกัน”

ทัศนะของแม่เอี้ยบอกว่า “ป่าใครเหมาะเฮี้ย ยิงกลางพะฆากป่าเป็ง” ส่วนพ่อปู่ดกล่าวว่ “ซ่อนป้อจายได้ป่าผิด เพราะเป็นก็มีธุระ ถ้าซ่อนกับแม่เอี้ยก็ผิด ป่าได้ ถ้าซ่อนตามในบ้านเฮป่าเป็งยัง แต่ถ้าในเวียงแล้วบ่อสมควรออย่างยั้ง บ่อเหมาะ”

ประเภทของอาบัติในความผิดไม่มีระบุไว้ก็จริง แต่ก็ป็นอาบัติที่เบา ถ้ามองด้านพระวินัย การซ่อนท้ายรถจักรยานยนต์ไม่มีระบุไว้ ไม่ผิดพระวินัย แต่จัดป็นโลกวัชระ(สังคมชาวบ้านติเตียน)

ความถี่ ไม่เกิดขึ้นทุกวันแต่จะขึ้นอยู่กับความจำเป็นถ้าจะจัดอยู่ในขนาดปานกลางเท่านั้น ความรุนแรงในข้อนี้ ชาวชุมชนบางกลุ่มเห็นว่าไม่ค่อยเหมาะสม คูถึงเรื่องความจำเป็น ความเข้าใจของชาวชุมชนในเรื่องนี้ยังคิดว่าไม่ค่อยเหมาะสม แต่ถ้ามีธุระจริง ๆ ชาวชุมชนจะรับได้ จากการสังเกตชาวชุมชนจะถือว่าเรื่องนี้ไม่มีความรุนแรงแต่อย่างใด ความรุนแรงนั้นก็แยกป็นสถานที่เช่น การซ่อนท้ายรถมอเตอร์ไซค์ในย่านที่มีคนพลุกพล่าน กลุ่มพระสงฆ์ก็เห็นว่าไม่ควรทำเหมือนกัน ความเข้าใจของสังคมเรื่องกาลเวลา เช่นในระหว่างกลางพรรษาก็เห็นว่าไม่เหมาะสม แต่สรุปแล้ว ป็นเรื่องที่พอรับกันได้ไม่รุนแรง ในเมื่อความเชื่อของพระสงฆ์และชาวบ้านป็นอย่างนี้ จึงทำให้การละเมิดข้อนี้เกิดขึ้นอยู่เสมอ ข้อสังเกต ไม่ว่าจะละเมิดข้อไหนก็ตามแต่ ถ้าไปเกี่ยวกับผู้หญิงแล้ว ชาวชุมชนจะรับไม่ได้ แสดงว่ามาตรฐานทางสังคมของชาวชุมชนบ้านป่าไม้ ถ้าเกิดขึ้นกับผู้หญิงไม่ว่ากรณีใด ๆ ก็กะกระทบความรู้สึกของชาวชุมชนอย่างรุนแรง และไม่สามารถจะยอมรับได้ การซ่อนท้ายมอเตอร์ไซค์ป็นการทำผิดอย่างเปิดเผยที่สังคมก็รับรู้ เห็นอยู่

เป็นประจำ เป็นการกระทำผิดแบบตรงไปตรงมา ที่เกิดขึ้นจากความจำเป็น พระก็ไม่ได้ปกปิด
สังคมบางส่วนก็ยังคงเห็นด้วย

อุทธรณ์ ฟังวิทย์

จากการสังเกต พระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้จะคูทิว ฟังวิทย์กันทุกวัน พระสงฆ์จะมีทิว
กันทุกรูป ส่วนสามเณรบางรูปก็มี บางรูปจะมีเพียงวิทย์เท่านั้น ส่วนมากพระสงฆ์ที่มีตำแหน่ง
เช่น เจ้าอาวาสจะคูสิ่งที่เป็นสาระสำคัญเรื่อง ข้าวเป็นต้น แต่สำหรับรูปอื่น ๆ จะคูละคร เกมโชว์
กีฬา ฯลฯ

ทัศนะพระภิกษุของบอกว่า “ในพระวินัยป่าหมีข้อบังคับ มีแต่ห้ามคุณนตรี ขับร้อง
ประโคมดนตรี ก่าคูทิว ฟังวิทย์ป่าหมี เราคูตั้งวันนี้มีตั้งสาระและรายก่าที่ป่าหมีสาระ”
พระภิกษุคำกล่าว “ถ้ามีวิทย์ ทิวเป็นต้นนำดีเตียนของศรัทธาชาวบ้าน เพราะว่าพระเณรเป็นชีวิตดี
ปล่อยวาง เป็นผู้ปลั่ง เขากลับคูมาคู” ส่วนพระภิกษุแก้วกล่าว “สมัยนี้เป็นยุคพัฒนา สมัย
พัฒนา ถ้าเขาปล่อยเขาก็ป่าสูป่าตันเขา ป่าตันข้าวสารบ้านเมืองและป่าตันสมัยตวย ป่าตันเกมเขา
พอง ก่าคูทิว ฟังวิทย์มีตั้งดีและเสีย แล้วแต่เขาจะเลือกคู ถ้าคูพ่าเพื่อก็บอดี ควรเลือกคูรายก่าที่ดี
มีสาระประโยชน์ ก่าคูละครมันก็มีประโยชน์เหมือนกัน อย่างบางเรื่องเป็นนินายอิงประวัติ
ศาสตร์ แล้วแต่ว่าเขาจะเลือกคู ก่าคูบัตอันนี้อนุโลมกันได้ ป่าหมีนัก”

ทัศนะของพ่อน้อยยายบอกว่า “คู-พระก็มีความจำเป็นต้องฟังข่าว เป็นพ่อแล้วก็จะได้อู
ความเคลื่อนไหวของบ้านเมือง เป็นพ่อแล้วเป็นก็เอามาเทศน์หื้อหมู่ศรัทธาชาวบ้านฟังล่อ ป่าเป็น
หยัง ป่าหมีพระวินัย” ส่วนความคิดเห็นของแม่เอี้ยกล่าว “เขาก็หันเป็นพ่อกันคูวัด คู่งวัดไกล
กันนี้เป็นเข้าหุ่มมวย วันเสาร์วันตัดนี้ไพบ่าถ้าไปนิมนต์เป็นไปไหนเป็นตั้งป่าไป จะหื้อตันอื่นไป
แดนหมด เป็นหุ่มพ่อมวย หุ่มแต่ ๆ นา มวยตีวันใดฮูหมด ป่าหมีพระวินัย เป็นตั้งพ่อกันคูวัด”
ทัศนะของพ่อปู้ดกล่าว “ป่าเป็นหยัง เขายังพ่อคูเข้าเป็นก็เป็นคนเหมือนกัน”

ประเภทในเรื่องนี้ถ้ามองกันในเชิงพระวินัย การคูอุทธรณ์ ฟังวิทย์ ไม่ได้บัญญัติไว้
ชัดเจน แต่จัดเป็นโลกวัชระ(ชาวบ้านสังคม)

ความดี การคูอุทธรณ์ ฟังวิทย์ เกิดขึ้นทุกวัน แทบจะทุกเวลา เป็นอาจิมเป็นปกติที่
พระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้จะขาดทิวและวิทย์ไม่ได้

ความรุนแรง ความเห็นของกลุ่มพระสงฆ์บางกลุ่มจะเห็นตรงกับกลุ่มสังฆมฆาจารย์บ้านยอม รับกันได้ว่าไม่รุนแรง แต่บางกลุ่มก็เห็นว่าไม่เหมาะสมถ้าหากว่าพระสงฆ์นั้นซื้อมาเป็นของตัวเอง เพราะชีวิตพระสงฆ์เป็นชีวิตที่ปล่อยวางไม่มีอะไร ทำให้สังคมนิยมได้

ซื้อหอย

จากการสังเกต พระภิกษุจะซื้อบ่อยกว่าสามเณร เพราะเศรษฐกิจของพระสงฆ์ดีกว่า สามเณร ในเมื่อมีงานในหมู่บ้านป่าไม้หรืองานทั่ว ๆ ไป วัดที่อยู่ในตำบล จะต้องนิมนต์พระสงฆ์ ส่วนสามเณรจะไม่ค่อยได้รับนิมนต์ ในวันใกล้หอยออก 1 วัน จะมีคนขายหอยมารับถึงในวัด ถ้า บางครั้งไม่พบพระไปธุระที่อื่น พระสงฆ์วัดป่าไม้จะโทรศัพท์ไปซื้อที่บ้านของผู้รับแทงหอยเอง

ส่วนมากจะซื้อหอยได้คืน ทักษะของพระภิกษุทอกล่าว่า “จะมีศรัทธาในหมู่บ้านนี้ และบ้านอื่นที่ผู้จักกันมาขายหอยกึ่งงวด ถ้าเขาบ่าหมีเงิน ก็สามารถจะจ่ายงวดต่องวดได้ เป็นกัณฑ์ติด กันไว้ก่อน กัณฑ์ซื้อหอยบ่าใจเป็นเรื่องเสียหาย แต่ว่าถ้าเขาถูกหอยเงินที่ได้เขาก็เอาไว้ใช้จ่ายกับวัด ใช้จ่ายในสิ่งที่ดีจำเป็นก่อสร้างภายในวัดก็จะเสร็จไวขึ้น” คำกล่าวของเจ้าอาวาสวัดป่าไม้ว่า “ถ้าเขาถูกหอย รวยแล้วก็สบาย ตั้งวันนี้ยังบ่อน้ำใจกับศรัทธาชาวบ้านว่าจะอยู่กว่าจะไป ถ้าเขา มีเงินเขาจะอยู่ดีไหนก็ได้ เยี่ยะอะหยังก็ได้ ตามใจตัวเอง จะสึกไปก็บ่าเดือดร้อนใจ”

แม่แก้วให้ความเห็นว่า “ผู้เจ้าซื้อหอยหันซื้อกันกัณฑ์ กัณฑ์ซื้อหอยบ่าเป็นหยัง เมื่อผู้เจ้า เป็นถูกหอยแล้วศรัทธาชาวบ้านก็จะได้สบายไปด้วย เมื่อจะแบ่งจะสร้างอะหยังก็บ่ต้องเก็บเงิน ศรัทธาชาวบ้าน เป็นก็จะเอาไปแบ่งหันแบ่งนี้ วัดเขาก็จะเจริญดี”

ประเภทนี้จัดเป็นอาบัติที่เบา ส่วนในด้านพระวินัยจัดเป็นสิ่งที่พระ-เณรไม่ควรประพฤติ เป็นเรื่องนอกสมณะ ไม่ควรจะทำ เมื่อศรัทธาชาวบ้านเห็นจะตีความไปคนละทาง จัดเป็นโลก วัชระ ความไม่แน่ใจในชีวิตของพระสงฆ์เอง

ความถี่ ถ้าพิจารณาถึงกลุ่มพระสงฆ์ และกลุ่มศรัทธาชาวบ้านเชื่อและพูดอย่างนี้แสดงว่า การละเมิดข้อนี้เกิดขึ้นเป็นอาชญา

ความรุนแรง จึงทำให้การกระทำผิดเห็นเป็นเรื่องปกติและไม่รุนแรง

ตัดต้นไม้ ตัดหญ้า

จากการสังเกต วัดป่าไม่มีบริเวณวัดกว้าง มีหญ้าขึ้นอยู่ทุกพื้นที่รอบ ๆ บริเวณวัด เมื่อถึงวันหยุดโรงเรียน เช่น วันอาทิตย์หรือวันพระ พระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้จะช่วยกันตัดหญ้า โดยใช้รถตัดหญ้า บางรูปก็ใช้จอบขุดออก บางรูปใช้มือถอน บางรูปก็ใช้มีดตัดกิ่งไม้ กิ่งลำไยที่เห็นว่ายาวเกินไป

ทัศนคติของพระภิกษุแก้วกล่าวว่า “ถ้าเขาป่าเหยี่ยวหญ้า และหญ้าวัดก็จะฮกรู้งรัง ศรีทธา จาวบ้านจะว่าหื้อแถมละ อยู่วัดอยู่ว่าป่าคายชีคร้านป่าเก็บป่ากวาดวัด แต่ถ้าอยู่ถึงว่าผิดก็ผิด ผิดปานักเท่าใจ” ส่วนพระภิกษุคำกล่าวว่า “ถ้าตัดต้นไม้ ถกหญ้าป่าผิดพระวินัย เพราะเขาพัฒนาวัดหื้อมันดูดีลื้อ เมื่อเขาอยู่เขาก็ต้องเหยี่ยวต้องผัด เขาป่าเหยี่ยวไฟจะมาเหยี่ยวหื้อเขา วัดก็ฮกนังก่า” ส่วนความคิดเห็นของพระภิกษุทองกล่าวว่า “ถ้าตัดต้นไม้ ตัดหญ้า เป็นเรื่องตีผิดพระวินัยเหมือนกัน แต่ป่ารุนแรง เขาตัดเก็บไม้ตีมันป่าหมีประโยชน์ปุ่นลื้อ อย่างเก็บหญ้าเหยี่ยว มันป่าหมีประโยชน์อะยังสักอย่าง ออกมาก็ฮกวัดเหยี่ยวป่าคาย” ส่วนสามเณรยงยุทธ กล่าวว่า “ผมว่าการตัดต้นไม้ป่าผิดพระวินัย เขาเหยี่ยวแล้ววัดก็สะอาด ถ้าเขาป่าเหยี่ยวมันก็จะฮก ผมว่ามันป่าผิดพระวินัย เพราะเก็บไม้ป่าหมีชีวิต” ส่วนความคิดเห็นของสามเณรอุเทนกล่าวว่า “ป่าที่หน่อไม้เป็นยังเอามากินได้ ตัดหญ้า ตัดเก็บไม้ป่าเป็นหยง ถ้ามันผิดพระวินัย ตู๋ลุงจะไปใจเขาเหยี่ยวจะใจ”

ประเภทนี้จัดเป็นอาบัติที่ไม่หนัก เป็นอาบัติเพียงเล็กน้อย การตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ในพระวินัยกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า “ภิกษุพราภของเหยี่ยวซึ่งเกิดอยู่กับที่ ให้หลุดจากที่ ต้องปาจิตตีย์”

ถ้าเราหันมาสังเกตทัศนคติความคิดเห็นของชาวบ้านมาจับการกระทำของพระภิกษุสามเณรในเรื่องนี้ พ่อหนานศรีให้ความเห็นว่า “ถ้าตัดเก็บไม้ป่าผิดพระวินัย เหยี่ยวไปเตอะเพราะเก็บไม้เก็บหญ้าป่าหมีชีวิต ป่าผิดป่าผิด” ส่วนพ่อน้อยอายุพูดว่า “ถ้าตัดหญ้าเป็นกำรทำหน้าทีที่ถูกต้องของตุ๋-พระ เมื่ออยู่วัดแล้วต้องเก็บกวาดต้นไม้ใบหญ้าเมื่อยาวแล้วต้องตัด ถ้าตุ๋-พระป่าเหยี่ยวไฟจะมาเหยี่ยววัดเป็นของตุ๋-พระ เหมือนกับเขาอยู่บ้านเขาก็ต้องเก็บกวาดผ่อกอยบ้านเฮือนเขาเหมือนกัน ตุ๋-พระทำขื่อนี้ป่าผิดพระวินัย เป็นสิ่งตีตีตวย”

ความถี่ การตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ไม่เกิดขึ้นทุกวันนาน ๆ จะทำครั้งหนึ่ง อยู่ที่ความพร้อมของพระสงฆ์-สามเณร และต้นไม้ ใบหญ้าที่ยาวแล้ว

ความรุนแรง ทางด้านสังคมมีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีด้วย ไม่รุนแรง และไม่เห็นว่าจะเป็นความผิด

ขุดดิน

จากการสังเกต วัดป่าไม้พื้นวัดเป็นบริเวณที่เต็มไปด้วยหญ้านานาชนิด เมื่อกลางพรรษา หญ้าจะโตเร็ว พระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้จะช่วยกันเอาจอบขุดออก และในบางครั้งก็มีการปลูก ต้นไม้ ดอกไม้ ในบริเวณวัด

พระภิกษุคำกล่าวว่ “วัดบ้านเขาเป็นบ้านนอก จะต้องมีการพัฒนาให้อันคูดี จะรอศรัทธามาเยี่ยะหื้อก็บ่ได้ เป็นก็มีกัรของเป็น ฮู้ว่าผิดพระวินัย ถ้าเฮียึดถือพระวินัยเหี้ยหมด ก็บ่ต้องเยี่ยะหยังละ อยู่บ่อาศัยศรัทธาจากชาวบ้านก็จะจ้ง”

พ่อดวงกล่าวว่า “ตั้งแต่ได้ตุ้เจ้าต้นนี้มาอยู่วัดบ้านเขาหนี หมดไปจากนัก เมื่อตุ้เจ้าต้นเก่าบ่ได้ความบ่าพัฒนาอะหยังสักอย่าง ปล่อยหื้อวัดชก ผ่อตางใดบ่บ่ได้ ไฟจั้นบ่อใหม่กุฎี ขนาดซ้อรดตัดหญ้าม่าหื้อแล้วนา มันยังบ่าเยี่ยะ”

ประเภทในความผิดทางด้านพระวินัยเป็นอย่างเบาที่สุด โดยในพระวินัยเรื่องการขุดดินห้ามไว้ในปาจิตตีย์ มุสาวาทวรรค วรรคที่ 1 สิกขาบทที่ 10 สุชีพ ปุณฺณานุภาพ (2539, หน้า 164) กล่าวว่า ภิกษุขุด(หมายถึงดินที่ฝนตรครดแล้วเกิน 4 เดือน สิกขาบทนี้ น่าจะเห็นว่าเป็นการป้องกันการทำให้สัตว์ในดินเช่น ไส้เดือนตายด้วย) ดินเองหรือใช้ให้ผู้อื่นขุด ต้องปาจิตตีย์”

ความถี่ เรื่องนี้เกิดขึ้นนาน ๆ ครั้งจะไม่เกิดขึ้นบ่อยทุกวัน เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องขุดดินปลูกต้นไม้ในการขุดหญ้า ก่อนจะมีงานวัดบางครั้ง จึงจะมีการทำงานเกิดขึ้น

ความรุนแรง ความคิดเห็นของกลุ่มพระสงฆ์บ่กว่าเป็นความผิดที่ไม่รุนแรง และตรงกับความเห็นของชาวชุมชนก็ไม่รุนแรงเช่นกัน กับว่าเป็นความดีและน่าส่งเสริมด้วย

ไม่บิณฑบาต

การบิณฑบาตถือเป็นกิจของสงฆ์ จากการสังเกต สามเณรส่วนหนึ่งของวัดป่าไม้ส่วนมากจะออกรับบิณฑบาตทุกวันไม่มีเว้น จะหยุดในวันพระและหลังวันพระอีก 1 วัน พระลูกวัดจะไปเป็นบางครั้ง เมื่อมีเณรไม่สบายหรือติดธุระพระจะไปแทน แต่เจ้าอาวาสไปไม่บ่อยนัก จะ

ออกไปรับบิณฑบาตจากชาวบ้านตอนเช้าเวลาประมาณ 07.30 น. จะออกด้วยกันประมาณวันละ 4 รูป บางวันจะมีพระสงฆ์นำหน้า ตามด้วยสามเณร บางวันที่สามเณรหยุดโรงเรียนทั้ง 4 รูปจะเป็นสามเณรทั้งหมด 3 รูปที่นำหน้าจะอุ้มบาต ส่วนรูปสุดท้ายจะหิ้วบาตไปโดยพร้อมกับลูงยาม เพื่อนำไปใส่ปั่นโตที่สามเณรนำไปแจกไว้เมื่อวานนี้ตอนเย็น พระภิกษุแก้วเจ้าอาวาสวัดป่าไม้ให้เหตุผลในการไม่ไปบิณฑบาตว่า “ตัก่อนเคยไปกุ่มบาต ศรัทธาหันใส่บอกว่ ต่อไปบ่ต้องมาแถมละ เป็นเจ้าอาวาสแล้วมากุ่มบาตบ่เป็ง หื้อพระเขามาเตนเอาเตอะ ถ้าบ่หมีพระมาจะเอาไปส่งหื้อคนเดียว ต่อไปทานบ่ต้องมาละ หื้อพระน้อยกว่าตุ้เจ้าไปเตนกำ ถ้าทานมากุ่มบาตถ้าศรัทธาบ้านอื่นเขามาหันจะพากันเอาไปเล่าว่หื้อศรัทธาบ้านเฮาเลี้ยงผ่อกอยตุ้เจ้าบ่กุ่ม อายหื้อเป็น กำรตีบ่ไปกุ่มบาต ผิดพระวินัยเหมือนกันแต่ผิดบ่หนักขนาดปานกลาง” พระภิกษุคำบอกว่ “กำรไปกุ่มบาต ในพระวินัยบ่ได้บอกไว้ สมัยก่อนก็ต้องไป ถ้าบ่ไปเฮาก็บ่ได้กินข้าว บ่สู้จะเอาตีไหนมากิน พระวินัยก็บ่ได้บัญญัติไว้ ต่ผมไปผ่องบ่ไปผ่องเพราะตุ้คำบอกว่ ตุ้ลุงบ่ต้องไปละเพราะตุ้ลุงอิดตุ้ลุงเยยะกำรหนัก ผมจะไปเตน” ส่วนสามเณรยงยุทธให้ความเห็นว่ “กำรไปบิณฑบาต เป็นหน้าที่ของเฮา ผมไปด้วยความเต็มใจ ถ้าเฮาบ่บิณฑบาตผิดพระวินัยนัก เพราะเฮากินข้าวของศรัทธาชาวบ้าน กินแล้วบ่ได้หื้อปอนแก่เป็น เมื่อเฮาไปบิณฑบาตเป็นใส่บาตรแล้วเฮาก็หื้อปอนเป็น” ส่วนสามเณรอุเทนให้ความเห็นที่แตกต่างกันออกไปว่ “กำรไปบิณฑบาต ถ้าบ่ไปก็บ่ได้กินข้าว ถ้าบ่ไปบิณฑบาตผิดพระวินัยเหมือนกัน แต่ผิดบ่หนักเท่าใด”

ประเภทนี้ ถ้าเรานำมาตรวจดูพระธรรมวินัยเรื่องการบิณฑบาต จะกล่าวไว้ในอนุศาสน์ 8 เรียกว่า นิสัย 4 ปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิต มี 4 อย่างจะปรากฏอยู่ในข้อที่ 1 ว่า “เทียวบิณฑบาต” บรรพชาอาศัยโภชนะคือคำข้าวที่ได้มาด้วยกำลังปลีแข้ง (บิณฑบาต) เธอพึงทำอุตสาหะในสิ่งนั้นตลอดชีวิต ฯ

พ่อดวง ศรัทธาวัดป่าไม้ให้ความเห็นเรื่องนี้ว่ “ตุ้เจ้าเมื่อเป็นเป็นเจ้าอาวาส หรือพระผู้ใหญ่บ่ควรออกมากุ่มบาต ควรจะใจหื้อตุ้-พระมาเตน เจ้าอาวาสมากุ่มบาตบ่เป็ง จาวบ้านตีอื่นมาหันเข้าใส่จะว่หื้อ กำรตีตุ้-พระบ่มากุ่มบาตบ่ผิดพระวินัย”

ความถี่ เรื่องนี้เกิดขึ้นเป็นปกติทุก ๆ วัน

ความรุนแรง เรื่องนี้แสดงให้เห็นถึง บรรทัดฐานของสังคมบ้านป่าไม้ที่เห็นว่ พระที่มีตำแหน่งเจ้าอาวาส หรือพระที่มีอาวุโส ไม่สมควรมาบิณฑบาต เป็นความรุนแรงที่ชาวชุมชนนั้น

รับไม่ได้ ชาวชุมชนจะแยกเป็นหน้าทีว่าการมาบิณฑบาตควรจะเป็นหน้าที่ของพระลูกวัดและสามเณรเท่านั้น

ขั้บรลยนต์

จากการสังเกตการขั้บรลยนต์ของพระสงฆ์วัดป่าไผ่ จะขั้บเฉพาะเวลานำรถออกโรงมาล้างและเก็บเท่านั้น พระวัดป่าไผ่ไม่เคยขั้บรถออกนอกวัด นอกจากจะขั้บมาเพื่องานดังกล่าวเท่านั้น

ทัศนคติของพ่อปู่บอกว่า “ป่าเป็นหยัง ป่าเดีวนี้เป็นสมัยใหม่แล้ว ก่าร์ตุ้เจ้าเป็นมีธุระ อ้องหาไฟมาขั้บรถหื้อก็บ่อว่างสักคน ขั้บไปคนเดียวเตื่อป่าเป็นหยัง ก็ฟังลื้อ จะเมามาถ้าคนนั้นคนนี้เดีวจะบ่อตันเวลาเป็นแถมละ แต่ตี้อันตรายก็อจะไปขั้บไปจนใส่ไฟก็แล้วกัน จะเป็นเรื่องเป็นเรื่องเป็นราวเยีเยหื้อเดื่อคร้อนน่าก่า” จากการที่กลุ่มศรัทธาวัดป่าไผ่เคยได้รู้ได้เห็นพระสงฆ์ระดับเจ้าอาวาสที่อยู่ในละแวกเดียวกัน เคยขั้บมาลงอุโบสถในระหว่างกลางพรรษา แม่เกีวเล่าให้ฟังว่า “ไปเป็นหยังหื้อตุ้เจ้าขั้บรลยนต์ ตุ้ลูงวัด.....(ชื่อวัด) เป็นก็เกยขั้บมาเข้าโบสถวัดบ้านเฮาหนีหันจาดหลายเตื่อ ตาวาวันขึ้นนี้เข้าโบสถวัดเฮาก็เหมือนจะขั้บมาคนเดียว” คำยืนยันของพ่อหนานศรียืนยันว่า “แม่นละ ขั้บมาคนเดียว เอาพระนั่งมาตวยเหยีตันหนึ่ง หันอยู่”

ส่วนทัศนคติของพระภิกษุของกล่าวว่ “ในพระวินัยป่าได้บังคับ แต่ก็ป่าสมควรที่ตุ้เจ้าจะต้องขั้บรถคนเดียว เพราะเมื่อศรัทธาชาวบ้านหันแล้วพ่อกันไปคนละแ่งละมุม ข้อนี้ว่าไปแล้วป่าใครเหมาะสมเต่าใด”

ประเพณีจัดเป็นอบัติที่เบา ไม่รุนแรง ส่วนทางด้านพระวินัยไม่ได้ระบุไว้ แต่จัดเป็นโลกวัชชะ (สังคมติเตียน)

ความถี่ การขั้บรลยนต์พระสงฆ์วัดป่าไผ่จะขั้บเมื่อนำรถไปเก็บในโรงรถ ไม่ได้ขั้บไปข้างนอกวัด จึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง ไม่บ่อย เมื่อเห็นว่ามีคามจำเป็นจริง ๆ เมื่อคนขั้บรถไม่อยู่

ความรุนแรง ความเห็นของสังคมชาวบ้านบอกว่าไม่เป็นไร แสดงถึงมาตรฐานของชาวบ้านละแวกนี้ ตำบลนี้ก็รู้เห็นพฤติกรรมของพระสงฆ์ที่เคยขั้บรถเป็นประจำ จึงเห็นเป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่ไม่ได้เกิดขึ้นทุกวัน เมื่อไม่มีคนขั้บพระสงฆ์จะขั้บมาเอง เช่นการไปลงพระอุโบสถ

แต่ไม่ปรากฏว่าจับไปเที่ยว และไม่ได้เกิดขึ้นที่วัดป่าไผ่เองด้วย หากเกิดขึ้นภายในตำบลเดียวกัน ชาวบ้านยอมรับได้ ถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่รุนแรง แต่ในความกังวลของชาวชุมชนยังมีว่า ถ้ารุนแรง ตรงที่นำไปประสบอุบัติเหตุมากกว่า

นอนบนเตียงที่มีฟูก

จากการสังเกต การทำผิดในเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับศรัทธาชาวบ้านที่ถวายของใช้ที่เกินความจำเป็นให้แก่พระสงฆ์ ถ้าพระสงฆ์ไม่รับก็เกรงว่าจะเกิดความเสื่อมศรัทธาได้ ความเชื่อของศรัทธาชาวบ้านที่เชื่อจากคำสั่งสอนของพระสงฆ์ว่า ในการถวายของต้องเป็นของที่ดี ด้วยความอยากได้บุญอยากได้กุศล และอยากให้อุญาคิพี่น้องที่ตายไปแล้ว ได้รับสิ่งเหล่านั้นจึงนำมาถวายให้พระสงฆ์ ทั้งที่ความคิดของชาวบ้านก็ยั้งรู้ว่าไม่สมควร แต่ก็นำมาถวายให้ เพื่อต้องการบุญกุศลนั่นเอง

ความคิดเห็นของพระภิกษุคำกล่าวว่ “การนอนบนเตียง เป็นการกระทำที่ป่าผิดพระวินัย เพราะถ้าผิดแล้วเมื่อเขาบวชกำหวัที่ เขาจะนำมาทานหื้อเยี้ยะหยังเฮ้าะ คิดว่าบ่ผิด” ส่วนสามเณรอุเทนกล่าวว่า “ผิดพระวินัยแน่นอน เพราะในพระวินัยเป็นบอกไว้ว่าห้ามนอนดินนอนสูงและดีนอนใหญ่ เป็นอาบัติที่ป่ารุนแรง” ส่วนพระภิกษุแก้วกล่าวว่า “ศรัทธาเอามาทานหื้อ ถ้าเขาบ่ฮับจะเสี้ยศรัทธาแถมละ มีความจำเป็นตื้อต้องฉลองศรัทธาก็คงผิดบ่หนัก”

ความคิดเห็นของพ่อเถื่อนกล่าวว่า “กำรนอนฟูกนอนเตียง แต่ถ้านอนฟูกหนา ๆ ก็ดูบ่าใคร่เหมาะสมแต่ใด สมัยก่อนครูบาอาจารย์เกยหันเป็นนอนกำผ้าปูบาง ๆ บ่าหนา สักตื้อก็สาตปูเต้าอันก็นอนได้ละ”

ประเภทของความผิดอย่างเบ่า ไม่ร้ายแรง เรามาดูพระวินัยทรงห้ามที่นั้งที่นอนอันสูงใหญ่ ที่มีลักษณะวิจิตรงดงาม เป็นของใช้ศฤหัตถ์ ในปาจิตติย์ รตนวรรคที่ 9 ข้อที่ 6 ภิกษุทำเตียงหรือหรือตั้งหุ้มนุ่น ต้องปาจิตติย์

ความถี่ การนอนบนเตียงที่มีฟูก เกิดขึ้นทุกวันทั้งกลุ่มพระสงฆ์และกลุ่มสามเณร

ความรุนแรง ความคิดเห็นของศรัทธาชาวบ้านรู้สึกว่เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม แต่ก็ไม่เหลือปากว่แรงของความผิด ที่เห็นว่รุนแรงเกินไป จัดเข้าในจำพวกไม่รุนแรง ความคิดเห็นของ กลุ่มศรัทธาชาวบ้านจะตรงกับกลุ่มสามเณรที่เห็นว่เป็นความผิดเหมือนกัน แต่ก็ไม่รุนแรง

เที่ยวตลาด ห้างสรรพสินค้า

จากการสังเกตพระสงฆ์วัดป่าไม้ มีความจำเป็นที่จะต้องไปขึ้นรถประจำทางที่ตลาดทุกวันเพื่อที่จะกลับมาวัด กาดหลวงและกาดต้นลำไยมีรถประจำทางหลายสายที่จอดอยู่ตรงนั้น บางทีก็ไปหาซื้อของที่จำเป็นสำหรับพระสงฆ์ เช่น ผ้าไตร จีวร ฯลฯ ซึ่งมีจำหน่ายที่กาดหลวงทั้งหมด แต่ห้างสรรพสินค้า จะไปเที่ยวกันแทบจะทุกห้างเช่น โอซอน โลตัส แม็คโคร ยกเว้นบางห้างเท่านั้นที่ไม่ได้ไปเพราะบางห้างมีกฎไม่ให้พระสงฆ์-สามเณรไปเที่ยวเช่น ห้างคาร์ฟูเป็นต้น การไปเที่ยวจะไปหาซื้อของบางสิ่งบางอย่างส่วนมากจะพากันไปเที่ยวดู และซื้อของเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น

ความคิดเห็นของพระภิกษุแก้วให้ความเห็นว่า “การไปแ่วกาดและห้างสรรพสินค้า ตอนเมื่อวันคิดว่าบ่อดิอะหยัง เพราะเขาไปหาซื้อของที่จำเป็น การแ่วห้างสรรพสินค้าใหญ่ ๆ เป็นไปตามยุคตามสมัยบ่เดียว ไปเช่าซื้อเครื่องอำนวยความสะดวก จิปาถะ เครื่องใช้ไม้สอยดีจำเป็น ส่วนมากพระเณรก็ไปกัน เครื่องอำนวยความสะดวกมีที่ไหนก็จะไปกันดีนั่น อย่างซื้อของที่จำเป็นในกาดเล่าเรียน อย่างกับแพ็กส์ก็มี ของจำเป็นดีจะใจ อาจจะไปซื้อของที่จำเป็น ยาสิฟน สบู่ ของที่ศรัทธาเอามาदानบ่ถูกใจ ถ้าอยากได้ของดีถูกใจก็ไปซื้อเอาคนเดียว ไปผ่อกคนเดียว บางครั้งศรัทธาชาวบ้านจะมาแนะนำบอกหื้อไปผ่อ เต็มใจก่อ ชอบแบบไหน ถ้าเราเต็มใจเป็งใจศรัทธาก็จะซื้อมาदानหื้อ” ส่วนสามเณรขุทธให้ความเห็นว่า “ไปแ่วแล้วมันเท่หิดี ไปแ่วมาแล้วจะอู้วดกันว่าเขาได้ไปหันมาแล้ว ถ้าไผบ่ได้ไปเป็นคนบ่ตันสมัยกับเป็น” ทางด้านพระภิกษุคำกล่าววว่า “ถ้าไปซื้อของที่จำเป็นบ่เป็นหยัง ถ้าไปแ่วบ่อย่าไปและผิดเวลาทีบ่าเหมาะสม อย่างเวลาเมื่อค้ำเมื่อคีน ถ้าไปตอนเมื่อวันบ่อเป็นหยัง ถ้าเวลาคนนักรักก็เป็นป้าสายตาของเขา ถ้าเป็นคนบ้านเขาเหมือนกันจะหันเป็นเรื่องปกติ แต่ถ้าเป็นคนต่างถิ่นอย่างกรุงเทพฯ เขาจะผ่อว่าเป็นเรื่องแปลก ถ้าอู้ว่าผิด จะบ่ารุนแรง ที่รุนแรงคืออาจจะยึดเยียดกับแม่ญิงสักเดื่อคนนักรเราไปเบียดเสียดเข้าไป คนนักรอาจจะถูกเนื้อต้องตัวแม่ญิง เรื่องผิดพระวินัย เมื่อเขาไปเขาก็ควรอู้สถานะของเขา ว่าเขาเป็นอะหยัง เราควรคอยระวังตัว ในสายตาคอนอื่นอย่างคนจากกรุงเทพฯมาหันเป็นเรื่องแปลก ตางกรุงเทพฯ อาจจะบ่อหมี”

ความคิดเห็นของพ่อเถื่อนกล่าวว่า “ถ้าไปแ่วกาด อย่างกาดหลวง กาดต้นลำไย ไปได้เพราะพระ-เณรไปหาซื้อของบ่าเป็นหยัง อะหยังก็มีขายดีกาด ถ้าบ่าหื้อไปกาดจะไปซื้อดีไหน เขา

จะซื้ออะหยังก็ต้องไปภาคอยู่แล้วบ่ผัดพระวินัย แต่หื้อระวังเพราะคนมันนั๊ก กลัวจะไปถูกใส่แม่
ญิงเต้าอันนะ ถ้าถูกใส่ก็ผัดเนื้อพระวินัยนา แต่ถ้าไปแอ่วห้าง พระ-ณรรบ่ควรไป บ่ค่อยเหมาะ
เพราะมีคนมากหน้าหลายตาตั้งคนบ้านเขาบ้านเฮา มีตั้งเจ้าตั้งนาย กลัวเขาว่าหื้อ ถ้าว่าผัดมันบ่ผัด
อะหยัง แต่บ่ค่อยเหมาะสม ภาคหลวงก็มีกู่อย่างเยี่ยะหยังต้องไปตีห้าง”

ประเภทนี้ถ้าเราดูทางด้านพระวินัย การไปเที่ยวตลาด เที่ยวห้างสรรพสินค้า ไม่ได้ระบุ
ไว้อย่างชัดเจน แต่สามารถจัดเข้าในสถานทีโศกรได้ ทีที่พระภิกษุ-สามเณรไม่ควรเที่ยวไป จะ
จัดเข้าเป็นโลกวัชชะก็ได้

ความถี่ การไปเที่ยวตลาดนั้นเกิดขึ้นแทบทุกวัน เป็นอาจัน เพราะความจำเป็นในการ
เดินทางไปขึ้นรถคิวเพื่อจะกลับวัด การไปเที่ยวจริง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง แต่สำหรับห้าง
สรรพสินค้าใหญ่ ๆ จะไปเที่ยวหาซื้อของหรือเที่ยวด้วยความอยากรู้อยากเห็น จึงเกิดขึ้นนาน ๆ
ครั้ง ไม่บ่อย ไม่เป็นไปตามปกติ

ความรุนแรง ทิศนะความเห็นของกลุ่มพระสงฆ์และกลุ่มศรัทธาชาวบ้านจะตรงกัน ถ้า
หากว่าในสถานที่นั้น มีการขัดแย้งกับผู้หญิงถือว่าเป็นเรื่องที่รุนแรง สังเกตว่าบรรทัดฐานของ
สังคมบ้านป่าไม้จะรับไม่ได้กับทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิง สังคมพระสงฆ์ก็เหมือนกันยังต้อง
ระวังในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ร้องเพลง

ทิศนะของพระภิกษุคำกล่าวว่า “เป็นการระบายอารมณ์ บางครั้งฟังวิทยุ ฟ่อทีวีเพลง
มันมันว่ดี อดบ่ได้ก็ร้องตาม ศรัทธาชาวบ้านบ่ห็นคิดว่บ่เป็นหยัง เฮาบ่ได้ฮ้องหื้อเป็นได้ฮิน
ถ้าฮู้ว่าผัดก็ผัด แต่ผัดบ้านก็ถึงขั้นขาดจากความเป็นตัวเจ้า เมินไหน ๆ เตื่อหนึ่งล่อ” ส่วนความคิด
เห็นของพระภิกษุแก้วกล่าวว่า “ผัดแน่นอนในพระวินัยก็ว่าไว้ ผัดตั้งศีลตั้งวินัย พระหมู่้วยรุ่นยัง
ซื่อก็ตำมาตีฮ้องเพลงไปตวย”

ความคิดเห็นของพ่อดวงบอกว่า “การฮ้องเพลงคิดว่บ่ควรทำ เป็นพระเป็นณรรเยี่ยะ
หยังต้องฮ้องเพลง เยี่ยะหยังบ่ปากันฝึกหัดเทศน์ธรรมหั้น ฮ้องเพลงก็ผัดศีลถ้า ถ้าว่าไปตีเจ้าเยี่ยะ
จะผัดนั๊กกว่าพระ พระเขายังเป็น้วยรุ่น กำลังก็กะนองหื้ออภัยได้ แต่ถ้าเป็นตัวเจ้าบ่สมควรอย่าง
ยั้ง”

ประเภทนี้ถ้าเราหันมาดูพระวินัยจัดเป็น โลกวัชชะ(สังคมติเตียน)
 ความถี่ จะเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก ไม่ทุกวันนาน ๆ จะเกิดขึ้นครั้งหนึ่ง
 ความรุนแรง สังคมชาวบ้านรับไม่ค่อยได้ เป็นที่ตำหนิติเตียน มาตรฐานของสังคม
 ชาวบ้านยังมีการแยกความรุนแรงว่า ถ้าหากพระสงฆ์ร้องเพลงจะศรัทธามากกว่าสามเณร
 สังคมพระสงฆ์เห็นว่าเป็นการทำแบบลับ ๆ ไม่ได้ทำในที่เปิดเผย ต่อหน้าญาติโยม คิดว่าคงไม่
 รุนแรงมาก

ฆ่าขูง

จากการสังเกต ลักษณะการละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้ คือ เมื่อทำ
 วัตรสวดมนต์เข้า-เย็น ขูงจะมารบกวนจึงฆ่ามัน เมื่อความคิดเห็นของศรัทธาชาวบ้านตรงกับความ
 เห็นของพระสงฆ์ จึงเห็นการตบขูงฆ่าขูงเป็นเรื่องธรรมดา บางทีนั่งคุยกับโยมไปก็ยังคงกันตบขูง
 ไปด้วย ทั้งพระและศรัทธาชาวบ้าน

พระภิกษุทองให้ความเห็นว่า “ตอนเมื่อแสงขูงจะน้กเี่ยวะอะหยังขูงจะมาต่อม ตบตั้งวัน
 ขูงเป็นสัตว์ที่บำหมีประโยชน์กับคน บำผิดสักแต่ใด ขูงถือเป็นสัตว์ที่มีอันตรายต่อคนเขา นำเอา
 เชื้อโรคมมาใส่หื้อเขาตวย บางทีนั่งสมาธิก็มาขบก็ตบมันเลย จะว่าผิดก็ผิดศีลข้อป่าณา” ทศนะ
 ความเห็นของแม่เอี้ยกล่าววว่า “ฆ่าขูงฆ่าไปได้อะ บ่อเป็นหยัง ถ้าเขาฆ่ามัน มันก็จะฆ่าเขา เป็น
 ความผิดที่บ่หนัก เป็นบาปหน้อย”

ประเภทในพระวินัยการฆ่าสัตว์เป็นความผิดอย่างแน่นอน เป็นอาบัติปาจิตตีย์ “ภิกษุ
 แกล้งฆ่าสัตว์ดิรัจฉาน ต้องปาจิตตีย์” เป็นอาบัติอย่างเบา

ความถี่ การที่ขูงมาก ตอนเย็นพระสงฆ์ สามเณรทุกรูปวัดป่าไม้จะฆ่าขูง สังเกตเห็นว่า
 พระสงฆ์ละเมิดข้อนี้เป็นอย่างเป็นอาจฉิน

ความรุนแรง การทำผิดเช่นนี้เมื่อสังคมไม่ใส่ใจ ไม่ว่าจะอะไร มาตรฐานของชาวบ้านที่นี้
 ถือว่าเป็นเรื่องปกติไม่รุนแรง

ใส่กางเกงใน

จากการสังเกต พระสงฆ์และสามเณรวัดป่าไม้จะใส่กางเกงในกันทุกรูป บางรูปจะเลือกซื้อยี่ห้อที่ดี ๆ และสามารถที่จะหาซื้อเองได้ตามกาตลาดหลวง หรือร้านจำหน่ายทั่วไป

ทัศนะพระภิกษุแก้วเห็นว่า “เคยใส่มาตั้งแต่เป็นละอ่อนแล้ว ยังบ่าได้ ดีใส่เดียวใน เพราะกลัวเป็นไส้เลื่อน กลัวว่ามันจะออก กลัวว่ามันจะยาน กลัวว่ามันจะคัน ดีใส่เพราะความเคยชิน เขาใส่ต่างในป่ามีไฟเห็นคงบ่าผิอะหยังนั้ก ถ้าผิคนักตุ้เจ้าพระเณรคงจะบ่าใส่กัน” ส่วนความเห็นของพระภิกษุคำกล่าววว่า “ผิพระวินัยแต่บ่ารุนแรง ศรัทธาจารย์บ้านบางคนที่สู้ บางคนก็บ่าสู้ที่สู้เพราะเวลาเฮนุ่งผ้าสบงจะหันแถบขอบเดียวใน ถ้าสังเกตุก็จะสู้ ถ้าบ่อสังเกตุก็บ่อสู้” ส่วนพระภิกษุทองให้ความเห็นว่า “ในพระวินัยบ่อหันมี หันตุ้เจ้าตันอื่นเป็นก็ใส่กันผมก็เลยใส่ตวย คงบ่าเป็นหยังเฮาทำแบบมิดชิด บ่าหื้อไฟหัน”

ทัศนะความเห็นของพ่อปู่ดบอวว่า “บ่าสู้เนื้อเรื่องนี้ บ่าเคยหันกำเตอตุ้พระใส่เดียวใน บ่าเคยไต้ยินไผว่าโตล บ่าเป็นหยังกำ มันอยู่ตางในปุ่นไฟบ่าหัน” ความคิดเห็นของแม่เกียงบอวว่า “บ่อเหมาะเต่าไค เดียวในมันเป็นของจารย์บ้าน เอาไปสูนกับผ้าเหลือง ผ้าเหลืองเป็นของสูงของพระเจ้าบ่าควรเอาเดียวในไปเป้าะตวย”

ประเภทของความผิิด ถ้าเราหันมาดูพระวินัย จะไม่มีกล่าวถึงเรื่องกางเกงในโดยตรง แต่เราสามารถเอาเรื่องบริขารของพระสงฆ์มีเพียง ๘ อย่าง คือ ผ้าสบง ๑ ผ้าจีวร ๑ ผ้าสังฆาฏิ ๑ บาตร ๑ ประคตเวว ๑ มิด โกณหรือมิดตัดเล็บ ๑ เข็มเย็บผ้า ๑ ฆมกรกผ้ากรองน้ำ ๑

ความถี่ เกิดขึ้นเป็นปกติทุกวัน

ความรุนแรง ความคิดเห็นของสังคฆชาวบ้านบางกลุ่มไม่รู้ไม่ทราบมาก่อน แต่ก็เห็นว่าไม่รุนแรง แต่บางกลุ่มค่อนข้างที่จะต่อต้านแต่ก็เห็นว่าไม่รุนแรงเช่นเดียวกัน

ขั้บรดจักรยาน จักรยานยนต์

จากการสังเกตวัดป่าไม้เป็นวัดที่ตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน ชาวชุมชน โดยเฉพาะเด็ก ๆ จะพากันมาเที่ยววัด สามเณรมักจะคบกับเด็กวัยรุ่น เมื่อนำรถจักรยานยนต์มา สามเณรจะขี่เล่น เข้าอวาตาก็รู้ก็เห็น แต่ก็ไม่ได้ว่ากล่าวอะไร เมื่อพระสงฆ์-สามเณรเห็นชาวบ้านขี่รถก็อยากจะทำบ้าง

ทัศนคติความเห็นของพระภิกษุคำกล่าวว่ “กำรขี่รถเครื่อง ขับเล่นในวัดป่าดาย เขาป่า ได้ขี่ไปนอกวัด ลองขี่เล่นบ่อดาย ขี่เล่นรอบ ๆ ในวัด ป่าใจรถเขาล่อ ละอ่อนเขามาแ่อว มีศรัทธา คนหนึ่งเอารถมาดาน ละไว้จากเมินป่ามาปุ้จาตั้น ก็ขี่เล่นกำ เป็นกำรอุ้นเครื่องหื้อเป็นดวย ถ้าหื้อขี่ ออกไปนอกวัดก็บ่กถ้ำ ขี่เล่นป่าผิดพระวินัย เขาขี่ป่าแต่” ทัศนคติของพระภิกษุแก้วกล่าวว่ “ถ้าอู้ โดยทั่ว ๆ ไป ก็ป่าหมีดีไหนดเขากถ้ำขี่ออกไปธุระที่อื่น ไปหั้นไปน้ป่าหมี แต่ขี่เล่นในวัดน้มี ป่า ผิดพระวินัย แต่มันป่าเปิงเต้าอันเน้าะ”

ทัศนคติของแม่คันกล่าวว่ “ป่าหมี ป่าเกยหั้นสักเตื่อ แต่ถ้ามีแต่ก็ป่าปอใคร่เบิงกำ นุงผ้า เหลืองอ่ำมช่ำมาขี่รถ ผ้ามันก็ปลิวเว็ก ๆ กำ มันไปเหมาะหุ เกยหั้นกำตุ้เจ้าขับรถยนต์ วัดใกล้ ๆ วัดเขานี้กำ ป่าใจวัดเขานี้เน้า เวลาเข้ามาโบสถป่าหมีไผมาส่ง หั้นเป็นขับมาคนเดียวเป็นล่อ สักเตื่อ เอาพระหน้อยมาดวยเหยีย” พ่อหนานศรี อาจารย์วัดป่าไม้ซึ่งมาวัดเป็นประจำ กล่าวว่ “พระ หน้อยวัดเขานี้มันลิ่งฟองนา มันเหยียะไปเลื้อย ขี่รถเครื่อง รถถีบเวดวิหาร ว่าก็ป่าใจหาฟิง ตุ้เจ้า เป็นใจดี มันบ่อว่าอะหยังหื้อพระเขานา ป่าเหมาะป่าเปิง อ้อตั้งป่าเปิงหูเปิงตาฮัย ใครเอาไม้ แะจัด”

ประเภทนี้ถ้ามองด้านพระวินัย การระบุดความผิดอาบัติเรื่องกำรขับรถจักรยานยนต์ไม่มี แต่จัดเป็นโลกวิฆชะ(สังคมติเตียน)

ความถี่ นาน ๆ จะเกิดขึ้นครั้งหนึ่งเป็นการขับขี่ที่ไม่ได้ทำอย่างเปิดเผยแก่สาธารณชน โดยทั่วไป แต่จะทำเฉพาะพระเณรที่อยู่ในวัดร่น แต่เป็นการทำผิดที่มีเฉพาะในวัดเท่านั้น ไม่มี ออกไปนอกวัด เมื่อสังคมยอมไม่ได้ จึงไม่ปรากฏขึ้นบ่อย เป็นการเกิดขึ้นเพียงบางครั้งบางคราว

ความรุนแรง ทัศนคติความเห็นของทั้งสองฝ่ายคือทั้งสังคมชาวบ้านเองก็เห็นสิ่งนี้ไม่ สมควรจะทำและไม่เหมาะกับเพศสมณะด้วย จึงเป็นเรื่องที่รุนแรงพอสมควร

เก็บอาหารค้างคืน

กำรเก็บอาหารเป็นลักษณะหนึ่งของการละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้ จากกำรสังเกต จะเก็บปลาเค็ม เนื้อสด ผักกาด มะเขือยาว มะนาว ตรีไคร้ พริกขี้ฟ้า โดยได้มา จากกำรที่ศรัทธาญาติโยมมาฟิงธรรมในวันพระกลางพรรษา ตอนบ่ายโมงครึ่ง (13.30 น.) ทางวัด จะจัดให้มีการฟิงเทศน์แบบพื้นเมือง ศรัทธาชาวบ้านจะนำผัก เนื้อ ไข่ ฯลฯ ที่จำเป็นในกำรปรุง

อาหารมาได้ในกัณฑ์เทศน์ พระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้จะเก็บสิ่งเหล่านี้ไว้ในตู้เย็น ตู้เย็นของวัดป่าไม้มีอยู่ 3 ตู้ ของวัดที่ศรัทธาชาวบ้านถวายไว้กับวัดให้พระภิกษุสามเณรมีไว้ใช้ ของเจ้าอาวาสอีก 1 ตู้ ซึ่งเจ้าอาวาสซื้อเอง ส่วนตู้แช่เป็นตู้ที่ใหญ่มากเมื่อไม่มีงานชาวบ้านก็จะไม่ใช่

จากทัศนะของพระภิกษุแก้วบอกว่ “ถ้าเก็บของกินค้างคืน ถ้าว่าผิดพระวินัยก็ผิด จะหื้อเยี่ยะจะใด ในเมื่อมีความจำเป็นบางวันฝนตก พระเณรไปกุ่มบวบมาได้ จะต้องทำอาหารกินคนเดียว จำเป็นต้องใจให้นำเย็นไว้กิน ไว้ตอนฮับแขก สักเต๋อแจกไปโผมาหาตู้ สมัยก่อนต้องกินในหม้อน้ำ แต่ในภาวะปัจจุบันบ่าหม้อน้ำแล้ว บ่านิยมกันก็ต้องใจตู้เย็นในการแจอาหารเก็บไว้ได้เมิน”

ทัศนะของพี่น้องอ้ายเห็นว่ “เก็บของกินไว้บ่าเป็นหยั่ง วัดบ้านเฮามันไกล่กาด ซื่อมาไว้เยี่ยะ เมื่อกุ่มบวบมาบ่าปอ ก็เยี่ยะของกินเอาคนเดียว บ่าเป็นหยั่ง บ่าผิดพระวินัย บ่าเดี่ยวศรัทธาชาวบ้านตางคนก็บ่าใครมีเวลา ก็ซื่อผักซื่อไม้ ไปไว้หื้อตู้เจ้าเป็น เป็นหาจะเยี่ยะคนเดียว” ทัศนะของแม่ผันกล่าวว่ “เก็บของกินไว้ ถ้าบ่าหม้อตู้เย็นก็เก็บไว้เมินบ่อได้ มันมีความจำเป็นต้องใจ แช่ของกินไว้ได้เมิน สักเต๋อตางวัดบ้านเฮามีงาน ปอยหลวง งานศพก็ต้องทำอาหารถวายพระ-เณรและชาวบ้านที่มาร่วมงาน บ่าใช่เป็นตี้แล้ว 2-3 วันก่อนเนื่อ จะต้องซื่อของสดเอามาแช่ตู้เย็นไว้”

ประเภทของเรื่องนี้ ทางพระวินัยระบุไว้อย่างชัดเจนเรื่องการเก็บอาหารไว้ค้างคืน ถือว่ผิดพระวินัย “ห้ามเก็บอาหารค้างคืนในที่อยู่ ต้องอาบัติทุกกฏ”

ความถี่ เกิดขึ้นเป็นอาจิล

ความรุนแรง ในเมื่อความคิดเห็นที่ตรงกันทั้งพระสงฆ์และศรัทธาชาวบ้าน จึงทำให้การเกิดขึ้นของการละเมิดเป็นเรื่องธรรมดา

ชนกว้าง เล่นกว้าง

จากการสังเกตในช่วงฤดูกลางพรรษา เมื่อมีฝนตกจะปรากฏว่ามีกวางเกิดขึ้น กลุ่มสามเณรวัดป่าไม้ก็นิยมเล่นกว้างกัน เป็นสัตว์ปีกตัวผู้จะมีเขา ตัวเมียไม่มีเขา สีน้ำตาลแดง สามเณรวัดป่าไม้จะไปซื่ออ้อยที่เป็นต้น ๆ มา ตัดเป็นปล้อง แล้วไปหากวางมา แล้วกลางคืนเอาไปแขวนไว้ตามต้นไม้ ต้นเข้มารีบไปดู จะมีตัวอื่นมาอยู่ด้วย เรียกว่ “ตั้งกว้าง” เมื่อได้มาแล้วจะนำมาชนกัน จนมีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแพ้หรือชนะ บางทีจะมีการใส่เงินกัน เมื่อสามเณรวัดป่าไม้ไปเรียน

หนังสือจะนำไปโรงเรียนด้วย ต่างคนต่างนำมาอวดกัน บางครั้งเมื่อใครพอใจอยากได้ก็มีการซื้อขายกันไปด้วย ส่วนมากการเล่นกว้าง ชนกว้าง จะปรากฏเกิดขึ้นเฉพาะสามเณร

ทัศนะของสามเณรอุเทนบอกว่า “การเล่นกว้าง จนกว้างบ่าผิคนัก เขาบ่าได้เหยียะหื้อมัน ต่ายเพียงแต่นำมันมาจนกัน เพราะกว้างเป็นสัตว์ดีชอบจนกันอยู่แล้ว จะเป็นบาปพองแต่คงบ่านัก” ส่วนในความคิดเห็นของพระภิกษุของกล่าววว่า “ถ้าจนกว้าง ถือว่าผิคนัก เพราะเป็นการทรมานสัตว์ เบียดเบียนสัตว์ เป็นพระ-เณรต้องเมตตาต่อสัตว์ ถ้าศรัทธาชาวบ้านเห็นเป็นจะเอาไปเล่าได้”

ส่วนทัศนะความเห็นของพ่อดวงกล่าวว่า “การเล่นกว้าง จนกว้าง บ่าใครดีถ้าพระ-เณร เล่น แต่คิดว่าผิคนักเหมือนกัน คงบ่านักเท่าใด ขอมฮับได้” ส่วนความคิดเห็นของพ่อหนานศรีกล่าววว่า “บ่าดี บ่าดี เล่นอย่างอื่นเล่นอย่างจวบ้าน แลมบ่าปอเป็นกำรพนันตวย ดีบ่าดีก็จะใส่ต่างกันผิคนัก หื้อเล่นกำรพนันกัน เป็นบาปตวย ข้อนี้ผิคนักพระวินัยแน่นอน”

ประเภทของการละเมิดในเรื่องนี้ ทางด้านพระวินัยไม่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับเรื่องเล่นกว้าง ชนกว้าง แต่การเล่นกว้าง ชนกว้าง จัดเข้าในโลภวิหชะ (โลภติเตียน)

ความถี่ จะเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลากลางพรรษาเท่านั้น เพราะออกพรรษาแล้ว กว้างจะตายหมด ถือว่าหมดฤดูกาล

ความรุนแรง ความรู้สึกของสังคมยอมรับไม่ได้ ถือว่าเป็นเรื่องที่ทรมานสัตว์ จะนำไปสู่การพนัน ถือว่าเป็นเรื่องที่รุนแรง

ว่ายน้ำเล่น

จากการสังเกตสามเณรวัดป่าไม้จะไปว่ายน้ำเล่นที่กลางทุ่งนา ที่มีน้ำขังอยู่บ่อดิน ซึ่งเมื่อก่อนเคยมีคนมาขุดดินไปขาย ทำให้ที่ที่ดังกล่าวลึกจึงเป็นบ่อน้ำ จึงไปว่ายน้ำเล่นกัน การไปว่ายน้ำเล่นจะแอบไปกัน ไม่มีศรัทธาชาวบ้านมาเห็นเพราะไม่ใช่สถานที่สัญจร

ความคิดเห็นของพระภิกษุของกล่าววว่า “ในพระวินัยบ่าเกยได้อิน ว่ากำรว่ายน้ำจะผิคนักพระวินัยก่อ ในพระวินัยบ่าหมี แต่ก็เป็นเรื่องดีบ่าเหมาะสม กำรว่ายน้ำเล่นเหมือนบ่าใจนักบวช” ส่วนพระภิกษุคำกล่าววว่า “กำรว่ายน้ำเล่นผิคนักพระวินัยแน่นอน และเป็นเรื่องดีบ่าเหมาะสมตวย” ส่วนสามเณรขยทริให้ความเห็นว่า “กำรว่ายน้ำเล่น ผมว่ายน้ำจาดเจือ แต่คิดว่าผิคนักพระวินัย

เหมือนกันแต่บารุณแรง” ส่วนอุเทนกล่าวว่า “การว่ายน้ำเล่นผิผิวพระวินัยนัก แต่ก็เป็นการออกกำลังกาย แต่มันก็มันวุ่นดี”

ส่วนความคิดเห็นพ่อเลือนกล่าวว่า “เรื่องการว่ายน้ำเล่น เป็นอันตราย ยิ่งเป็นพระ-
ณเฑาะว์บ่อกรเล่น การว่ายน้ำเล่นในบ่อดินมันลึกมันจะบ่าปลอดภัย ถ้าเป็นน้ำตื้น ๆ ก็เล่นได้ แต่ผิ-
ผิวพระวินัยคงบ่านัก รับได้” ทักษะของแม่เอี้ยกล่าวว่า “พระมันตั้งฮ้ายตามประสาละอ่อน เป็นว่า
อย่างหนึ่ง มันไปอย่างหนึ่ง เซาะทางขบหัวมันน่าค่า ถาแล้วเขาขับไค้เงือกก่อนนา ตัวจ้ำดใหญ่
มันมากันเบ็ดเขา เขาเลยเอาไฟฟ้าจี้จนตาย ลูกมันก็มีนาจ้ำดนัก อยู่หั้นนะ ทำจะผิผิวพระวินัยอยู่ถ้า
ผิผิวอยู่พองแม่ก็บ่าใครฮู้นา เรื่องนี้เรื่องพระเขาก็บ่าปอใครฮู้แต่”

ประเภทของความผิผิว ถ้าเรามาดูพระวินัยการว่ายน้ำเล่นนั้น เป็นอาบัติปาจิตตีย์ กล่าว
ว่า ภิกษุว่ายน้ำเล่น ต้องปาจิตตีย์ แต่สามเณรเล่น สามเณรจะต้องถือพระวินัยตามพระสงฆ์ด้วย
เหมือนกัน (ปาจิตตีย์แปลว่า การละเมิดพระวินัยอันทำให้ความผิดตกไป)

ความถี่ การว่ายน้ำเล่นจะเกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง

ความรุนแรง ความคิดเห็นของกลุ่มศรัทธาชาวบ้าน บอกว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ไม่รุนแรง
ซึ่งตรงกับกลุ่มพระสงฆ์-สามเณร

เล่นฟุตบอล

จากการสังเกตเรื่องการเตะฟุตบอลของสามเณรวัดป่าไม้ จะใช้สนามบริเวณในวัดเป็นที่
เล่น เล่นร่วมกับเด็ก ๆ ในชุมชน แบ่งกันเป็นทีม วัดป่าไม้มีถนนผ่านหน้าวัด การเตะฟุตบอลญาติ
โยมผ่านไปมาจะเห็นได้อย่างชัดเจน การเล่นจะเล่นตอนเย็นหลังเลิกกลับจากโรงเรียน จะมีเด็ก
วัยรุ่น และเด็กเล็กชั้นประถม จะมาร่วมเล่นด้วย แบ่งกันเป็นทีม ๆ เตะกันจนมืดทุกวันแล้วก็เลิก
ลากันไป

เรื่องการเตะฟุตบอลสามเณรยุทธรเล่าให้ฟังว่า “บางเตื่อเมื่อไปโฮงเฮียนจะมีการนัดกัน
ไปเตะแข่งกันกับวัดอื่น ใ้ต่างค้กันด้วย จะเล่นห่างไกลจากบ้านศรัทธาชาวบ้าน เล่นตอนเมื่อคืน
แต่ละวัดที่เป็นเพื่อนรู้จักกันเฮียนตีเดียวกันจะนัดกันไปเล่นอยู่เป็นประจำ ตู้เจ้าก็มีส่วนนักเป็นพ
ระ” ความคิดเห็นของสามเณรุเทนเล่าว่า “เป็อนผมตีโฮงเฮียนเล่นกันกู่ตน เขาตีงเอามาฮู้หื้อกัน
ฟัง” ส่วนความคิดเห็นของพระภิกษุแก้วกล่าวว่า “การเตะฟุตบอลที่จริง เขาบ่าใจหื้อเขาเล่น

ศรัทธานำคำบอกว่่าหื้อเขาเล่นเตอะ บ่าเป็นหยั่งเป็นกำรออกกำล้ง เขาเลยบ่าจ่างว่่าจะไค” ส่วนความคิดเห็นของพระภิกษุคำบอกว่่า “เขาตั้งบ่าหันตวย อายหื้อเป็น ศรัทธาต่างบ้านต่างจงเป็น มาเอ่วม่าหันไส่แล้วมันบ่าใคร่เหมาะ เณรเตะฟุตบอลในวัดบั้ง ๆ บั้ง ๆ ป้อหลวง กำรรมการวัดเขานำกำ ส่งเสริมหยั่งหุผีเบ่า บ่าเข้าเรื่องเข้าราว ถานแล้วเตะไปถูกไส่กระจกโสงผมจนป้อแตก เปลี่ยนใหม่เสี้ยงไปเป็นป็น บ่าใจถูก ๆ อันนี้ผิดพระวินัยแน่นอน” ความคิดเห็นของพระภิกษุของกล่าวว่่า “กำรเตะฟุตบอลผิดพระวินัย เพราะเป็นกำรเล่น ถ้าพระ-เณรเล่นจะผิดทั้งนั้น เกยบอกหื้อพระเขายั้ง เขาก็บ่อฟัง ต้องเจ้าอวาส เขาบ่าใจเจ้าอวาสว่่าไปเขาก็เฉย ที่จริงบ่าหันตวยมาเมินแล้วเรื่องเตะฟุตบอลในวัดบ่อสมควรจะเล่น”

ความคิดเห็นของแม่ผีนกล่าวว่่า “พระเล่นฟุตบอลบ่าเป็นหยั่ง หื้อเขาเล่นไปเตอะ เป็นกำรออกกำล้งกำย ดีกว่าดีเขาจะไปติดยาเสพติด บ่าหันว่่าจะผิดอะหยั่ง” ส่วนความคิดเห็นของพ่อหนานศรีอจารย์วัดป่าไม้กล่าวว่่า “ตั้งบ่าหันตวย วัดเขาติดกับหนตางเป็นกำยไปกำยมา พระเตะฟุตบอลบ่าเข้าทำ จะว่่าหื้อเขาก็บ่าได้ ตูเจ้าหลวงก็บ่าสนใจ บ่าเอาใจไส่ เขาจะไปว่่าหื้อก็กลัวตูเจ้าเป็นจะโชคเฉยไว้เหยียกำ ป้อหลวงเขานำกำหื้อพระเขาเล่น ป้อหนานตั้งบ่าหันตวยสักน้อย เป็นหันไส่มันบ่าใคร่เหมาะกับวัดกำบวา เสี่ยงจื่อเสี่ยงของวัดหมด”

ความคิดประเทหนี ถ้าเอาพระวินัยมาจับ เรื่องการเล่นฟุตบอลจะจัดเข้าในอนาจาร เรื่องความประพฤติไม่ดีไม่งาม และเล่นมีประการต่าง ๆ เป็นอาบัติทุกกฎ (ทุกกฎแปลว่่า ทำชั่วหรือทำผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ทางพระวินัย)

ความถี่ เมื่อสังเกตจากความคิดเห็นของชาวบ้านป่าไม้ มีความเห็นที่ขัดแย้งกัน อีกกลุ่มหนึ่งเอาใจพระ-เณรมาก พระ-เณรจะทำผิดบ้างก็ไม่ว่่าอะไร ไม่ว่่าอะไรกลับส่งเสริมว่่าเป็นเรื่องที่ดีด้วย อีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยแต่ก็เกรงอำนาจของผู้ใหญ่บ้าน และเกรงใจเจ้าอวาส จึงทำให้การเล่นฟุตบอลเกิดขึ้นเป็นอาฉิม

ความรุนแรง ความคิดเห็นของชาวชุมชนในเรื่องนี้แตกออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มที่ยอมรับได้จะเห็นว่าไม่รุนแรง และกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยถึว่่าเป็นเรื่องที่ไม่รุนแรงแต่ก็ยอมรับไม่ค่อยได้เช่นกัน

เพราะสังคมส่วนหนึ่งก็เห็นด้วย ยิ่งการเล่นฟุตบอลของพระ-เณรเลยเถิดไปถึงน้ดกันแข่งเป็นทีม ความจริงมาตรฐานของความเป็นสามเณรในชุมชนนี้ก็ไม่ดี แต่เรื่องนี้ในชุมชนอื่น ก็มี

ปัญหาแบบเดียวกัน ขณะเดียวกันสามเณรก็ข้ามวัดไปเตะฟุตบอลแข่งกันได้ ก็แสดงว่าเรื่องนี้เป็นไปได้หลายๆ นัย หนึ่งมาตรฐานทางด้านสังคมเองก็ไม่ว่าอะไร หรือทางฝ่ายพระเองก็ไม่ถือสาระในเรื่องเหล่านี้

เล่นเกม

จากการสังเกตสามเณรวัดป่าไผ่ จะไปหาซื้อเกมกดตามภาคหลวงมาเล่นที่วัด ราคาประมาณร้อยกว่าบาท เป็นแบบพกพาไปไหนได้สะดวก ไม่ต้องเสียบไฟบ้าน ใช้ถ่านแบตเตอรี่ได้ และมีอีกแบบหนึ่ง สามารถจะเล่นกันได้สองคน ต้องใช้ต่อกับทีวีเสียบไฟฟ้าถึงจะเล่นได้ และมีคลับหรือแผ่นดิสก์ที่บรรจุเกมเรื่องนั้น ๆ ไว้ด้วย เช่น เกมฟุตบอล เป็นต้น มีบางครั้งเมื่อไปเรียนหนังสือจะแอบหนีโรงเรียนไปเล่นตามร้านเกม

การเล่นตามร้านเกมสามเณรขงยุทรวัดป่าไผ่ให้ความเห็นว่า “เคยไปเล่นที่ร้านในเวียง ไกลๆ กับโฮงเฮียนจะมีร้านเกมอยู่ 4-5 ร้าน ตู๋-พระจะเล่นสนุกกันกับจาวบ้าน มีอินเทอร์เน็ตหื้อเล่นตวย เล่นเกมเป็นคิดจั่วโมงละ 10 บาท ส่วนอินเทอร์เน็ตจะเก็บจั่วโมงละ 15 บาท เมื่อเข้าไปตางในร้านแล้ว คนที่อยู่ตางนอกจะผ่อเข้าไปบ่าหันเพราะเป็นกระจกมิด มีตู๋-พระไปเล่นกันนัก” และสามเณรอุเทนพูดเกี่ยวกับการหนีโรงเรียนไปเล่นเกมว่า “บางครั้งหลบโฮงเฮียนไปครู่ตีโฮงเฮียนเคยไปตรวจ สักเตื่อก็เป็นครู่ฝ่ายปกครองจากโฮงเฮียนตีผมเฮียน ตางเตื่อก็เป็นครู่จากโฮงเฮียนอื่น ไปตรวจและยับมาลงโทษอยู่หลายเตื่อ บ่าเตี่ยวนี้บ่าใครได้ไปเล่นแล้ว เพราะกั๊วครู่ไปยับมาลงโทษ” ความคิดเห็นของพระภิกษุคำบอกว่า “พระเขาจะเข้าไปเล่นเกม ส่วนตู้เจ้าหรือพระใหญ่เขาจะชอบเล่นอินเทอร์เน็ต ตางร้านเป็นบริก้ารดี มีตื้นนอนหื้อตวย ไฟเล่นแล้วมันเด็ก ปักวัดบ่าได้ เป็นจะมีห้องหื้อเฮานอนตวย ถาแล้วก็โดนยับลงข่าวหนังสือพิมพ์หันลอท่านบ่อฮู้กา” ส่วนความคิดเห็นของพระภิกษุแก้ว เจ้าอาวาสวัดป่าไผ่กล่าวว่า “การเล่นเกมส์เป็นของมาที่หลังยุคไฮเทค บ่าหมีในพระวินัย บ่าฮู้ว่าผิดพระวินัยก่อหา บ่าเกยหันมีในพระวินัยนา เป็นบ่าได้ว่าไว้” ส่วนความคิดเห็นของพระภิกษุทองกล่าวว่า “ถ้าฮู้ถึงเรื่องผิด ๆ พระวินัยแน่นอน แต่จะผิดนักกาหน้อยขึ้นอยู่ตีเหตุก้ารณ์ คือถ้าคนหันเข้าเขาจะเอาไปเล่าถื่อว่ารุนแรง ถ้าศรัทธาจาวบ้านบ่าหันก็บ่ารุนแรง”

ส่วนทัศนคติของพ่อเลื่อนให้ความเห็นว่า “การเล่นเกม ถ้าซื้อมาเล่นดีในวัดก็บ่าหันว่าจะผิด แต่ถ้าไปเล่นดีร้านบ่าใครทำเต่าใดต้องผิดฟองละ ยิ่งเป็นในเวียงก็ไม่ว่า เพราะในฮัวในเวียงมีคนมากหน้าหลายตาไฟเป็นไฟก็บ่อฮื้อ อายฮื้อเป็น เป็นจะว่าฮื้อ แต่ควรจะซื้อมาเล่นดีวัดจะดีกว่า ถ้าใครเล่นก็ซื้อมาเล่นในวัดเฮาก่า ไผจะไปว่าอะฮยัง เล่นเต็มดีลื้อ” ความคิดเห็นของแม่เกียงกล่าววว่า “เล่นเกมสัมันเป็นเรื่องของละอ่อน ทำจะมีก่าพระหน้อยน้ำก่าตีเล่นกัน ฮื้อเจ้าเป็นบ่าเล่นก่า ฮื้อแม่ก็บ่าเกยได้ฮินนา ถ้าพระหน้อยเจานีทำจะเป็นไปได้ออกพะยากี่เล่นบอไฟกันได้ม ๆ ต้าม ๆ พระหน้อยวัดเฮานา ก็ทำจะเป็นพระเจานะ ยังบ่อตันถึงเดือนฮึงเตือนา ยังเล่นบ่าอบบ่าผาบกันแล้ว ถ้าพระหน้อยเล่นจ่างมันเตอะ มันเป็นละอ่อนอยู่บ่าฮื้ออะฮยัง เล่นไปตามภาษาของละอ่อนเจาน่าก่า ถ้าฮื้อเจ้าเล่นเกมสับ่าเบ็งเนือ ผิดก่าแล้ว พระหน้อยนี้บ่าผิด มันเป็นละอ่อนล่อบ่าฮื้ออะฮยังบ่าผิด”

ประเภท ในด้านพระวินัย ความผิดประเภทนี้จัดอยู่ในอาบัติที่เบา การเล่นถือเป็นการประพฤติไม่ดีไม่งาม และเล่นมีประการต่าง ๆ จัดเข้าในอนาจาร ปรับเป็นอาบัติทุกกฏ(ทุกกฏแปลว่า ทำชั่วหรือทำผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ทางพระวินัย)

ความถี่ เรื่องการเล่นเกมเกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง ไม่บ่อย

ความรุนแรง ความคิดเห็นของสังคมบอกว่า ถ้าไปเล่นตามร้านในเมืองนั้นจะผิดมาก แต่ถ้าซื้อมาเล่นในวัดเห็นว่ามีผิด ไม่รุนแรง การทำผิดเช่นนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะพระเถรที่ไปเรียนในเมือง และอยู่ในกลุ่มของสามเณรวัยรุ่น

การกระทำผิดโดยเจตนา (รู้)

กลุ่มพระสงฆ์ การกระทำผิดโดยเจตนา รู้อยู่ว่าผิดพระวินัยยังกระทำลงไป คือ การฉันอาหารในเวลาวิกาล สูบบุหรี่ รับเงิน ซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ซื้อหอย ตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ขุดดิน ขับรถยนต์ นอนบนเตียงที่มีฟูก เที้ยวตลาด เที้ยวห้างสรรพสินค้า ฆ่าขู่ง ใส่กางเกงใน ร้องเพลง เก็บอาหารค้างคืน และขับรถจักรยานยนต์

กลุ่มสามเณร การกระทำผิดโดยเจตนา คือความจงใจตั้งใจที่กระทำผิด คือ การฉันอาหารในเวลาวิกาล รับเงิน ซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ซื้อหอย ตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ขุดดิน นอนบนเตียงที่มีฟูก เที้ยวตลาด เที้ยวห้างสรรพสินค้า ขับรถจักรยานยนต์ ขับรถ

จักรยานยนต์ ฆ่าขง ชนกว่าง เล่นกว่าง เตะฟุดบอล เล่นเกม ร้องเพลง ไล่กางเกงใน ว่ายน้ำเล่น และเก็บอาหารค้างคิน

การกระทำผิดที่ไม่เจตนา (ไม่รู้)

กลุ่มพระสงฆ์ การทำผิดโดยไม่เจตนา หรือไม่ตั้งใจที่จะกระทำลงไป คือ การบิณฑบาต กลุ่มพระสงฆ์ไม่ได้ตั้งใจละเมิดในข้อนี้ มาจากความคิดเห็นของสังคมชาวบ้านที่ห้ามปราม กรณีที่พระสงฆ์เจ้าอาวาสออกมารับบิณฑบาตโดยเห็นว่าไม่เหมาะสมกับหน้าที่ตำแหน่ง จึงทำให้พระสงฆ์ ละเมิดพระวินัยโดยสังคมชาวบ้าน แต่กลุ่มพระสงฆ์ก็ยังไปบิณฑบาตบ้าง เมื่อมีกรณีความจำเป็น เช่น สามเณรป่วย ไม่อยู่ติดธุระ เป็นต้น

กลุ่มสามเณร การทำผิดโดยไม่เจตนา หรือไม่ตั้งใจที่จะกระทำลงไป คือ การบิณฑบาต เช่นเดียวกัน โดยกลุ่มสามเณรพบว่า ที่ไม่ได้ไปบิณฑบาตนั้นเพราะต้องติดการไปเรียนหนังสือ ตอนเช้าเมื่อตื่นนอนทำกิจธุระส่วนตัวเสร็จเรียบร้อย รถมารับไปโรงเรียนทุกวัน แต่จะไปบิณฑบาตขณะที่โรงเรียนปิด ในวันพระ วันอาทิตย์ วันนักขัตฤกษ์ และปิดเทอมเท่านั้น

การกระทำผิดที่เป็นอาจิม

กลุ่มพระสงฆ์ การกระทำผิดที่เป็นอาจิม คือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นทุกวัน หรืออาจจะไม่เกิดขึ้นทุกวันเสมอไป แต่เกิดขึ้นบ่อยมาก คือ การฉันอาหารในเวลาวิกาล สูบบุหรี่ รับเงิน ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ซื่อหวย ไม่บิณฑบาต นอนบนเตียงที่มีฟูก ฆ่าขง ไล่กางเกงใน และเก็บอาหารค้างคิน

กลุ่มสามเณร การกระทำผิดที่พบ คือ การฉันอาหารในเวลาวิกาล รับเงิน ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ไม่บิณฑบาต นอนบนเตียงที่มีฟูก ฆ่าขง เตะฟุดบอล ไล่กางเกงใน และเก็บอาหารค้างคิน

การกระทำผิดที่ไม่เป็นอาจิม(เป็นบางครั้งบางคราว)

กลุ่มพระสงฆ์ พบว่าการกระทำที่เกิดขึ้นไม่ค่อยบ่อยนัก คือ การซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ ตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ขุดดิน ขับรถยนต์ เทียวตลาด เทียวห้างสรรพสินค้า และร้องเพลง

กลุ่มสามเณร การกระทำที่เกิดขึ้นบางครั้งบางคราว คือ ซ่อนทำยรถจักรยานยนต์ ซ้อหวย ตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ขุดดิน ชนกว่าง เล่นกว่าง เล่นเกม ร้องเพลง และว่ายน้ำเล่น

การกระทำที่ผิดพระวินัย แต่สังคัมมองว่าไม่ผิดพระวินัย

เป็นการไม่เข้าใจของสังคัม คิดว่าไม่ผิดพระวินัย จากการศึกษาไม่ทำความเข้าใจของสังคัม แต่เป็นเรื่องที่ผิดพระวินัย สังคัมจะตีความหรือแสดงทัศนะว่าไม่ผิดพระวินัย

กลุ่มพระสงฆ์ มีดังนี้ การฉันอาหารในเวลาวิกาล สูบบุหรี่ รับเงิน ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ซ้อหวย ตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ขุดดิน ไม่บิณฑบาต นอนบนเตียงที่มีฟูก เที้ยวดลาด เที้ยวห้างสรรพสินค้า ฆ่าขุม และเก็บอาหารค้างคืน

กลุ่มสามเณร มีดังนี้ การฉันอาหารในเวลาวิกาล รับเงิน ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ซ้อหวย ตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ขุดดิน ไม่บิณฑบาต นอนบนเตียงที่มีฟูก เที้ยวดลาด เที้ยวห้างสรรพสินค้า ฆ่าขุม ตะฟุตบอล เล่นเกม เก็บอาหารค้างคืน และว่ายน้ำเล่น

การกระทำที่ไม่ผิดพระวินัย แต่สังคัมมองว่าผิดพระวินัย

กลุ่มพระสงฆ์ มีดังนี้ การซ่อนทำยรถจักรยานยนต์ ขับรถยนต์ และขับรถจักรยานยนต์

กลุ่มสามเณร มีดังนี้ การซ่อนทำยรถจักรยานยนต์

การกระทำที่จัดเป็นโลกวัชชะ (สังคัมติเตียน)

เป็นพฤติกรรมที่พระสงฆ์ทำไปแล้ว ชาวบ้านติฉินนินทาเห็นว่าไม่เหมาะสม ไม่สมควร การที่พระสงฆ์ประพฤติเช่นนั้น

กลุ่มพระสงฆ์ มีดังนี้ การฉันอาหารในเวลาวิกาล สูบบุหรี่ รับเงิน ซ่อนทำยรถจักรยานยนต์ ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ซ้อหวย ไม่บิณฑบาต ขับรถยนต์ นอนบนเตียงที่มีฟูก เที้ยวดลาด เที้ยวห้างสรรพสินค้า ฆ่าขุม ไล่กางเกงใน ร้องเพลง ขับรถจักรยานยนต์ และเก็บอาหารค้างคืน

กลุ่มสามเณร มีดังนี้ การฉันอาหารในเวลาวิกาล รับเงิน ซ่อนทำยรถจักรยานยนต์ ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ซ้อหวย ไม่บิณฑบาต นอนบนเตียงที่มีฟูก เที้ยวดลาด เที้ยวห้างสรรพสินค้า

ฆ่าลุง ใส่กางเกงใน ร้องเพลง ขับรถจักรยาน ขับรถจักรยานยนต์ เก็บอาหารค้างคืน ชนกว้าง เล่นกว้าง เล่นเกม ตะฟุตบอล และว่ายน้ำเล่น

การกระทำผิดที่สังคมไม่รู้

กลุ่มพระสงฆ์ มีดังนี้

นอนบนเตียงที่มีฟูกเป็นการกระทำที่อยู่ในห้องอันเป็นที่ลับ เป็นห้องส่วนตัวของพระสงฆ์ ญาติโยมไม่รู้ไม่เห็น สังคมที่รู้เห็นบ้างมีเป็นส่วนน้อยมาก กล่าวคือเฉพาะผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเข้าออกออกในได้เท่านั้น จึงจะรู้เรื่องนี้

ใส่กางเกงใน เป็นการกระทำที่มิดชิดเช่นเดียวกัน สังคมส่วนน้อยเท่านั้นที่จะรู้ ผู้ที่สังเกต คู่เคียงกับพระสงฆ์ สามเณรจริง ๆ เท่านั้นที่จะรู้

และร้องเพลง เป็นการกระทำเมื่อไม่มีฆราวาสอยู่ด้วย หรือมีฆราวาสก็เป็นคนที่คู่เคียงไว้ใจกันจริง ๆ จึงจะแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ให้เห็น

กลุ่มสามเณร มีดังนี้

นอนบนเตียงที่มีฟูก(ดูการอธิบายกลุ่มพระสงฆ์)

ชนกว้าง เล่นกว้าง เป็นพฤติกรรมที่จะทราบและเล่นกันเฉพาะกลุ่มสามเณรและเด็กชาวบ้านที่คู่เคียงกัน จึงเห็นว่าสังคมโดยทั่วไปไม่รับทราบ ไม่รู้ ไม่เห็น โดยจะนำไปเล่น ไปชนกันในสถานศึกษา และในวัดเป็นส่วนใหญ่

เล่นเกม ถ้าเป็นเกมกด จะซื้อมาเล่นในวัด กลุ่มสามเณรหรือกลุ่มเด็กที่ไปมาหาสู่กันเท่านั้น แต่ถ้าเป็นเกมตู้ จะไปเล่นกันในเมืองเมื่อเวลาไปเรียนหนังสือ คลาดสายตาครูบาอาจารย์ สามเณรจะพากันหลบไปเล่น ยังปรากฏว่ามีการเล่นอินเทอร์เน็ตด้วย อินเทอร์เน็ตจะเป็นกลุ่มสามเณรที่ค่อนข้างโตแล้ว คืออยู่ในวัยรุ่นตอนกลาง หรือกลุ่มพระสงฆ์บางกลุ่ม โดยเล่นเกมทางร้านคิดชั่วโมงละ 10 บาท ส่วนอินเทอร์เน็ตจะคิดชั่วโมงละ 15 บาท เป็นการแอบเล่นกัน สังคมส่วนน้อยเท่านั้นที่รู้เห็น

ร้องเพลง นอกจากร้องในที่มิดชิด ในกุฏิในห้องส่วนตัวแล้ว สามเณรยังมีการซื้อกีต้ามาคิดเองด้วย สังคมจึงไม่รู้ ไม่รับทราบ เพราะเป็นการกระทำที่มิดชิด

และใส่กางเกงใน(ดูการอธิบายกลุ่มพระสงฆ์)

วิเคราะห์การละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์

การวิจัยเรื่องการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุสงฆ์ในเขตปกครองสงฆ์ระดับอำเภอในภาคเหนือตอนบน เป็นการศึกษาและการเรียนรู้ ที่ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ผู้วิจัยต้องทำงานภาคสนามที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วน เป็นการศึกษาและเรียนรู้ของผู้วิจัยที่มองมิติทางสังคม

จากการศึกษาภูมิหลังหรือการศึกษาประวัติส่วนตัวของกลุ่มพระสงฆ์ กลุ่มสามเณรวัดป่าไม้ทั้ง 2 กลุ่มพบว่า ก่อนบวชสภาพความเป็นอยู่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวส่วนใหญ่ยากจน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่สมบูรณ์ ครอบครัวที่แตกสลาย อย่ำร้าง ไม่มีความอบอุ่นและมั่นคงเพียงพอ การศึกษาส่วนมากจบการศึกษาภาคบังคับ เช่น ป.4-6 อาชีพของบิดามารดารับจ้าง และทำการเกษตรกรรม ทศนคติต่อการมาบวชเป็นพระสงฆ์-สามเณร ทำให้ชีวิตสะดวกสบายกว่าเมื่อสมัยเป็นฆราวาส จุดประสงค์ของการเข้ามาบวชส่วนใหญ่เพื่อการศึกษาเล่าเรียน วิเคราะห์จากคำพูดของพระภิกษุทองคำว่า “ถ้าบวช ผมคงจะบ่าได้เขียนหนังสือต่อบ้านผมตุ๊ก มีก่าแม่ ป่อผมตายเมื่อผมอายุได้ 2-3 ขวบ ปีผมซ้าเป็นใบ้ อ้ายแถมคนหนึ่งก็บ่อใครเต็ม ปีสาวคนเก้าก็ไปอยู่กรุงเทพฯ”

เริ่มต้นเรียนรู้เข้าสู่เพศบรรพชิต

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มพระสงฆ์ กลุ่มสามเณร ได้คำตอบที่ตรงกันว่า เมื่อมาบวชครั้งแรก เข้าสู่สังคมใหม่จากสังคมคฤหัสถ์ชาวบ้าน ผู้ความเป็นสามเณรก่อนทั้งหมด จะเคร่งครัดในพระวินัยเป็นอย่างมาก จะทำอะไรก็กลัวผิดศีลผิดพระวินัย พออยู่นาน ๆ ไปจากการได้สังเกตเห็นพระสงฆ์-สามเณรที่อยู่ก่อนที่มีพรรษาแก่กว่า จะทำให้ดูเป็นตัวอย่าง และได้รับการสั่งสอน บอกล่าต่อกันมา พระภิกษุแก้วเล่าให้ฟังว่า “เมื่อบวชเป็นพระใหม่ ๆ เยี้ยะหยังก็กลัวผิดวินัย ตุ้เจ้าเป็นบอกว่า บ่าด้าเคร่งนั๊ก เขาบ่าใจบวช 1-3 วัน เขาบวชยังบ่อรู้ว่าจะสึกเมื่อใด เยี้ยะไปเตื่อะบ่าเป็นหยัง” เมื่ออยู่นานไป เห็นพระสงฆ์ หรือสามเณรที่อยู่ก่อนทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ก็จึงมีความคิดว่างคงไม่เป็นไร จึงทำตามเขา จนคิดว่าสิ่งที่ฆราวาสทำได้เราก้ทำได้ คงไม่เป็นไร ดังนั้นจุดเริ่มต้นของการละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์ เริ่มจากการเรียนรู้จากพระสงฆ์-สามเณรที่อยู่ก่อน เป็นผู้สอนให้รู้ทั้งโดยตรงคือการบอกกล่าวให้แกกัน เป็นการเรียนรู้โดยตรงของครอบครัวที่เป็น

แบบแผนการประพาศิทั้งหมดนั้นเป็นการละเมิดที่เกิดขึ้นจากการถูกขัดเกลาทางสังคมของกลุ่มพระ และกลุ่มชาวมุขชนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ชาวบ้านเองก็ต้องการมีพระสงฆ์-สามเณรไว้อยู่อาศัย เมื่อเห็นว่าพระสงฆ์-สามเณรทำผิดพระวินัยเพียงเล็กน้อย เป็นความผิดที่ไม่เหลือปากว่าแรง เมื่อสังคฆชาวบ้านไม่ว่าจะเริมองว่าไม่ใช่ความผิดเลย ทำให้การขัดเกลาดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นอาจิณ ทั้งที่ตัวพระสงฆ์เองก็รู้ว่าสิ่งที่กระทำนั้นผิดพระวินัย แต่ในเมื่อสังคฆชาวบ้านไม่ตรวจสอบไม่ควบคุมทำให้พฤติกรรมเหล่านั้นเป็นแบบแผนของการประพาศิที่มองว่าไม่เบี่ยงเบนจากสังคฆ ชาวบ้านเองก็พอรู้พระวินัย รู้เรื่องการทำผิดเหล่านั้นบ้าง ก็ไม่ค่อยใส่ใจกัน ในบางเรื่องบางราว เมื่อการควบคุมทางสังคฆให้อภัย ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น หรือเห็นก็ไม่ว่าอะไร จึงทำให้การมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของพระสงฆ์จากกรอบพระธรรมวินัย โดยมองข้ามความสำคัญของพระวินัย เพราะพระสงฆ์ไม่ได้มีจุดหมายมาบวชเพื่อความหลุดพ้น แต่เป็นจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนการศึกษาต่อเท่านั้น จึงไม่ใส่ใจในเรื่องพระวินัย

ตัวแบบของการขัดเกลาเรื่องนี้มาจากพระสงฆ์-สามเณรที่อยู่ก่อน บวชก่อน เมื่อขณะที่ยังไม่บวชมีความเข้าใจว่าไม่ผิดพระวินัย เพราะเห็นพระ-เณรช้อนท้ายกัน และใช้ศรัทธาชาวบ้านชื้อหวยกันบ่อย และพร้อมกับการเห็นว่าญาติโยมบางคนก็มาชื้อหวยให้พระถึงในวัด

การเล่นเกมเป็นสิ่งที่สามเณรได้รู้เห็นมาจากโฆษณาในทีวี วิทยู หนังสือพิมพ์ จึงพากันไปชื้อเล่น การไปเล่นตามร้าน เมื่อสามเณรเข้าไปเรียนหนังสือในเมือง มีเพื่อนฝูงที่เรียนด้วยกันมาเล่าให้ฟัง ในที่สุดพากันไปเล่น ครูที่โรงเรียนดูแลได้ไม่ทั่วถึง เพราะการไปเล่นจะต้องแอบหลบโรงเรียนไป บางครั้งโรงเรียนเลิกเรียนแล้วก็พากันไปเล่น เจ้าของร้านก็ไม่ห้ามปราม ไม่บอกกล่าว ในเมื่อเห็นเป็นความผิดที่ไม่เหมาะสม

ถ้าเรานำมาวิเคราะห์จะเห็นว่าการเล่นเกม ทศนะความคิดเห็นของพระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้บางกลุ่มก็ว่าเป็นความผิดเหมือนกันถ้าชาวบ้านเห็น ถ้าไม่เห็นก็ไม่ผิดพระวินัย แสดงว่าการกระทำผิดขึ้นอยู่กับการรับรู้ของสังคฆด้วย การให้ความหมายสิ่งนั้นจากสังคฆ และความเห็นที่คลาดเคลื่อนจากความเห็นจากกลุ่มแรกนั้นคือ ไม่มีในพระวินัยโดยพระสงฆ์ก็ไม่แน่ใจว่าเป็นอาบัติหรือไม่ เมื่อไม่มีความแน่ใจจึงกระทำลงไป โดยความไม่รู้ เมื่อไม่มีความแน่ใจว่าเป็นอาบัติหรือไม่ ในพระวินัยก็ห้ามทำ คืออาการที่จะต้องอาบัติหรือเป็นความผิดนั้นในพระวินัยบอกไว้อย่างชัดเจนว่า “อาการที่ภิกษุจะต้องอาบัติเหล่านี้มี 6 อย่าง คือ 1. ต้องด้วยไม้ตะอวย 2.

ต้องด้วยไม่รู้ว่สิ่งนี้จะเป็นอาบัติ 3.ต้องด้วยสงสัยแล้วขึ้นทำลง 4. ต้องด้วยสำคัญว่าควรในของที่ไม่ควร 5. ต้องด้วยสำคัญว่าไม่ควรในของที่ควร 6. ต้องด้วยลืมนสติ” และมาตรฐานของชาวบ้านก็ยังมีเรื่องความผิดที่ต่างกัน สิ่งเดียวกันเช่นการเล่นเกม ถ้าพระสงฆ์กระทำไม่สมควร แต่ถ้าเป็นสามเณรไม่เป็นไร ความเข้าใจธรรมชาติของความเป็นเด็ก จึงยอมได้ แต่ถ้าเป็นพระสงฆ์ก็ยอมไม่ได้เหมือนกัน และสิ่งที่สังคมมีบรรทัดฐานในการยกเว้นสถานที่เช่น ถ้าซื้อมาเล่นในวัดไม่เป็นไร แต่ถ้าเล่นในเมืองหรือให้บุคคลอื่นที่นอกเหนือจากสังคมชาวบ้านหรือกลุ่มคนเมืองเห็นด้วยกันชาวบ้านก็เห็นว่าเป็นความเบี่ยงเบนของพฤติกรรมด้วยเหมือนกัน การควบคุมทางสังคมชนบทเช่นวัดป่าไม้จะดีกว่าในเมือง การไปแอบเล่นเกมหรืออินเทอร์เน็ตของพระสงฆ์-สามเณรจะไปกระทำกันในเมือง ที่การควบคุมทางสังคมไม่สนใจ ไม่ใส่ใจ แม้แต่เจ้าของร้านเกมก็รู้ว่าไม่ค่อยเหมาะสม ก็ยังส่งเสริมให้เล่น มีการจัดที่ให้นอนค้างคืนด้วย แสดงถึงการควบคุมทางสังคมในเมืองก็หละหลวมเป็นอย่างยิ่ง จึงทำให้เรื่องการละเมิดเรื่องนี้เกิดขึ้นอยู่บ่อย ๆ สังคมส่วนหนึ่งจะไม่เห็นด้วยและรับไม่ได้เช่นกัน

แบบแผนการประพฤติดิศพละวินัยเป็นวัฒนธรรมของพระสงฆ์-สามเณร มีพระสงฆ์-สามเณรเองและสังคมเป็นครูที่เรียนรู้จากทักษะของชีวิตจริง ที่ตัวเองเข้าไปบวชในพระพุทธศาสนา ความเป็นอยู่ของพระสงฆ์เป็นชีวิตที่เรียบง่ายไม่กระตือรือร้น เพราะความเป็นอยู่ของพระสงฆ์สะดวกสบาย ชาวชุมชนป่าไม้เอาอกเอาใจ จนพระสงฆ์ลืมตัวเอง เมื่อสังคมอนุโลม ชีวิตพระสงฆ์จึงไม่ใช่ชีวิตที่ดิ้นรนในเรื่องการเลี้ยงชีวิต เมื่อสังคมขัดเกลาให้เป็นไปเช่นนี้ เห็นตัวอย่างของการทำผิดจนคิดว่าเป็นวิถีชีวิตที่ล้วนแล้วแต่นำไปสู่พฤติกรรมที่เบี่ยงเบน สิ่งแวดล้อมในสังคมเป็นภาพที่ให้เห็นทุกวัน วัฒนธรรมที่เป็นอยู่ เป็นสิ่งที่รุนแรงหรือไม่รุนแรง มาตรฐานของสังคมที่ย่อหย่อนเกินไป การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่ดี การควบคุมทางสังคมไม่ดี ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์และเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนในที่สุด

การไม่บิณฑบาตของพระภิกษุ-สามเณรวัดป่าไม้ ที่ปรากฏว่าบางรูปที่ไม่ไปบิณฑบาตเพราะสาเหตุของการที่มีแบบอย่าง เห็นตัวอย่างจากเจ้าอาวาสและพระที่มีพรรษาแก่ อาวุโสบางรูปก็ไม่ไป จึงเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้เห็นอยู่เป็นประจำ จนพระภิกษุ-สามเณรบางรูปเอาแบบอย่างเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี เจ้าอาวาส-พระอาวุโส ยังไม่ไป ตัวเองไม่ไปบ้างก็คงไม่ผิดอะไร จึงเป็นสิ่งที่ทำตามกันตลอดมา แม้แต่ทางสังคมชาวบ้านเอง ก็มีความเห็นว่าการไปบิณฑบาตของเจ้าอาวาส และ

พระที่มีพรรษามาก บวชนาน เป็นสิ่งที่น่าอับอายแก่บ้านของตัวเอง ที่บ้านอื่นเขาจะดูถูกเอาได้ ความไม่เข้าใจในกิจของสงฆ์ของชาวบ้านเอง ที่เป็นตัวขัดเกลาสิ่งเหล่านี้ให้แก่พระสงฆ์ ทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนของพระสงฆ์ แม้สิ่งแวดล้อม วัตถุใกล้ ๆ กัน ภายในตำบลเดียวกัน ก็ไม่ปรากฏว่ามีเจ้าอาวาสหรือพระที่มีพรรษามาก ออกเดินบิณฑบาตทุกเช้า จะมีนาน ๆ ครั้ง ก็เป็นเทศกาลวันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นตัวขัดเกลาให้พระสงฆ์ได้รับการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว จนเป็นพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องพระวินัยของพระสงฆ์ สามเณรวัดป่าไม้บางรูปที่ไม่บิณฑบาตเพราะมีความจำเป็นที่จะต้องไปเรียนหนังสือ ต้องเดินทางตั้งแต่เช้ามืด จึงไม่มีเวลาที่จะไปรับบิณฑบาตได้

การเตะฟุตบอล การขับขี่รถจักรยานหรือจักรยานยนต์ ของพระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้ ทั้งที่ความคิดเห็นของศรัทธาชาวบ้านบางกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ยอมรับไม่ได้ แต่ชาวชุมชนป่าไม้ไม่สามารถจะแสดงความคิดเห็นที่เบี่ยงเบนไปจากเพื่อนบ้านกลุ่มตรงข้ามที่เห็นด้วยได้ เพราะเกรงใจในความเป็นเครือญาติของตัวเอง ถ้าหากว่ามีใครคนใดคนหนึ่งแสดงอาการต่อต้าน ไปว่ากล่าวให้พระสงฆ์-สามเณรเรื่องการเตะฟุตบอล เกรงว่าจะไปกระทบกระเทือนความรู้สึกของเจ้าอาวาสและศรัทธาชาวบ้านกลุ่มที่เห็นด้วยและยอมรับการเตะฟุตบอลว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องไม่เป็นไร เป็นการออกกำลังกาย แม้แต่ความเกรงใจต่อผู้นำคือเจ้าอาวาส และผู้ใหญ่บ้าน อบต.ก็ไม่ว่าอะไร ยอมรับในการเล่นดังกล่าวว่าเป็นสิ่งที่ไม่ผิด การควบคุมทางสังคมดังกล่าว ทางด้านกลุ่มที่ชอบพอกับเจ้าอาวาสและกลุ่มกรรมการวัด ผู้นำอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการของหมู่บ้าน ยังเข้มแข็งอยู่ การกระทำของพระสงฆ์-สามเณรเรื่องดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่ถูกขัดเกลาจากสังคมทั้ง 2 ด้าน คือทั้งในวัดเองและนอกวัดคือกลุ่มศรัทธาชาวบ้านที่มีอำนาจอิทธิพลในการจัดการความเป็นอยู่ของพระสงฆ์-สามเณรภายในวัด ทางคณะกรรมการวัดบางคน ที่มีส่วนในการได้เสียจากการก่อสร้าง คือมีส่วนในการร่วมกันหาเงิน มาทำการก่อสร้างถาวรวัตถุของวัด จึงมีอำนาจที่จะสามารถให้ชาวบ้านอีกกลุ่มหนึ่งไม่สามารถที่จะแสดงอาการขัดใจได้

การละเมิดพระวินัยที่อยู่ในระดับเดียวกัน คือรุนแรงที่สุดในความรู้สึกของศรัทธาชาวบ้านป่าไม้ คือ เรื่องผู้หญิง เรื่องคัมภีร์ และเรื่องการเงินของวัด ที่กระทบกระเทือนความรู้สึกของศรัทธาชาวบ้านมากที่สุด ในอดีตที่ผ่านมามีเรื่องผู้หญิง เรื่องคัมภีร์ เรื่องยาเสพติด เรื่องพระสงฆ์โกนเงินวัดเกิดกับวัดป่าไม้มาแล้ว เคยมีเจ้าอาวาสรูปหนึ่ง ปัจจุบันมรณภาพไปแล้ว

ด้วยโรคเอดส์ เพราะไปเล่นผู้หญิงที่ในหมู่บ้าน ชาวบ้านได้ขับไล่ให้ไปอยู่ที่อื่น เมื่อปรากฏเหตุการณ์ประเภทที่รุนแรง พระสงฆ์ประพฤติเบี่ยงเบนต่อความรู้สึกทางสังคมชาวบ้านที่รุนแรง ชาวบ้านก็ยอมรับไม่ได้ การควบคุมทางสังคมของชาวบ้านต่อพระสงฆ์ยังมีอยู่ในชุมชนบ้านป่าไม้ พระสงฆ์ดื่มเหล้า เคยเกิดขึ้น แต่เป็นพระลูกวัด ศรัทธาชาวบ้านก็รู้แต่ทำอะไรไม่ได้ เจ้าอาวาสรูปก่อนท่านไม่ยอมจัดการ บอกยังไรท่านก็บอกว่าไม่มี เคยมีคนติดยาเสพติดมาบวชอยู่ ก็อยู่ไม่ได้ นาน รู้สึกตัวว่าอดยาบ้าไม่ได้ ก็สึกออกไปในที่สุด เจ้าอาวาสทั้งที่รู้ว่าคุณคนนั้นติดยาเสพติดมาก่อนก็จำเป็นที่จะต้องบวชให้ เพราะเกรงใจญาติโยมที่เขานำผ้าป่า กฐินมาทอดถวายที่วัดป่าไม้ ปฏิเสธไม่ได้ แสดงถึงระบบอุปถัมภ์ของพระสงฆ์ในวัดป่าไม้ ที่เป็นหนี้บุญคุณซึ่งกันและกัน ความรู้สึกของชาวบ้านกล่าวว่า “ถ้าพระผิดทั้ง 3 ข้อนี้ ไม่หลงเหลือความเป็นพระอีกแล้ว ไหว้ไม่ลง คงไม่หลงเหลืออะไรให้เคารพนับถืออีก” มาตรฐานของชาวบ้านป่าไม้ ถ้าเป็นความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นการฉ้อโกงอาหารในเวลาวิกาล การขับรถยนต์ การเตะฟุตบอล ฯลฯ ไม่เท่าไร แต่ถ้าเป็น 3 เรื่อง คือ เรื่องผู้หญิง เรื่องดื่มสุรา เรื่องโกงเงินวัด ถือรุนแรงมากยอมรับไม่ได้

การกระทำความผิดของพระสงฆ์-สามเณรวัดป่าไม้ ความผิดทุกอย่างไม่เป็นลำดับเดียวกัน ความผิดที่จัดเป็นอาบัติเล็กน้อยที่ไม่รุนแรง ทั้งด้านพระวินัย ด้านสังคม มีมากกว่าความผิดที่รุนแรง ความผิดที่รุนแรงที่สุดจนเป็นปาราชิก ขาดจากการเป็นพระภิกษุไม่มี ถ้าหากมีชาวชุมชนจะรับไม่ได้ จะจัดการกันเองในแต่ละชั้นตอน โดยอัตโนมัติ การทำผิดที่มากที่สุดนั้นคือพระภิกษุแก้ว เพราะพระภิกษุแก้ว เป็นเจ้าอาวาส มีอิสระในการทำอะไรก็ได้ พระเถรเถรน้อยไม่สามารถจะว่ากล่าวตักเตือนได้

ส่วนพระภิกษุสามเณรวัดป่าไม้ให้ความหมายว่าเรื่องที่รุนแรงที่สุดคือเรื่อง ยาเสพติด เช่น ยาบ้า เรื่องผู้หญิง และเรื่องการดื่มสุรา ที่เป็นเรื่องที่รุนแรงมากที่สุด รับไม่ได้

จะเห็นว่าทัศนคติของพระสงฆ์-สามเณร ทัศนคติของชาวบ้าน และในพระวินัย จะตรงกันในเรื่องของ ผู้หญิง เป็นเรื่องที่รุนแรงมาก ทั้งพระสงฆ์-สามเณรเองก็ยอมรับเรื่องนี้ไม่ได้ และสังคมชาวบ้านเองก็บอกว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่กระทบความรู้สึกและรุนแรงมากที่สุดไม่สามารถที่จะยอมรับได้เช่นกัน และเรื่องการดื่มสุรา เรื่องที่ไม่ตรงกันคือเรื่อง การเงิน

ตอนที่ 4 เงื่อนไข ปัจจัย และกลไกที่มีผลต่อการละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์

เงื่อนไขปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนตัว(แต่ละรูป)

บุคลิกลักษณะของพระสงฆ์ พระสงฆ์ สามเณรบางรูปมีบุคลิกที่ไม่เหมือนกัน บางรูปอาจจะมีความดีอื่น เพราะพื้นฐานมาจากครอบครัว การอบรม การขัดเกลามาต่างกัน รวมไปถึงจุดมุ่งหมายของการบวชไม่เหมือนกัน การมาบวชมีจุดมุ่งหมายที่ต่างกัน โดยเฉพาะไม่ปรากฏว่ามีเป้าหมายของการบวชเพื่อความหลุดพ้นแม้เพียงสักรูป พระสงฆ์เองในความคิด ความเชื่อ และการปลูกฝัง มาจากที่ต่าง ๆ กัน ทำให้พื้นฐานของพระสงฆ์-สามเณรจึงมีปัญหาในข้อนี้ที่จะทำให้จรรโลงรักษาพระวินัยเอาไว้ได้ เพราะพระวินัยเป็นสิ่งที่มิชีวิตที่ทวนกระแสทางโลกพระสงฆ์สามเณรอยู่ท่ามกลางความคาดหวังของสังคมชาวบ้านสูง กล่าวคือ มีความมุ่งหวังว่าพระสงฆ์จะมาพัฒนาวัดในการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น กุฏิ ศาลา วิหาร จะต้องเป็นผู้ที่หมดจดศดใส มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ต้องสั่งสอนศรัทธาประชาชนได้ ต้องวางตัวให้น่าเลื่อมใส เป็นเพศที่สูงคือ อุดมเพศ ต้องดีพร้อมไปหมดทุกอย่าง จะทำผิดจะละเมิดพระวินัยไม่ได้เด็ดขาด พระสงฆ์คือปุถุชนคนธรรมดาสามัญ ที่มีความอยากความต้องการ พระสงฆ์ก็คือคน พระสงฆ์ส่วนมากมีอุดมการณ์บวชเพื่อศึกษาต่อ เพราะฐานะทางครอบครัวของพระสงฆ์ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากจน และทัศนคติที่พระสงฆ์ที่มีต่อเรื่องการเข้ามาบวชแตกต่างกัน คำพูดที่ย้ำให้เข้าใจเรื่องนี้จากพระแก้วกล่าวว่า “ชีวิตความเป็นพระเป็นชีวิตที่ไม่มั่นคง ต้องอาศัยศรัทธาชาวบ้าน ไม่รู้ว่าจะอยู่หรือจะไปวันไหน ไม่มีความมั่นใจ บางครั้งเราได้ยินคำเล่าลืออะไรมามักเก็บมาคิด บางที่อารมณ์ร้อน การพัฒนาวัดให้มีความเรียบร้อย มีระเบียบเรียบร้อยจึงเป็นเรื่องยาก เพราะไม่มีเงินในการดำเนินการพัฒนา” และพระคำเล่าให้ฟังว่า “ชีวิตความเป็นพระเหมือนหลอกหลวงชาวบ้าน บางครั้งรู้สึกละอายใจตัวเอง เหมือนใช้ผ้าเหลืองหากิน เหมือนใส่หน้ากากมีความเป็นอยู่อย่างคลุกคลีชาวบ้านไม่มีผิด คนแต่ละคนแก่บางคนบอกให้เราเป็นที่พึ่งงูหัวเข้าป่าเข้าบ้านปลายชีวิต บางคนไหว้ดินเรา รู้สึกละอายที่ยังไม่สามารถจะปฏิบัติอะไรได้ ไม่ได้ปฏิบัติอะไรจริง ๆ จัง ๆ แค่เฝ้าวัดให้เขา เทศน์ธรรม สวดมนต์ได้เท่านั้น ไม่มีสิ่งที่จะทำให้เขาไหว้ได้เลย เหมือนเขาไหว้ผ้าเหลือง ผ้าเหลืองเป็นตัวแทนของพุทธศาสนา บางทีผมก็อยากไปให้พ้นชีวิตของความเป็นพระ

เหมือนหลอกลวงเขา คนที่ไหว้เรา เราควรทำให้เขาได้เลื่อมใสเราจริง ๆ” บุคลิกลักษณะของ พระสงฆ์แต่ละรูป จึงเป็นเงื่อนไขปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการละเมิดพระวินัย

เพื่อน (สหธรรมิก)

การที่พระสงฆ์มีเพื่อนที่ไม่ว่าจะเป็นพระสงฆ์ด้วยกันเอง เมื่อคบหากันแล้วต้องมีการ แลกเปลี่ยน หรือการเห็นตัวอย่างการประพฤติที่ไม่ดี เมื่อเห็นตัวอย่างกันแล้ว ไม่มีใครว่ากล่าวให้ จึงได้ทำตามกันไปบ้าง ถ้าหากกระทำในสิ่งที่ไม่ดีแล้วมีการห้ามปราม มีการพูดตำหนิอย่างแรง ๆ พระก็จะมีการระวังตัว สิ่งนี้จะเห็นว่ากระบวนการเรียนรู้ของการประพฤติดีหรือไม่ดีนั้นเกิดขึ้นได้ ตลอดเวลา จากแบบอย่างที่ไม่ดี ที่ยึดถือเอาแบบอย่างกันมา

สังคมาภคัมพระสงฆ์เอง พระที่อยู่วัดใกล้กัน วัดที่อยู่รอบอยู่ในละแวกเดียวกัน หรือใน ตำบลเดียวกันจะต้องพบปะกันอยู่เสมอ ก็มีเครื่องอำนวยความสะดวก มีรถยนต์เป็นรถส่วนตัว บางรูปซื้อเอง บางรูปมีศรัทธาญาติโยมถวายให้ เครื่องอำนวยความสะดวกตั้งแต่ การที่พระสงฆ์ พบกันในงานรับไทยทานบ้าง โทรศัพท์คุยกันบ้าง จะพูดถึงเรื่องข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้กันฟัง เมื่อพระวัดป่าไม้ไม่มีก็อยากจะมีบ้าง เพื่อไม่ให้ตัวเองน้อยหน้า บางครั้งญาติโยมก็มาพูดว่า “เห็น วัดอื่นเขามี ทำไมวัดเราไม่มี วัดเราไม่ทันสมัยเหมือนวัดโน่นวัดนี้” เป็นต้น เป็นการปลุกฝังตอก ย้ำการเรียนรู้ชุดเกลาสิ่งนั้นให้แก่พระสงฆ์จนเกิดเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากพระธรรมวินัย

ส่วนกลุ่มสามเณรสิ่งที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือสิ่งแวดล้อมคือเพื่อนในสถานศึกษา จะชัก นำกันไปในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่นพากันไปเล่นเกม ชนกว่าง เมื่ออยู่ในช่วงของวัยรุ่น ความ ต้องการอยากรู้อยากเห็นจึงทำให้ การประพฤติปฏิบัติของสามเณรจะผิดวินัยแบบเด็ก ๆ

เป็นธรรมดาที่สังคมาภคัมของมนุษย์ย่อมมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน พระสงฆ์จึงมีการคบหา สมาคมกัน นับตั้งแต่ในวัด พระสงฆ์วัดป่าไม้ ถึงจะมีอายุที่แตกต่างกัน แต่ก็ให้ความเคารพนับถือ ตามพรษาที่มีในพระวินัยทุกประการ การให้ความช่วยเหลือแบ่งปันกัน เมื่อบางรูปมีปัจจัย 4 ขาด แคลน สามารถที่พึ่งพาอาศัยกันได้ เมื่อรูปหนึ่งประพฤติปฏิบัติไม่เข้าท่า ไม่อยู่ในกรอบพระวินัย ก็ไม่กล้าตักเตือนบอกกล่าวซึ่งกันและกัน เพราะว่าตัวเราเองก็ละเมิดเหมือนกัน บางครั้งมากกว่ารูป อื่น ๆ อีก การที่พระสงฆ์มีเพื่อนทั้งในวัดและนอกวัด นอกวัดนั้น ในการไปรับไทยทาน การลง อุโบสถ พระสงฆ์ได้พบปะพูดคุยกันกับพระสงฆ์รูปอื่น วัดอื่น ๆ เป็นประจำ ทั้งที่รู้อยู่ว่าวัดนี้มี

การละเมิดพระวินัยอย่างนี้กระทบความรู้สึกรุนแรงแต่ก็ไม่สามารถดักเตือนกันได้ เพราะบางวัดนั้นอายุพรรษามากกว่า ซึ่งไม่มีใครยอมรับฟังความจริงของการทำผิด ซึ่งการคบเพื่อนถือเป็นเรื่องแวดล้อมที่สำคัญ ตรงกับพระเทพเวที (ปยุตฺ ฺ ปยุตโต) (2532, หน้า 450) กล่าวว่า “สภาพแวดล้อมต่าง ๆ โดยเฉพาะสภาพสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามอำนาจปรุงแต่งและแรงกระทบจากปัจจัยภายนอกอย่างอื่น ๆ โดยที่พุทธศาสนาแทบไม่มีส่วนร่วมสร้างสรรค์ควบคุมด้วยเลย และเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่เกื้อกูลต่อการปฏิบัติตามหลักการของพระพุทธศาสนา สภาพเช่นนั้นก็จะมีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งอาจเป็นไปได้จนถึงขั้นที่การปฏิบัติตามหลักการของพระพุทธศาสนาไม่อาจเป็นไปได้เลย หากเป็นไปได้เช่นนั้น ก็อาจนับได้ว่าเป็นการปล่อยปละละเลยตกอยู่ในความประมาทอย่างหนึ่งของชาวพุทธเอง”

ความเข้าใจในพระธรรมวินัย

ความเข้าใจในด้านพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ สามเณรบางกลุ่มยังคงคลาดเคลื่อนจากหลักของพระธรรมวินัยที่ถูกต้อง โดยเฉพาะพระสงฆ์ สามเณรที่บวชใหม่ บางครั้งไม่แน่ใจว่าเป็นอาบัติหรือไม่ บางทีมารู้ทีหลังว่าเป็นความผิดด้วยความไม่รู้มาก่อนก็มี พระสงฆ์ที่ไม่ใส่ใจในการทบทวนพระธรรมวินัย ใส่ใจศึกษาปฏิบัติ หรือแม้แต่พระสงฆ์ที่มีความรู้ความเข้าใจพระธรรมวินัยเป็นอย่างดี ยังปรากฏว่าปล่อยปละละเลยในการปฏิบัติไม่ให้ความสำคัญในเรื่องพระวินัย เรื่องความไม่เข้าใจในพระธรรมวินัยเชื่อมโยงกับการสั่งสอนอบรมของกลุ่มพระสงฆ์เอง ที่ผู้นำพระสงฆ์ เช่น เจ้าอาวาส พระอุปัชฌาย์ พระที่มีอาวุโสกว่าไม่ได้ให้การอบรมดูแลในเรื่องนี้ บวชเสร็จแล้วก็แล้วกันไป บางคนตั้งใจมาบวชเพื่อที่จะเรียนรู้วิถีชีวิตของสงฆ์ที่เรียบง่าย สันโดษ ก็ปรากฏมีมากต่อมากที่บวชเข้ามาแล้วไม่ได้อะไรเลยก็มี บางคนหันหลังให้แก้ววัดไปก็มี สิ่งเหล่านี้สะท้อนเชื่อมโยงถึงสถาบันการอบรมอย่างไม่เป็นทางการของสงฆ์ที่ขาดศักยภาพให้การศึกษาที่ดีงามต่อกลุ่มสงฆ์ ความไม่เข้าใจพระวินัย ทั้งจากการไม่ได้รับการอบรม การไม่เอาใจใส่ดูแลของพระสงฆ์ฝ่ายปกครองที่อยู่ใกล้ชิด การไม่ค้นคว้าหาความรู้จากกลุ่มพระสงฆ์เอง และความตระหนกของการศึกษาอันเป็นการขัดเกลานุคคลให้เจริญงอกงามหายไปเป็นอันมาก การขัดเกลาคือมาจกตัวแบบที่ดี ความเข้าใจพระวินัยคลาดเคลื่อนจึงเป็นเงื่อนไขปัจจัยมาจากลักษณะของสงฆ์แต่ละบุคคล จึงทำให้เกิดการละเมิดพระวินัยเกิดขึ้น

เงื่อนไขปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคม

ชุมชนหาพระจำพรรษา

อดีตพระสงฆ์ สามเณรเป็นคนที่เป็นลูกหลานชาวบ้าน ชาวชุมชนโดยทั่วไปนิยมส่งลูกหลานมาบวชเป็นสามเณรกันมาก เมื่อประมาณ 20 กว่าปี เริ่มมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น พระภิกษุ-สามเณรเริ่มหายาก ในปัจจุบันยิ่งทวีมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะพระในชุมชนหรือนอกชุมชนก็หายากเช่นเดียวกัน การบวชเณรจะไม่ได้ผ่านการขัดเกลามาก่อน ส่วนมากจะบวชภาคฤดูร้อน จะมีเวลาเตรียมตัวไม่นาน ต่างจากการขัดเกลามาในสมัยก่อน เด็กที่จะบวชจะต้องไปฝึกอุปนิสัยใจคอ ไร่พระอยู่กับวัด เรียนอักขระพื้นเมือง สวดมนต์ เทศน์ธรรมพื้นเมือง สามเณรศึกษา ฯลฯ ก่อนบวชต้องนำไปสอบที่เจ้าคณะอำเภอ หากสอบไม่ผ่าน ท้องคำบวชไม่ได้ เทศน์ธรรมอันิสงส์บวชไม่ได้ทางเจ้าคณะอำเภอจะไม่อนุญาตจะให้กลับไปฝึกมาใหม่ พระสงฆ์ในปัจจุบันส่วนมากจะมาบวชช่วงอายุมากแล้ว ชาวชุมชนต้องไปหาพระมาจากถิ่นอื่น เพื่อที่จะมีพระไว้เฝ้าวัด ดูแลวัด เมื่อหาพระยากชาวชุมชนมักไม่ค่อยสนใจอะไรกับพระสงฆ์ จะเอาใจเป็นอย่างดี พระสงฆ์อยากได้อะไรก็ตามใจ ถ้าพระสงฆ์ทำผิดบ้างก็ไม่เป็นไร พ่อเถื่อนยืนยันเรื่องนี้ว่า “เฝ้าจะไปว่าอะยังหื้อเป็นเต็ดขาดเนื้อ ถ้าเป็นหนีไป จี้ค่านไปเขาหามาอยู่ใหม่ แลมอย่างศรัทธาก็มาได้สนใจ ถ้าเดือดนักรว่านักร กำเดียวตุ้เจ้าจะหนี ตุ้เจ้าก็เข็ยมตวย หนีไปแล้วเดียวบ่าหมีเฝ้ามาเฝ้าวัดเฝ้าวา ตุ้เจ้าเข็ยม” การที่ชุมชนหาพระจำพรรษาเป็นเงื่อนไขปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้การประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์-สามเณรต้องคลาดเคลื่อนจากพระธรรมวินัย เพราะเมื่อชุมชนหาพระยาก สังคมจึงจ้อให้พระอยู่ บางครั้งพระจะทำผิดมากบ้างน้อยบ้างก็ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น ไม่ตักเตือนว่ากล่าว เพราะกลัวว่าถ้าว่ากล่าวให้พระมาก ๆ พระก็จะหนีไป

พระที่มาจากในชุมชน/นอกชุมชน

อดีตพระสงฆ์ สามเณรจะเป็นผู้ที่มาจากในชุมชนหมู่บ้าน เมื่อพระมาจากในชุมชนหมู่บ้านการที่พระจะทำผิดย่อมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก เพราะมีญาติพี่น้อง เครือญาติควบคุม ถ้าพระรูปไหนทำผิดพระวินัยมากจะทำให้ครอบครัววงศ์ตระกูลเสียหายไปด้วย ระบบเครือญาติจึง

เป็นเงื่อนไขปัจจัยทำให้พระสงฆ์อยู่รอดในรอย ในบรรทัดฐานของสังคมและพระวินัย พระสงฆ์สามเณรที่มาจากในชุมชนจึงไม่ค่อยสร้างความเสียหายให้แก่ตัวเองและวัดเท่าใดนัก จากคำบอกเล่าของพ่อปู่ที่ว่า “ตุ้-พระบ้านเขาก็มีอยู่พอง แต่ก็มีส่วนน้อย เมิน ๆ จะมีครั้ง ตุ้ที่มาจากที่อื่นบ้างถึงเดือนก็ออกกลายแล้ว หันกลายแล้ว มาอยู่บ้างถึงเดือน” พระนอกชุมชนถือว่าไม่ใช่บ้านเกิดเมืองนอนของตัวเอง พี่น้องพ่อ-แม่ก็ไม่มีที่นี่ พ่อปู่ก็ยังบอกต่ออีกว่า “ตุ้เจ้าบ้านเฮานี้ พอลูกออกไปก็ยังอยู่ในบ้านของเฮาอยู่ หันหน้ากันตั้งวัน ตุ้-พระที่มาจากที่อื่นถ้าทำเสียหายหนีไปเลย ดวยหาบ่าปะละ ถ้าเป็นตุ้-พระบ้านเราหนี้ยังดวยหากันได้อยู่ รู้ยู่ล่อว่าเป็นลูก-หลานไฟ” พระที่มาจากนอกชุมชนทำความเสื่อมเสีย ละเมิดพระวินัยมากกว่าพระที่มาจากในชุมชน พระที่มาจากในชุมชนและนอกชุมชนเป็นเงื่อนไขปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์เกิดขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับวัด

อดีตวัดเป็นสถานศึกษาขัดเกลาลูกหลานของชาวบ้านให้เป็นคนดีของสังคม โดยผ่านกระบวนการบวช ศึกษาศิลปวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งวัดได้เป็นสถานที่เรียนของชาวชุมชนมาในอดีต ต่อมาในสมัย ร.5 โรงเรียนแยกออกไปจากวัดโดยเด็ดขาด อดีตวัดเป็นสถานที่ประชุมปรึกษาหารือเรื่องราวต่าง ๆ ของศรัทธาชาวบ้าน เป็นศูนย์รวมทำกิจกรรมทุก ๆ อย่างของชุมชน วัดเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย พระพุทธศาสนาสามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงอยู่บนผืนแผ่นดินไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเช่นนี้ได้ ก็เพราะอาศัยกำลังศรัทธาอันเปี่ยมล้นในดวงใจของพุทธศาสนิกชนไทยทุกยุคทุกสมัย ซึ่งได้เสียสละกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ ทำนุบำรุงส่งเสริมให้เจริญมั่นคงสืบมา ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับวัด จึงเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ พระสงฆ์ได้อาศัยปัจจัย 4 จากศรัทธาชาวบ้าน ชาวบ้านอาศัยพระสงฆ์เพื่อเป็นสถานที่ทำบุญ พร้อมกับพระสงฆ์นำหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาเพื่อมาสอนศรัทธาชาวบ้านให้พ้นจากความทุกข์ แม้บางครั้งชาวบ้านหวังพึ่งพระสงฆ์ในการปิดเป่าเภทภัยต่าง ๆ เช่น การสะเดาะเคราะห์ สืบชะตา ทำเทียน ดูดวงชะตา ฯลฯ แต่มีพระสงฆ์ที่ทำพิธีเช่นนั้น ยังสอดแทรกธรรมะให้แก่ศรัทธาชาวบ้านด้วย จึงอาศัยพิธีกรรมเป็นสื่อสำหรับคนบางกลุ่ม

ปัจจุบันท่ามกลางกระแสทุนนิยมหรือวัตถุนิยม ชาวบ้านต้องออกไปหางานทำยังที่อื่น ไม่มีเวลาไปวัด ทุกครอบครัวต้องออกจากบ้านไปทำงาน ทิ้งให้คนแก่คนเฒ่าและเด็กเฝ้าบ้าน

ตอนเย็นถึงจะกลับบ้าน พอรุ่งขึ้นก็ไปอีก วิธีชีวิตของชาวชุมชนในปัจจุบันเป็นอย่างนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับวัดเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ชาวชุมชนไม่มีเวลาให้กับวัด จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนจะห่างเหินกันไปมากขึ้นทุกที

การที่กลุ่มพระสงฆ์บางกลุ่มมีความสามารถในการระดมทุนจากนอกชุมชน กลุ่มพระสงฆ์ที่หาเงินมาสร้างวัดโดยไม่รับกวนศรัทธาชาวบ้าน มีภิกษุณี ผู้ป่ามาจากกรุงเทพฯ หรือที่อื่นมาช่วยอยู่ตลอดเวลา เมื่อสร้างโบสถ์ วิหาร ศาลา ฯลฯ ทำให้ความรู้สึกมีส่วนร่วมว่าเราเป็นแรงหนึ่งที่เคยร่วมสร้างไม่มีเลยก็ได้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับบ้านต้องห่างกันไป

สังคัมและวัฒนธรรม

แยกออกเป็น 2 อย่าง คือ ระหว่างสังคัมและวัฒนธรรมของคฤหัสถ์ชาวบ้านและสังคัมพระสงฆ์ โดยเฉพาะศรัทธาญาติโยมโดยทั่ว ๆ ไป มีค่านิยมพระสงฆ์ที่หาเงินเก่ง การก่อสร้างถาวรวัตถุ การระดมทุนก่อสร้างวัดจากนอกชุมชน การมาหาพระเพื่อที่จะรดน้ำมนต์และการที่ให้พระช่วยทำพิธีสะเดาะเคราะห์ให้ ซึ่งลักษณะที่เห็นนั้นทำให้พระที่ทำสิ่งนั้นไม่เป็นก็จะไม่มีคนนิยมชมชอบ บางทีพระประพฤติปฏิบัติชอบถูกต้องตามพระธรรมวินัย ก็ไม่มีศรัทธาญาติโยมนิยมยกย่อง ค่านิยมของสังคัมที่ชอบพระที่หน้าตาดี อย่างกรณีของการบวชพระเอกลิเกนักร้องลูกทุ่งหรือดาราบางคน ผู้ที่ชื่นชอบพากันไปถวายภัตตาหาร ใส่บาตรยาวเป็นกิโลเมตร เมื่อบวชเสร็จต้องไปเยี่ยมไหว้พระผู้ใหญ่ให้ครบเกือบทุกวัด ทำให้พระไม่ได้ประพฤติปฏิบัติธรรม พระบวชใหม่ทำกิจกรรมจนสึก บวชแล้วก็ได้ไม่ได้ศึกษาพระธรรมวินัยเลย

สังคัมชาวบ้านที่ไม่แสวงหาความรู้หรือศึกษาแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา โดยไปให้น้ำหนักกับสิ่งที่เป็นเพียงเปลือกกะพี้ สังคัมที่ต้องการพระสงฆ์เพียงเพื่อประกอบพิธีกรรม มีพระสงฆ์เป็นจำนวนมากที่เป็นพระสงฆ์พิธีกรรมที่สังคัมชาวบ้านให้การยอมรับยกย่อง เมื่อมีพระสงฆ์ที่ยังทำพิธีกรรมไม่เป็นก็อยากจะมีความเป็นอยู่ที่สบาย สังคัมยอมรับ จึงชวนขวายเป็นวิธีที่จะไปเรียนการประกอบพิธีกรรม หรือดูดวง เพื่อจะให้ตัวเองมีความร่ำรวย สังคัมยอมรับมีญาติโยมขึ้นมา มีหน้ามีตาในวงสังคัม สังคัมจึงเป็นตัวเงื่อนไขปัจจัย ที่มีผลต่อการละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์ด้วย

สังคัมของพระสงฆ์ก็ไม่แตกต่างอะไรกับสังคัมชาวบ้าน พระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง จะได้รับการยอมรับจากสังคัมสงฆ์ด้วยกันเอง เมื่อปรากฏว่าพระสงฆ์รูปไหนที่มีเงินมีทอง มียศฐาบรรดาศักดิ์ ทั้งที่ความประพฤติไม่สอดคล้องกับพระธรรมวินัย สังคัมสงฆ์ก็ยังมีกรณียกย่องให้เกียรติ ให้ความนิยม ได้เลื่อนชั้นมีฐานะตำแหน่งที่สูงขึ้น แต่ตรงข้ามกับพระสงฆ์ที่ไม่มีบริวาร ไม่มีชื่อเสียง แต่เป็นพระสงฆ์ที่ปฏิบัติดี ประพฤติชอบสังคัมสงฆ์หรือสังคัมฆราวาสจึงไม่สนใจให้ความสำคัญยกย่องให้เป็นตัวอย่างที่ดี สิ่งเหล่านี้เป็นเงื่อนไขปัจจัยที่ทำให้พระสงฆ์ประพฤตินิสัยที่ไม่ดีไม่งามได้

การควบคุมทางสังคัมของชุมชน

เดิมที่วัดกับบ้านจะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อชาวบ้านตั้งหมู่บ้านเป็นกลุ่มก้อนเป็นหมู่บ้านแล้ว จึงช่วยกันสร้างวัดขึ้นมาเพื่อเป็นสถานที่บำเพ็ญบุญ เป็นศูนย์รวมใจของหมู่บ้าน เป็นสถานที่อบรมสั่งสอนขัดเกลาแก่ลูกหลานของชาวบ้านเอง วัดจะพึ่งพาอาศัยศรัทธาชาวบ้าน บ้านจะพึ่งพาอาศัยวัดเช่นเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อวัดมีงานต้องอาศัยทั้งกำลังทรัพย์และกำลังคน ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การทำงานต่าง ๆ จึงจะราบรื่นสำเร็จไปได้ด้วยดี บ้านนั้นจะพึ่งวัดในส่วนการอบรมบ่มนิสัยให้การศึกษาอบรมขัดเกลาให้ศรัทธาชาวบ้านมีความประพฤติที่ดีงาม สังคัมก็อยู่เป็นสุข

ปัจจุบัน ตั้งแต่วัดถูกแยกออกจากบ้าน โดยให้สิทธิแก่พระผู้เป็นเจ้าของวัดให้เป็นนิติบุคคล ทำให้วัดกับบ้านต้องถูกแยกออกจากกัน จึงปรากฏว่าเมื่อเกิดความไม่ตั้งงามต่อพุทธศาสนา การที่สังคัมประพฤติในลู่ทางที่ไม่ถูกต้อง สังคัมชาวบ้านไม่อาจจัดการด้วยกระบวนการของการควบคุมได้ สิ่งเหล่านี้ยังเชื่อมโยงไปถึงพระสงฆ์ที่มาจากนอกชุมชน กล่าวคือ เดิมพระสงฆ์สามเณร เป็นลูกหลานของคนในชุมชน เมื่อปรากฏว่ารูปใดไปสร้างความเสียหาย ประพฤติไม่ดีงามเกิดขึ้น ณ ที่ใด สังคัมชาวบ้านจะคอยควบคุมกันเอง โดยที่จะไปบอกกล่าวให้แก่บิดา มารดา ญาติพี่น้อง แม้กระทั่งไปแจ้งให้แก่เจ้าอาวาส เพราะเป็นพระสงฆ์ที่มาจากในชุมชนเอง ชาวชุมชนย่อมรู้จักดี การควบคุมทางสังคัมชนบท จะควบคุมกันในระบบของเครือญาติ เช่น พระสงฆ์ที่มาจากในชุมชนเองจึงมีความตระหนักรู้ว่า เมื่อเรามีพ่อ แม่ พี่น้อง อยู่ในบ้านนี้เป็นศรัทธาว่านี่จึงไม่กล้าที่จะทำผิดพระวินัย เพราะกลัวความเสียหายอันจะเกิดแก่เครือญาติ วงศ์ตระกูลของตนเอง

ปัจจุบัน การที่คนในชุมชนต่างไม่ใส่ใจวัด ด้วยเหตุผลหลาย ๆ อย่างหลายประการด้วยกัน แต่การควบคุมทางสังคมปัจจุบัน เป็นสังคมที่ตัวใครตัวมัน สังคมที่เห็นเงินหรือวัตถุนิยมเป็นพระเจ้า จึงทำให้คนเราเห็นแก่ตัว ไม่ได้เห็นแก่บุคคลอื่น การควบคุมทางสังคมปัจจุบันจึงอ่อนแอ เป็นเงื่อนไขปัจจัยตัวหนึ่งที่ส่งผลให้พระสงฆ์กระทำผิดพระวินัย

เงื่อนไขปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับยุคสมัย

อิทธิพลของสื่อ

สื่อ นับว่าเป็นเงื่อนไขปัจจัยที่สำคัญ การบริโภคสื่อที่นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ทุกวงการให้ความสำคัญว่าสื่อมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของผู้บริโภค สื่อที่เหมือนเป็นดาบสองคม ที่ให้ทั้งส่วนที่ดีและเสียพร้อมกัน ถ้าเราได้รับข่าวสารอยู่ที่เราจะแยกแยะโดยใช้สติปัญญาและรู้ธรรมชาติของสื่อที่นั้น ๆ ด้วย วัดส่วนมากจะมีสื่อเหล่านี้อยู่แล้วไม่มากก็น้อย เพราะพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ที่ต้องไปตามกระแสสังคม ปรากฏว่าวัดส่วนมาก จะมีทั้งโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ แต่ที่สำคัญในปัจจุบันมีอินเทอร์เน็ตด้วย ยิ่งทำให้พระสงฆ์มีสิ่งที่ยั่ว ถ้าไม่บริโภคด้วยสติ จะเป็นอันตรายอย่างยิ่งสำหรับเพศพรหมจรรย์

ปัจจุบันเป็นยุคของโลกาภิวัตน์ ยุคที่แข่งขันกันด้วยข้อมูลข่าวสาร ยุคที่เปิดโอกาสให้สิทธิแก่สื่อสารมวลชนมีอิสระในการเสนอข่าวต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ การนำเสนอข่าวที่เร็วและไปได้ในวงกว้าง จึงทำให้ทางด้านสื่อสารมวลชนทุกแขนง ไม่ว่าจะเป็น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ที่เสนอข่าวการละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์อยู่เนือง ๆ จะกระทบความรู้สึกกระทบต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมาก

สังคมบริโภคนิยม วัตถุนิยม

สมัยนี้ สังคมไทยถูกครอบงำด้วยลัทธิบริโภคนิยม พระสงฆ์และสงฆ์ชาวบ้านจำนวนมากยังติดอยู่ในเรื่องของวัตถุนิยม ก็จะต้องสร้างโบสถ์ กุฏิ ศาลา ใหญ่โตมโหฬารสร้างวัดให้ใหญ่โต สิ่งเหล่านี้เชื่อมโยงมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เลื่อนชั้น เลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่งจะต้องเอาผลงานจากการสร้างวัดดูต่าง ๆ มาเป็นเครื่องพิจารณา สิ่งเหล่านี้เป็นเงื่อนไขปัจจัยให้

พระสงฆ์เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับปรัชญาของพระพุทธเจ้า ทำให้เป็นพฤติกรรม เบี่ยงเบนในหมู่สงฆ์ สิ่งเหล่านี้ยังเชื่อมโยงไปถึงการที่พระสงฆ์ต้องหาเงินทุกวิถีทาง กล่าวคือ ทั้ง คูดมอ เสกเป่า ปลุกเสก จำหน่ายเครื่องกลางของขลังวัดดุมงคล ซึ่งจะเห็นว่าเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับ เงินทองทั้งสิ้น ปัจจุบันระบบทางตะวันตกครอบงำสังคมไทย เพราะระบบแบบทางตะวันตกมอง อะไรนั้นจะแยกส่วน ไม่ได้มองแบบองค์รวม ปัจจุบันเป็นสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ทั้ง ทางเศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม การศึกษา ฯลฯ ต้องขวนขวายหาเงินทองซึ่งเป็นวัตถุ ที่จะนำมาซึ่งความสะดวกสบายของตัวเอง สังคมเป็นสังคมที่ต่างคนต่างอยู่ ตัวใครตัวมัน สังคมสงฆ์จึง เป็นสังคมที่เรียนรู้มาจากสังคมชาวบ้าน เช่น สังคมชาวบ้านมีรถยนต์หือดั่งราคาแพงเป็นเครื่อง บ่งบอกความร่ำรวย ตำแหน่ง สังคมสงฆ์ยังปรากฏว่าเป็นไปตามกระแสของสังคมชาวบ้าน ชาวบ้านมีบ้านหลังใหญ่ ๆ โต ๆ พระสงฆ์ก็มีกุฏิหลังใหญ่โตโอโถง ชาวบ้านคิดแอร์ พระก็คิด แอร์ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงสังคมสงฆ์ถูกรอบงำด้วยลัทธิบริโภคนิยม วัตถุนิยม จึง เป็นเงื่อนไขปัจจัยที่ส่งผลให้พระสงฆ์ทำผิดพระวินัยอีกเงื่อนไขปัจจัยหนึ่งในหลาย ๆ เงื่อนไข ปัจจัย

เงื่อนไขปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรสงฆ์

สมณศักดิ์/ฐานะ/ตำแหน่ง

จากการที่พระวัดป่าไม้เห็นศรัทธาชาวบ้านยอมรับ นับถือพระที่มียศศักดิ์ ถ้าบ้านไหนมี งานขึ้นบ้านใหม่ งานศพ มีการนิมนต์พระผู้ใหญ่มารับไทยทานในงานนั้น ถือว่าเป็นงานที่มีหน้า มีตา งานไหนก็อยากได้ พระสงฆ์ที่มียศศักดิ์สูง ๆ มาในงาน จึงทำให้พระในวัดป่าไม้ไม่มีความอยาก มีฐานะ มีตำแหน่ง จึงมูมานะที่จะเรียนหนังสือเพื่อให้ได้สิ่งนั้นมา จนละเลยในการประพฤติ พระวินัย การเรียนรู้ของพระสงฆ์จากสิ่งที่รู้ที่เห็นในประสบการณ์ชีวิตประจำวัน แม้กระทั่งการ เรียนบาลีนักธรรม ไม่เรียนก็สามารถสมัครสอบได้ บางรูปอาจจะเรียนมาด้วยตนเองจริง แต่เป็น อันตรายสำหรับบุคคลที่มีความอยากมีอยากเป็นอันอาจจะแผ่ซอมนเร็นเข้ามาได้ อันจะก่อให้เกิด ความเสียหายแก่พระศาสนาเป็นอย่างมาก สำนักเรียนพระปริยัติธรรมอาจหวังเพียงเพื่อชื่อเสียง หรือเป็นบันไดที่จะขยับให้ฐานะตนเองให้สูงขึ้น พระฐานานุกรมที่แต่งตั้งกันข้ามจังหวัดข้ามภาค

โดยพระผู้ใหญ่ที่แต่งตั้งจะทราบหรือไม่ จะเคยรู้จักหรือไม่รู้จักกับพระที่ได้รับการแต่งตั้งหรือไม่ ยังเป็นที่กังขาของพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนทั่วไป ก็มีให้รู้เห็นมากขึ้นทุกวัน

เมื่อทางมหาเถรสมาคม ได้กำหนดให้พระที่ต้องการจะเลื่อนสมณศักดิ์ จะต้องสร้าง ภูมิวิหาร ศาลา สร้างวัดใหญ่โต กำหนดสัญญาบัตรชั้นนั้นจะต้องสร้างสิ่งก่อสร้าง แล้วถึงจะขอเลื่อนสมณศักดิ์ได้ ทำให้พระสงฆ์ต้องหาเงินมาสร้างสิ่งเหล่านั้น เพื่อตอบสนองผู้บังคับบัญชาเพื่อจะได้เลื่อนสมณศักดิ์ จะต้องทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตัวเองได้ในสิ่งที่เป็นยศศักดิ์ของพระ สิ่งเหล่านี้เป็นการขัดเกล่าให้พระสงฆ์มีความอยากได้ อยากเป็น อยากมี จึงเป็นเงื่อนไขปัจจัยที่ส่งผลทำให้พระสงฆ์ประพฤติดิพพระวินัยได้เช่นเดียวกัน

การปลงอาบัติ

การปลงอาบัติของพระสงฆ์ จะทำกันในวันลงฟังพระปาฏิโมกข์ในระหว่างกลางพรรษา หรือเรียกว่า ลงอุโบสถหรือลงโบสถ์ ในวันขึ้น/แรม 14,15 ค่ำ การปลงอาบัติเป็นเพียงพิธีกรรมเท่านั้น พระคัมภีร์ว่า “ไม่เคยเห็นมีใครแนะนำเลยตั้งแต่บวชมาว่ามีความสำคัญอย่างไร เขาบอกให้ปลงเราก็ปลง ในทางปฏิบัติไม่ได้ตักเตือนกัน ไม่ใส่ใจ การละเมิดพระวินัยแล้วสามารถปลงอาบัติได้ไม่จำกัดครั้ง ไม่เป็นไรถ้าเราทำผิดเราก็ปลงอาบัติเสีย ก็หาย ไม่เห็นจะเป็นอาบัติอะไร ความไม่เข้าใจในเรื่องปลงอาบัติ เพราะคำปลงอาบัติที่เป็นภาษาบาลีไม่เคยรู้ว่ามันแปลว่าอะไร ไม่รู้ว่าความหมายของคำปลงอาบัติคืออะไร แต่ก็เข้าใจคร่าว ๆ ว่าคือการประกาศให้สงฆ์รู้ว่าการยอมรับความผิดที่เราได้ทำไป ไม่รู้จะปลงไปทำไม พอปลงไปแล้วก็มาทำผิดอีกทำผิดเรื่องเดิม การปลงอาบัติเมื่อทำผิดไปแล้วมาปลงอาบัติทำให้เราต้องทำผิดอีก ปลงอาบัติแล้วปลงอีกไม่เห็นความศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ได้ใจทำผิดมากยิ่งขึ้นหรือทำผิดในข้อที่ผิดมากกว่าเดิม เพราะสามารถที่จะปลงอาบัติได้” การปลงอาบัติจึงเป็นเงื่อนไขปัจจัยที่เป็นข้ออ้าง หรือข้อแก้ตัว เมื่อพระสงฆ์ทำผิดจะบอกว่า ไม่เป็นไรปลงอาบัติเสียก็หายกันไป การปลงอาบัติจึงเป็นเงื่อนไขปัจจัยที่ส่งผลต่อการประพฤติดิพพระวินัยของสงฆ์อย่างมาก

การเรียนรู้จากการปลงอาบัติได้ เห็นว่าเมื่อเป็นอาบัติเพียงเล็กน้อย ไม่เป็นไร เมื่อต้องอาบัติแล้วก็ปลงอาบัติได้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ทำได้บ่อยครั้ง และเป็นแนวทางที่อาจจะทำให้เกิดการละเมิดข้อที่หนักได้

โครงสร้างการปกครองสงฆ์

การปกครองคณะสงฆ์ระดับอำเภอ ทางจังหวัดจะมีการประชุมพระสังฆาธิการปีละ 1 ครั้ง การประชุมเป็นการชี้แจงเรื่องนโยบายการบริหารงานคณะสงฆ์ เรื่องงานฝ่ายการปกครอง งานฝ่ายเผยแผ่ งานฝ่ายการศึกษา งานฝ่ายสาธารณูปการ งานฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ และงานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ เจ้าคณะจังหวัดเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่สนองงานผู้บังคับบัญชา คณะสงฆ์ผู้บริหารงานคณะสงฆ์ระดับจังหวัดบริหารงานและดำเนินงานฝ่ายงานต่าง ๆ โดยยึดพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พระธรรมวินัย กฎ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ มติ ของมหาเถรสมาคมกติกาคณะสงฆ์ หนเหนือ และกรมการศาสนา โดยร่วมมือกับเจ้าคณะปกครองทุกระดับ ตลอดถึงพระสังฆาธิการนโยบายงานฝ่ายการปกครอง

1. ในการนุ่งห่ม ของพระภิกษุสามเณร ซึ่งไม่เป็นปริมณฑล และมีความหลากหลาย ให้พระภิกษุสามเณรในจังหวัดนุ่งห่มให้เป็นปริมณฑลเรียบร้อย ถูกต้องตามเสขียวัตร ทั้งนอกวัด ในวัด และเวลาออกนอกวัดขอให้เป็นที่เดียวกัน ตามกติกาคณะสงฆ์หนเหนือ ใช้สีเหลืองทอง หรือสีพระราชนิยม

2. พัฒนา ปรับปรุงการทำใบสุทธิใหม่ให้เป็นปัจจุบัน กำหนดเวลา 5 ปี ให้ทำใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้สะดวกในการนำไปติดต่อประสานงานกับหน่วยงานองค์กรอื่น การเดินทาง การใช้ประกอบการทำนิติกรรม ในการเซ็นชื่อแทนพระอุปัชฌาย์ ให้เจ้าคณะปกครองระดับตำบล และต้องเป็นพระอุปัชฌาย์, เจ้าคณะอำเภอ, รองเจ้าคณะอำเภอ, เจ้าคณะจังหวัด, รองเจ้าคณะจังหวัด เป็นผู้เซ็นแทน

3. จัดให้มีการทำทะเบียนประวัติ พระสังฆาธิการ ระดับเจ้าอาวาสทุกวัดในเขตปกครอง รวบรวมเก็บใส่แฟ้มไว้ที่ตำบล 1 ชุด, อำเภอ 1 ชุด, จังหวัด 1 ชุด,

4. ให้เจ้าคณะปกครองทุกระดับ ตั้งแต่ระดับวัด ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ระดมการมีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสารเสพติดทุกชนิด โดยประสานงานกับหน่วยงานองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

5. การจัดงานวัด งานประเพณี งานเทศกาล งานฉลอง ที่เกี่ยวกับวัดให้ยึดถือตามระเบียบมหาเถรสมาคม พระธรรมวินัย มติที่ประชุมคณะสงฆ์จังหวัดวัฒนธรรมประเพณี โดยให้เจ้าคณะปกครองใกล้ชิด กำชับสอดส่องดูแล ให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม

โครงสร้างการปกครองสงฆ์ ยึดรูปแบบมาจากรัฐ ความสัมพันธ์ของการปกครอง เป็นความสัมพันธ์ในแนวดิ่ง ไม่เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ การปกครองสงฆ์เป็นการใช้อำนาจคอยตรวจสอบว่าถูกหรือผิดเท่านั้น ไม่ได้เอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วม ไม่ก่อให้เกิดกระบวนการการเรียนรู้แก่สังคมสงฆ์ การประชุมพระสังฆาธิการแต่ละครั้ง ส่วนมากจะเป็นการให้พระสงฆ์รับทราบนโยบายจากองค์กรสงฆ์ฝ่ายปกครองระดับที่สูงขึ้นไป แล้วนำมาปฏิบัติตาม ไม่ก่อให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย อำนาจอยู่ในกลุ่มสงฆ์ฝ่ายบริหารเพียงแห่งเดียว ขณะที่การปกครองอยู่ในความดูแลของพระเถระเพียงไม่ถึง 30 รูป การบริหารส่วนภูมิภาคก็รวมศูนย์อยู่ที่เจ้าคณะภาคและเจ้าคณะจังหวัด ซึ่งรับผิดชอบกิจการทั้งหลายในพื้นที่แต่ผู้เดียว ไม่ได้ทำงานเป็นคณะ ไม่มีคณะทำงานหรือองค์กรรองรับเพื่อสนับสนุนการบริหารงาน และไม่มีองค์กรที่จะตรวจสอบการทำงาน ในทำนองเดียวกันเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาสก็มีอำนาจสูงสุดในเขตปกครองและวัดของตนแต่ผู้เดียว สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยเงื่อนไข ที่ทำให้การละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์

การปกครองเมื่อมีผู้แจ้งความประสงค์จะบวช เจ้าอาวาสจะนำผู้ที่บวชไปขออนุญาตจากเจ้าคณะอำเภอ ถ้าบวชอยู่นานจะต้องขออนุญาตอย่างเป็นทางการ โดยมีใบสมัครบรรพชา-อุปสมบท เมื่อบวชพระอุปัชฌาย์เป็นผู้มาทำพิธีบวชให้ การดูแลให้เจ้าอาวาสเป็นผู้ดูแล ถ้าพระอุปัชฌาย์อยู่วัดอื่นไม่สะดวกในการมาดูแลสั่งสอน จึงมอบให้เจ้าอาวาสเป็นผู้ดูแลแทน การที่พระสงฆ์ทำผิดพระวินัย เพราะเจ้าอาวาสไม่ดูแลควบคุม ถ้าเจ้าอาวาสเห็นไม่ดีไม่งามแล้วว่ากล่าวตักเตือน อำนาจหน้าที่อยู่ที่เจ้าอาวาส อุปัชฌาย์ก็ไม่คัดเลือกคนเข้ามาบวช ดีไม่ดีก็ให้บวชหมด บางที่เป็นขี้ยามาก็ยังให้บวชไม่สอบสวนประวัติ มีคนเป็นโรคเรื้อนมาก็ยังให้บวช คำบอกเล่าจากพระแก้วกล่าวว่า “การประชุมของทางจังหวัดมีแต่เก็บเงินเก็บทอง เช่น กัณฑ์เทศน์ วันปีใหม่ช่วยเหลือโรงเรียนคนตาบอด จลองเปรียญพระภิกษุ สามเณรที่สอบได้ เป็นต้น เราไม่ได้แสดงความคิดเห็นอะไรเลย ได้แต่ไปฟังแค่นั้น พอกลับมาไม่เห็นมาตรวจสอบติดตามผลอะไรเลย”

เมื่อบวชเสร็จแล้วถ้าเราให้พระเณรที่บวชอยู่ในความดูแลของอุปัชฌาย์จนกว่าจะครบ 5 พรรษา จึงให้ออกไปพำนักห่างจากอุปัชฌาย์ได้จริง เมื่อบวชเสร็จแล้วควรให้การศึกษาด้วย เมื่อพระสงฆ์ได้รับการศึกษาก็จะตระหนักในเรื่องพระวินัย การละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์สามเณร

คงจะไม่เกิดมากขึ้น แต่ในความเป็นจริงอุปัชฌายะเป็นเพียงผู้กระทำพิธีกรรมเท่านั้น เมื่อบวชเสร็จสิ้นตัวใครตัวมัน จะฝากให้แก่เจ้าอาวาสวัดนั้น ๆ ดูแลแทนก็ไม่เคยจะกระทำกัน จะรู้กันเป็นนัย ๆ เท่านั้น เมื่ออุปัชฌายะไม่ได้ดูแลก็ควรจะให้เจ้าอาวาสวัดนั้น ๆ รายงานให้ทราบเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของพระ-เณร รูปนั้น ๆ ตลอดเวลา การปกครองเป็นเงื่อนไข-ปัจจัย ที่มีผลต่อการละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์

การอบรมสั่งสอน

การอบรมสั่งสอน การอบรมสั่งสอนโดยตรงพระสงฆ์ สามเณรในปัจจุบันจะได้รับจากสถานศึกษาของสงฆ์ ในภาคเหนือตอนบนมีสถานศึกษาสำหรับพระสงฆ์เกิดขึ้นมากมาย การศึกษาเดิมที่ไม่ได้เปิดกว้าง ทางกรมการศาสนา มหาเถรสมาคมองค์การปกครองสูงสุดของพระสงฆ์ ห้ามเด็ดขาดในเรื่องไปเรียนเรื่องเกี่ยวกับทางโลก แต่ในภาวะปัจจุบันพระสงฆ์ต้องรู้เท่าทันสังคม การศึกษาของพระสงฆ์มีการเปิดกว้างขึ้น มีทั้งการศึกษาที่เรียนสามัญควบคู่ไปกับพระปริยัติธรรม แต่การอบรมสั่งสอนที่พระสงฆ์ในปัจจุบันขาดหายไป คือ การเรียนรู้อบรมที่เป็นการศึกษาโดยทางอ้อม การสั่งสอนอบรมภายในวัดเอง แทบทุกวัดในเขตการศึกษาวิจัยพบว่า พระสงฆ์ สามเณรจะใช้วิถีชีวิตอยู่ในสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ จากตื่นเช้ามารถมารับไปโรงเรียน ตอนเย็นกลับถึงวัดมีค้ำ ในอดีตที่ผ่านมามีการละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์ไม่เกิดขึ้นมากมายขนาดนี้เพราะปัจจัยมาจากทางหนึ่งนั่นคือ กระบวนการขจัดเกลาที่อยู่ในวัดในอาวาสที่พระสงฆ์ สามเณรเหล่านั้นอาศัยอยู่ กล่าวคือ ตอนเช้าตื่นนอน ตีตีหรือตีห้า จะทำวัตรสวดมนต์เช้า พระที่เป็นเจ้าอาวาสจะอบรมหลังทำวัตรสวดมนต์เช้าเสร็จ สว่างบิณฑบาต สายทำกิจส่วนตัวเสร็จห้องสวดมนต์ บ่ายเรียนนักธรรม ค่ำสวดมนต์ทำวัตรเสร็จอบรมบ่มนิสัย ตรวจสอบตรวจตราความประพฤติ แต่ในปัจจุบันดังที่กล่าวมาแล้ว พระสงฆ์ สามเณรปัจจุบันมีชีวิตอยู่กับวัดแค่เวลาตอนหลังจำวัดและวันหยุดเรียนเท่านั้น วันหยุดเรียนยังมีเรียนพิเศษ มีการบ้านที่อาจารย์ผู้สอนให้มาทำอีก สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการศึกษที่เราขาดหายไปคือการศึกษารุ่นรู้ถ่ายทอดจากวัดเอง ซึ่งวัดเป็นเหมือนครอบครัวหนึ่งที่มีระบบระเบียบ อันจะเป็นองค์การที่สำคัญในการให้การศึกษแก่พระสงฆ์ สามเณร การที่พระสงฆ์แก่พรรษา พระผู้นำ เจ้าอาวาสทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ย่อมทำให้พระลูกวัดได้รับการขจัดเกลาซึมซับส่วนที่ดี ให้เกิดความเจริญงอกงามขึ้นได้ แต่ในปัจจุบันมีการขจัดเกลา

เหมือนกัน แต่เป็นการขัดเกล้าให้ได้รับในสิ่งที่ไม่ดี นั่นคือการละเมิดพระวินัย โดยพบว่าพระเจ้าอวาสกีไม่สามารถจะว่ากล่าวตักเตือนพระลูกวัดได้ “จะว่าให้เขาก็ไม่ได้ เราก็ไม่ตีเหมือนกัน จะว่าเขาไปเดี๋ยวเขาจะข้อนให้มันก็เสียหายกันทั้ง 2 ฝ่าย “

การที่มีพระบางรูปกระทำผิดพระวินัย ส่วนหนึ่งจะเป็นเรื่องของการศึกษา เมื่อเข้ามาบวชใหม่ ๆ ก็เคร่งในพระวินัยดี แต่พออยู่นาน ๆ เข้า เห็นพระที่อาวุโสกว่า ทำผิดพระวินัยให้เห็นอยู่ทุก ๆ วัน จึงค่อย ๆ เรียนรู้และทำเลียนแบบในที่สุด จะเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมที่ล่วงละเมิดพระวินัยได้ การเรียนรู้ที่ได้รับจะมาจากสังคมาชาวบ้านด้วย ที่พระอาวุโส ที่ประพฤติปฏิบัติไม่เหมาะสม แต่คนในสังคมมองว่าเป็นสิ่งที่ดีที่งาม หรือไม่ใส่ใจ จึงทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะกระทำสิ่งนั้นตามจนเป็นพฤติกรรมที่ถาวร

ทั้งหมดนี้คือกลไกที่ส่งผลให้การละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์เกิดขึ้น